

يَا اَيُّهَا النَّبِىُّ اِنَّا اَرْسَلْنٰكَ شَاهِدًا وَّمُبَشِّرًا وَّنَذِيْرًا وَّدَاعِيًا

اِلَى اللّٰهِ بِاِذْنِهٖ وَسِرَاجًا مُّنِيْرًا

تخمیس سہ دہ معہ ترجمہ ومخمس فارسی و اردو و پنجابی مسمی بہ

نَظْمُ الْوَرَعْ

سنہ ۱۳۱۴ھ

مصنفہ ابو الرجاء فقیر محمد عزیز الدین متوطن بہاولپور عفی اللہ عنہ

در مطبع حسینی واقع بمبئی طبع گردیدہ شد

بسم اللہ الرحمن الرحیم

یا ساہر اللیل من حزن ومن الم / یا فاقد العیش من ضر ومن سقم
ای بیدار مانندہ شبہا بسبب جوش غم والم / ای گم کنندہ عیش بسبب غلبۂ رنج وبیماری
ماذا اعتراک من البلوی ومن نقم / امن تذکر جیران بذی سلم
چہ چیز ست آنکہ لاحق گشتہ است ترا از مرض والمہا / آیا بسبب یاد آوردن ہمسایگانیکہ بذی سلم ہستند

مزجت دمعا جری من مقلۃ بدم
آمیختۂ اشکے را کہ جاری شدہ است از چشمانت بخون

اکہ بیدار است شبہا چشمت از حزن والم / اکہ گم کردی فراغ عیش از درد وسقم
چیست لاحق گشتہ جانت را از بلوی ونقم / یا ز یاد صحبت ہمسایگان ذی سلم
اشکہا ریزے ز چشم آمیختہ با خون بہم

کیون جاگتا ہے راتین پڑا ولیہ کیا الم / گم عیش ہے تیرا سبب غلبۂ سقم
کیا بن رہی ہی جان پہ تیرے باعث نقم / کیا یاد کرکے صحبت یاران ذی سلم
روتا ہے اشک خون جگر سے ملا بہم

درد فراقون راتین مینون ہرگز نیند نہ آوے / رنج الم نے غلبہ کرکے سبھی عیش گنوائے
آگہ دیکھان کی گذریا جو تیڈہ صدمے سخت اوٹھائے / جان جان ذی سلم دی دل وچ یاد کرین ہمسائے
اکھین تیری رت ہنجون دا اک بہاری مینہ وسلائے

حتی م تندب بالابراح مجازمۃ / الی م تنثر دمعات مناظمۃ
تا کے بگری وزیہ گنے از برندہا عیش کہ یقینے ہستند / تا کے پراگندہ نمائی دُرہای اشک منظوم را
قل ما اصاب من اشجان ملازمۃ / ام ہبت الریح من تلقاء کاظمۃ
بگو چہ رسیدہ است ترا از غمہاے لازمہ / آیا وزیدہ است این باد از جانب محاذی کاظمہ

او اومض البرق فی الظلماء من اضم
یا درخشیدہ است برق در شب تاریک از جانب اضم

تا کے افغان کنے از دردہاے بیدوا / تا کے سازی پراگندہ در اشک ازبکا
گو چہ بر جان تو آمد از غم واز دردہا / یا وزیدا از کاظمہ سوی تو این دلکش ہوا
یا شب تار از اضم برقے نمایان شد ترا

کب تک ہیگا روتا تب غم سے ناتوان / کب تک کریگا اشکون کے دُر ہر گھڑی روان
دل کیون ہوا ہی غم سے کہو زار ونیجان / یا کاظمہ سے لائی صبا بوی خوش میان
یا بجلی رات کالے اضم سے ہے چمکے یہان

ڈھائین ماردا رہیین وِروون ہردم کتھون تائین / ہنجون نال بھیین کب لگ یاری الیان جائین
دلدا حال جو گذریا ہووے مینون آکھ سنائین / آئی یار یاری کولون اہیہ خوش واوا نہین
رات انہیری بجلی چمکے یا اوہ نہان درگاہین

الداء والقبض وسط القلب الزمنا / عینیک من ذا بدمع الدم الزمنا
مرض وتنگی درمیان دل تو ہردو مقیم گشتند / چشمانِ تو از ین سبب با اشک خونین بخشش نمودند
فکلما تختفی سر الہوی نمتا / فما لعینیک ان قلت اکففا ہمتا
پس چندانکہ پوشیدہ میکنی راز محبت را ہردو ظاہر میسازند / پس چیست ہر دو چشمت را اگر گوئی باز باشید زیادہ روان شدند

وما لقلبک ان قلت استفق یہم
و چیست دلت را اگر گوئی بخود باز آ زیادہ از خود میرود

در دلت قبض ومرض تا آمدہ کردہ مکان / گشتہ چشمانت ز جوش خون روز شب خونفشان
راز حب چندانکہ پوشیدہ کنی گردد عیان / چیست چشمت را چو گوئی بس شوند افزون روان

صبر چون دل ادہی گردد زیادہ ناتوان

قبض و مرض نے آگے کیا جیسے دلمین جا
ظاہر کرین یہ عشق کو جتنا تو وے چھپا

آنکھون نے تیری خون کا دریا بہا دیا
آنکھون کو کیا ہے جتنا تو رد کے ہین سوا

دل کو تو جتنا صبر دی او تنا یہ ہو خفا

درد و الم نے دل وچ آگر وٹے تدی گشالی
جتنا عشق چھپائین او تنا اولٹا کھول وکہائے

اکھین نے رت ہنجون دے ہر طرف وگائی نالی
ٹھلین اکھہ کون روون تھین تا دوہرا جوش سنبھالے

دل کو صبر ہون سمجھا ئین اولٹا تڑپہکے جالے

اَللَّوْنُ مُصْفَرَّةٌ وَالْعَيْنُ مُنْسَجِمٌ
رنگ خستہ زرد ست و چشمت با شکہای روان زندہ
اَلْعَقْلُ مُخْتَبِطٌ وَالصَّبْرُ مُنْعَدِمٌ
عقل در ہم و برہم است و صبر و شکیبائی ناپیدا

اَلنَّوْمُ مُفْتَقِدٌ وَالْعَيْشُ مُنْحَسِمٌ
خواب ناپید است و عیش خوش بلد منقطع
أَيَحْسَبُ الصَّبُّ أَنَّ الْحُبَّ مُنْكَتِمٌ
ایا می پندار و عاشق کہ محبت پنہان شوندہ است

مَا بَيْنَ مُنْسَجِمٍ مِنْهُ وَمُضْطَرِمٍ
درمیان اشک ریزندہ ازوی و دلی از آتش زبانہ زنندہ

رنگ رویت زرد و چشمانت چو نیسان اشکبار
عقل پابند جنون و صبر را رو در فرار

خواب گم از چشم و عیش خوش نمود از تو کنار
واند عاشق اینکہ عشق او نگردد آشکار

درمیان چشم خون افشان و قلب بے قرار

ہے رنگ زرد آنکھون سے ہی بحر خون روان
بھاگا ہے صبر و عقل جنون سے ہی ناتوان

نیند اوڑ گئے الم نے کیا عیش کو خزان
عاشق یہہ جانتا ہے کہ الفت رہے نہان

چشم اشکبار و جوش دل زار مین کہان

ساوا پیلا رنگ ہی تیرا اکھہ تھین ندیان جاری
عقل جنون تھین دگا دوڑ یا صبر ہی جہندہ غمخواری

نیند ہی گیو عقل ہی نٹھو لگیو جگدی خواری
عاشق من نہ جیسے ایہا عشقدی ویدن بھاری

دلدی سوزتے ہنجون تھین اہہ ظاہر ہو ساری

إِنِّي أَرَاكَ مِنَ الْأَحْزَانِ فِي عِلَلٍ

اَلْجِسْمُ ذُو وَهَنٍ وَالْقَلْبُ ذُو وَجَلٍ

بدرستکہ

بدرستیکہ من بینم ترا بسبب غلبۂ غمہا گرفتار در امراض مختلف
مُسْتَنْكَرَ الْحَالِ فِي قَوْلٍ وَفِي عَمَلِ
پریشان و مجہول الحال در گفتار و در کردار

تن صاحب ناتوانی و دل صاحب ترس و بیم
لَوْلَا الْهَوَى لَمْ تُرِقْ دَمْعًا عَلَى طَلَلٍ
اگر نمی بودی محبت نمی ریختی اشک بر آثار سرای محبوب

وَلَا أَرِقْتَ لِذِكْرِ الْبَانِ وَالْعَلَمِ
و بیتاب و بخواب نگشتی از جہت یاد کردن درخت بان و نام محبوب

من ہمی بینم گرفتار علل از غم ترا
حال برگشتہ بیان گفتن و کردار ہا

جسم لاغر گشتہ و دل ترسناک اندر ہوا
اشک کے میریختی گر حب نبودی جابجا

کے نمودی رقت از بان و ز نام دلربا

دیکھون ہون تجھکو غم سے گرفتار و بیقرار
باتون مین ہنگ و ڈہنگ مین آیا خلل کا خار

تن سوکھا کانتا دل ہی لرزتا ہے زار زار
الفت نہ ہوتے اشک ولاتا نہ بار بار

رقت نہ کرتا سنتا جو تو بان و نام یار

یار وی سک نے ویکھدا ہان مین تینون خوب ستایا
خلل تیری گفتار وچ آلے اور کردار ین آیا

جثہ لاغر غم تھین ہو یا دل وچ جوش سمایا
جیکر عشق نہ ہوندا تینون وندون کیون اجایا

سنکے نانوں نہ بکل تھیندوں اتے رکہاندا سایا

عَرَفْتَ دَمْعًا وَنَارُ الْقَلْبِ مَا خَمِدَتْ
غرق گردیدہ در میان سیل سرشک جانا لا آنکہ آتش دل تو سرد نگردیدہ
فَمِنْ وُجُودِكَ مَا يُفْشِيكَ قَدْ وُجِدَتْ
پس از تن تو آنچیز کہ افشای راز تو نماید یافتہ شدہ

تَجِيمُ وَجْدًا إِذَا ذَكَرْتَ مَا وَعَدَتْ
پریشان میشوی بسبب غلبۂ شوق ہر گاہ یاد می آری چیزی را کہ بدان وعدہ کردہ است او
فَكَيْفَ تُنْكِرُ حُبًّا بَعْدَ مَا شَهِدَتْ
پس چگونہ منکر میشوی دوستی را پس از انکہ گواہی داد

بِهِ عَلَيْكَ عُدُولُ الدَّمْعِ وَالسَّقَمِ
بآن حب بر تو گواہان راست اشک و بیماری

تن غرق اشک ہے یہ ہی دل جلتا بیقرار
خود تیری تن سے راز ہوا تیرا آشکار

گریا و وجدی ہوتا ہے احزان سے اشکبار
انکار کیونکہ کر سکے تیر کر حب یہ یار

ہین دو گواہ اشک روان و تن نزار

ڈبون توری وچ ہنجھوندی دل وچ ہجر کرن بیابین
ظاہر تین ہتون ہنجھو کے جھبتا توں چھپایوں خاہین

کرکے یاد سجن دی دے غم سوزون ماریں آہین
کیونکر سنگر توں ہو سکنا نیین کہو لے گل گواہین

ظاہر ہنجھون نے بماری کردی جبہ کتا نہین

تَنُوحُ مِثْلَ حَمَامَاتِ اللِّوٰی اَشْجَانًا
مینالے مانند فاخته های لوا از جهت غلبه محبت
وَذَابَ جِسْمُكَ مِنْ فَرْطِ الْبُكَا وَهَنًا
وگداخت تن تو از بسیاری گریستن از روی سستی

فَصِرْتَ مِثْلَ خَيَالٍ مُحْنِتًا وَعَنًا
پس گردیده مانند خیال از جهت جوش محنت و رنج
وَ اَثْبَتَ الْوَجْدُ خَطَّيْ عَبْرَةٍ وَضَنًا
و ثابت نمود سوز عشق دو خط اشک و لاغرے

مِثْلَ الْبَهَارِ عَلٰى خَدَّيْكَ فِي الْعَنَمِ
مثل گل زرد بر دو رخساره تو و شاخ سرخ

میکشی صد ناله محزون ز دل چون فاخته
گشت جسم تو ز جوش گریه ها بگداخته

چون خیالی ناتوان تا بر تو محنت تاخته
غلبه الفت دو خط رخ و اشکت ساخته

بر رخ زردت خطی سرخ از سرشکت آخته

کرتا ہے مثل فاختہ کو کو بیان غم
ہے جسم ناتوان سبب جوش چشم نم

شکل خیال جسم ہوا دیکھ کر ستم
الفت نے تیری رخ پہ دو خط کر دیئے رقم

چہرہ ہے زرد و سرخی اشک و سیہ جون بقم

فاختے وانگن کو کو کردا ہر دم جوش سوائے
الکھ دی راہون سوز جگر نے سبھ اعضا ردھائے

لاغر ہو یوں ہنستا جد دن عشق نے ظلم کمائی
عشق نے تیری مونہہ دی اتے دو ون خط لکھ دکھائے

چہری زرد تے ریدی اتی رت ہنجھون جہڑ لائے

لَوْعَاتُ نَارِ الْهَوٰى كَالْبَرْقِ حَرَّقَنِي
شعله های آتش محبت ہمچون برق سوخته است مرا
فَدَيْتُهُ نَفْسِي يَا لَلَّيْلِ طَرَّقَنِي
قربان او نمایم جان خویش را در شب ناگاه پیش آمد مرا

مِنْ كُلِّ مَا يَشْتَهِيهِ الْعَيْشُ فَرَّقَنِي
از هر آنچیز که تقاضا میکند او را عیش جدا ساخته است مرا
نَعَمْ سَرٰى طَيْفُ مَنْ اَهْوٰى فَاَرَّقَنِي
آری شب روی کرد خیال کسی که دوست میدارمش [illegible]

وَالْحُبُّ يَعْتَرِضُ اللَّذَّاتِ بِالْاَلَمِ

ودوستی حائل میشود در لذتها در حالیکه مصاحب است بدرد

برق سان نار محبت سوخته جان مرا
جان فدائی او کنم آمد شبان آن دلربا

کرد از عیش و قرار و خواب خوش یکسر جدا
دیدمش در خواب رخ بکشاده صبرم شد زجا

می نماید عشق لذت را بلی محو از بلا

نار فراق نے دیا سبھ جان و تن جلا
قربان صنم کے مجھ سے جب رخ دکھا دیا

جو موجب نشاط تھی یکلخت لے گیا
آ خواب میں تو شعلہ حب اور جگمگا

لذت کو چھینتے ہی کرے غلبہ حب بلا

بھڑکے اگ محبت والے تن من بھڑ جلایا
جان و جگر سبھ تن من میرا اس تے ان گھول گھمایا

دیگر غم و الم سبھے میون خوشیاں کھسدا یا
خواب دے وچ اندر آ ہو یاری آ کر موکھ دکھایا

ہویا متاب محبت ہر دم دیوی درد سوایا

مَا زِلْتَ تَنْسُبُنِي عَيْبًا وَمَنْقَصَةً
ہمیشه نسبت مینمائی مرا بسوی عیب و نقصان عقل
لَوْ كُنْتَ تَعْلَمُ مَا بِيْ جُدْتَ مَرْحَمَةً
اگر میدانستی چیزیرا که بمن است بخشش مینمودی از مرحمت

اَمْهِلْ فَلَمْ اَرَ دَهْرِي مِنْكَ مُنْصِفَةً
باش و درنگ نما پس ندیده ام تمام عمر خویش از تو انصاف را
يَا لَائِمِي فِي الْهَوَى الْعُذْرِيِّ مَعْذِرَةً
ای ملامت کننده من در دوستی معذور دار مرا از روی معذرت

مِنِّي اِلَيْكَ وَلَوْ اَنْصَفْتَ لَمْ تَلُمِ
از من بسوی تو که انصاف نکردی اگر انصاف میدادی ملامت نمیکردی

میکنی نسبت بنقصان و عیبم هر زمان
گر بدانستی تو حالم رحم میکردی بجان

باش کز انصاف ندیدم از تو هرگز در جهان
ای ملامت گر بحب بپذیر عذر ناتوان

دور شو که می بدی منصف شده از ناصحان

گنتا ہے عیب میرے تو ہر لحظہ رو برو
پہچانتا جو حال میرا رحم کرتا تو

انصاف تجھ سے دیکھا نہیں ٹھہر یو کبھو
ای پند دینے والے میرا عذر بھی سنو

کرتا نہ پند ہوتا جو منصف تو دور رہو

ہر دم ظاہر آنکے کردا کارن میری ہیری
ٹھہر نہ ہتا عمرہ ساری میں تھوں کجھ بن جھیڑی

جیکر جاندا ازحمت میری کردا رحم گہیری — عذر میرا سن ناصح جب وچ دلوں چیدہ کہیری

جیکر منصف ہوندا ست ند بندا مین تہوں بیٹہ پرپڑی

حتّیٰ م تضحک عن حالی وعن امرہ — الی م تغفل عن حزنی وعن ضرری

تاکے خندان شوی از دیدن حال من وز امر محبت من — تاکے غافل باشی از دردہای من وز مضر تہائی من

ما کنت تعذلنی لو کنت ذا بصر — عذ تلک حالی لا ستر یمستتر

نمیبودی ملامت کنندہ من اگر میبودی تو صاحب بینائی — گذشتہ است ترا حال من نیست امن پنہان شوندہ

عن الوشاۃ وکاد السر ینحسم

از سخن چینیان ونیست درد من منقطع شوندہ

تاکے خندی چو بینی جان من اندر وبال — تاکے غافل بباشی از غم من وز ملال

گر تو بینا می بدی کے لوم میکردی جدال — ہست بگذشتہ ز تو حالم عیان چو نحو کمال

براعادی نیست درد م منقطع در ہیچ حال

کبتک ہنسیگا دیکہکے میرا یہہ حال زار — غفلت کہا تلک کہ مین ہون سخت دلفگار

بینا اگر تو ہوتا ملامت نہ کرتا یار — ہے حال میرے درد کا یک لخت آشکار

سب دشمنوں یہ درد بہی رکہتا نہیں شمار

کتہوں تائین ہسین ویری دیکہکے مینوں مرد ا — غافل ہوکے میری غم تہین ہین تقسن تا یار ترد ا

جیکر توں سجا کہا ہوندا طعن و ملام نکرد ا — لنگہیا تد تہہ تہوں حال میری تہین اوٹہ گیاہے پرد ا

جانن ویری ہر دم زیادہ مینوں درد اندر د ا

مہما اقول بمحض الغرض ادفعہ — فبذر نصحک من اغباء اقمعہ

ہر آنچہ میگوئی بسبب محض غرض نفسانیت دفع میکنم اورا — پس تخم نصیحت ترا ازسبب کم عقلی خویش میکنم آن تخم را

لما ابذلت لنفعی الجہد امنعہ — محضتنی النصح لکن لست اسمعہ

آنچہ خرج میکنائی از برائی نفع من کوشش را منع میسازم اورا — خالص ساختی من نصیحت را لیکن نیستم قابل اینکہ بشنوم اورا

ان المحب عن العذال فی صمم

از برائی عاشق از شنیدن قول ناصحان درکری است

ہر چہ میگوئی زجہل خویش در دفعش تنم — تخم پند افشانی و من از تعصب میکنم

جہد در پندم کنی لیکن من از تو میرمم — پند تو خالص و لیکن من ورا کے بشنوم

زانکہ کرم از سماع پند تا عاشق منم

کہتا ہے تو مین سنتا نہیں ایک بہی ہزار — بوتا ہے تخم پند تو دیتا ہوں مین اوکہاڑ

کوشش یہہ تیری پیش نہیں جاتی زینہار — دی پند جتنے چاہی پہ سنتا نہیں مین یار

بہرا ہوں جیسے عشق سے رکہتا ہوں کاروبار

سچی توں تاں کرین نصیحت مینوں مول نہ بہاوے — بوئین تخم مین غفلت سیتی جدا ہول بہلاوے

مینوں اثر نہوندا ہرگز جبتا سر کہپاوے — تک نہ سنسان تیری ناصح توڑ مری لکہہ ساوی

عاشق پند نصیحت سنکے دوڑا ہو وکہاوے

حسبتہ خصما من کثرۃ الجہل — فلم افرق بین الجد والہزل

پنداشتم اورا دشمن از بسیاری نادانی خویش — پس فرق نکردم درمیان کوشش و خندہ بازی

کرہت مراہ حتی قمت بالجدل — انی اتہمت النصیح الشیب فی عذلی

ناخوش داشتم دیدن اورا تا آنکہ ایستادہ شدم از برائی جنگ او — بدرستیکہ من مہتم ساختم ناصح را کہ پیری است در ملامت خود

والشیب ابعد فی نصح من التہم

وحالانکہ پیری دور است در نصیحت دادن از تہمت دے

دشمنش پنداشتم از کثرت جہل و خطا — فرق اندر ہزل و جد ہرگز نشد روشن مرا

جنگ کردم بسکہ ناخوش داشتم اورا لقا — مہتم کردم نصیح شیب را در نصحہا

گرچہ بودہ دور تر آن ناصح از ہر ناسزا

جہل اپنے سے وہ نہیں لیا ناصح کو خصم جان — جد اور ہزل مین جب نکیا فرق کچہہ عیان

جہگڑا مین جانکر بری شکل اوسکے بیگمان — تہمت لگائے ناصح پیری کو کر زیان

تہمت سے گرچہ دور تہا وہ ناصح نہان

دشمن جانڑ لیتا مین اوسنوں ویکہہ میری نادانی — اوسدی سچ نوں جانڑی مین جہی ساری جہوٹہہ کہانی

کوجہی اکہہ میری وچ گذری اوہ صورت سگہر سیانی — عقل و پندی گل اوسے دیجاتی مین ایانی

تہمت سے تہا دور دور بدا گرچہ اوہ دلجانی

مِنْ نَوْمَةِ الْغَفْلِ ذَا الْمَغْرُورُ مَا يَقِظَتْ
عَاذَا انْتَهَى السُّوءُ بِالْخُسْرَانِ مَا يَقَظَتْ

از خواب غفلت این مغرور بیدار نگردید
عادتہای خویش را کہ بد ہستند از سیئات نگاری بنہا خبت

مَا جَاءَهَا مِنْ زَوَالِ الْعَيْشِ مَا لَحَظَتْ
فَإِنَّ أَمَّارَتِي بِالسُّوءِ مَا اتَّعَظَتْ

آنچہ پیش آمدہ است از زوال عیش ندید اورا
نفس تحقیق بسیار بسیار امر کنندہ من ببدی پند نگرفت

مِنْ جَهْلِهَا بِنَذِيرِ الشَّيْبِ وَالْهَرَمِ
از جہت نادانی خود بترسانیدن پیری و نہایت کبر سن

خود نشد بیدار این مغرور از خواب گران
آنچہ آمد از زوال عیش کے دانست آن

ترک نمود آنچہ بیداد از عمل او را زیان
پند نگرفت این بسا امارہ و سرکش رمان

شامت جہل از نذیر پیری و ضعف توان

خواب گران سے چونکا نہ مغرور اک ذرا
جاتے سے عیش کے نہ خبردار یہ ہوا

پیری ہے آئی عادت بد سے نہ یہ ہٹا
امارہ میرا پند نہیں کچھ بھی مانتا

پیری و ضعف جتنا رہے ہین اسے ڈرا

غفلت تہین مغرور سنجا گیا جتنا پکر جگایا
دیکھکے عیش سے عمر وہانی ہرگز نہ پچھوتایا

آیا بدیہیا وچ برایان اولٹا تہیا سوایا
جہل تہین نفس امارہ سرکش رہیا پہول نہ آیا

ضعف تہدیسے زور دکہا کے جتنا ہے سمجہایا

أَيَّامُ عُمْرِي فِي الْآمَالِ كَيْفَ مَضَى
النَّفْسُ وَا أَسَفَا جَهْلًا عَلَى سَعْطَا

روزہائی عمر من در اشتغال امیدہا بیفائدہ چگونہ گذشتہ اند
نفس افسوس است کہ از روی جہل بر من غلبہ نمودہ است

فَمَا فَعَلْتُ بِشَيْءٍ يُنْجِيْنِي عَمَلًا
وَلَا أَعَدَّتْ مِنَ الْفِعْلِ الْجَمِيْلِ قِرَى

پس نمودم بانچیزے کہ نجات دہاند مرا عملی
و مہیا نساخت آن نفس از کردارہای نیک مہمانی

ضَيْفٌ أَلَمَّ بِرَأْسِي غَيْرَ مُحْتَشِمِ
این مہمانیکہ فرود آمدہ است بر سرم در حالیکہ غیر معتقد بزرگی است

حیف عمرم جملگی بگذشتہ در حرص فساد
نفس سرکش گشت غالب بہ سوی خیرم نداد

من نکردم

من نکردم آنچہ کار آید مرا اندر معاد
از پے مہمان مہیا از عمل ننمودہ زاد

پیری تا آمدہ توقیر من برباد داد

حرص و ہوا مین عمر ہوئی میری سب فنا
مین نے نکی وہ بات جو دیتی مجھے چھڑا

غالب ہے مجھپہ نفس بد افسوس ہو گیا
مہمان کے واسطے کوئی تحفہ نہین کہا

آکر ہے مجھے حقیر بڑھاپا جو سر چڑھا

دی دلاسے دل نون جھوٹی ساری عمر گذاری
جو چھڑواندی کہل عذابون اوہ کل سنون ساری

نفس نے سرتی غالب ہو کر لڈتی کہری ہاری
عمل اچھے تہین مہمان کیتے ہوئی نکچہ تیاری

چہرہ بدہیا سر نے بیٹہا بخشش ضعف تے خواری

مِنْ أَيْنَ لِي حُسْنُ أَعْمَالٍ أُدَّخِرُهُ
لَمْ أَدَّخِرْ شَيْئًا لِأَنَّا مِي الْكَفِرَةُ

از کجا آرم عملہای نیک را کہ ذخیرہ نہم بہر فردا او را
نساختم چیزی را کہ کفارہ دہم او را برای عفو گناہان خویش

وَلَمْ أَجِدْ مُوْبِقًا كَمَا أُذْكُرُهُ
لَوْ كُنْتُ أَعْلَمُ أَنِّيْ مَا أُوَقِّرُهُ

و نیافتم گریزگاہی را ہر گاہ کہ یاد می آورم این امر را
اگر میبودم دانندہ این امر کہ تحقیق تعظیم نخواہم داشت این مہمان خود را

كَتَمْتُ سِرًّا بَدَا لِيْ مِنْهُ بِالْكَتَمِ
می پوشیدم رازی را کہ ظاہر شدہ است از روی من با خضاب

از کجا آرم عمل نیک از پے دفع عذاب
یاد چون آرم نمی یابم پناہے با صواب

از پے عصیان نسیدانم کفارہ در حساب
دیدہ می گر عزتش از من نمی آید شتاب

پردہ میکردم برای پوشش او از خضاب

نیکی کے اب عمل کو مین لاؤن کہان سی جا
کرتا ہون یاد جب تو نہین بہاگنے کی جا

سوجہی نہ اب کفارہ گناہون کا کچہ ذرا
تعظیم اوسکی ہوگی نہین گر یہ جانتا

کر کے خضاب دیتا مین فی الفور اوسے چہپا

کوئی عمل نکیتا ایسا جو اوہ خالق بہاندا
چارنسن دی یاد جو کروا عمل نکوی لہندا

ہتہ وچ میری نہین کفارہ کوئی بہی بدیاندا
جی جانان مین ایہ بڑا نان ہو بیقدرا ہندا

جو ہویا سے ظاہر اوس نہین وسمی نال چہپاندا

اَلنَّفْسُ تَطْلُبُ فَضْلًا عَنْ كِفَايَتِهَا
نفس طلب مے نماید زیادہ از کفاف کافی خویش
ضَاقَتْ عَلَى الْفَيَافِي فِي هِدَايَتِهَا
تنگ شدہ اند بر من بیدا ابہا کہ فراخ در راہ راست آوردنش

عَجَزْتُ فِي كُلِّ اَمْرٍ مِنْ حِمَايَتِهَا
عاجز گردیدہ ام در ہر امر از نگاہداشتن او
مَنْ لِي بِرَدِّ جِمَاحٍ عَنْ غِوَايَتِهَا
کیست کہ ضامن من شود برائے باز داشتن نفس سرکش از گمراہی

كَمَا يُرَدُّ جِمَاحُ الْخَيْلِ بِاللُّجُمِ
چنانچہ باز داشتہ شود سرکشی اسپان بلگامہا

نفس سرکش از کفایتہا ہمی خواہد فزون
تنگ من شد جہان در اہتدائے او کنون

در حمایتہای او از عاجزی دل گشتہ خون
کیست کو باز آورد بر راہ این اسپ حرون

ہمچنانکہ از لگام اسپ حرون گردد زبون

مانگے ہی نفس اپنی کفایت سے بھی سوا
دل تنگ ہوں میں رستے ہدایت کے بند یا

عاجز میں دیکھ کے گھمنڈ اوسکا ہو گیا
ہے کون ایسا راہ پہ لائے اسے ذرا

جیسا لگام سخت سے ہو رام بادپا

نفس گھنیرا منگے میں تھوں تھوڑی لوڑی تھوڑا
جنگل ہبت اوس دی ہتھوں تنگ ہو یا سیڑا

عاجز ہو یا ہر کم دی وچ منی ایہو نہ بہورا
کون اجیہا رہ پر لیوے اس پلیت نوں توڑا

جیوں لگام دی دیتیاں قابو ہوندا سرکش گھوڑا

فَلَا يَغُرَّنْكَ الدُّنْيَا بِزَهْرَتِهَا
پس باید کہ مغرور نسازد ترا دنیا بتازگی و رنگارنگی خود
وَصَرِّفِ النَّفْسَ قَهْرًا عَنْ سَفَاهَتِهَا
و باز گردان نفس را بقہر از بد بہای وے

اِقْنَعْ بِمَا حَلَّ حَزْمًا مِنْ اِبَاحَتِهَا
قانع شو بچیزے کہ حلال است یقینا از مباحہای وی
فَلَا تَرُمْ بِالْمَعَاصِي كَسْرَ شَهْوَتِهَا
پس مطلب کردن گناہان شکستن آرزوی نفس را

اِنَّ الطَّعَامَ يُقَوِّي شَهْوَةَ النَّهِمِ
از برای آنکہ خوردنی زیادہ میکند آرزوی حریص طعام را

سبزہ زار دہر را منگر کہ نفریبد ترا
باز گردان نفس خود را عجلتا از عیبہا

با حلالش قانع و باش از حرامش در عنا
کسر زورش در گنہ کردن مپندار ای فتا

حرص بر خوردن گماری گردد افزون اشتہا

ست پہنس تو دیکھ کے زمانے کے سبزہ زار
جبرا بدی سے باز رکھ اس بد کو زینہار

قانع حلال پر ہو حراموں سے بھاگ یار
یہ مست سمجھ گناہوں سے تھک جائیگا یہ مار

کھانے سے رفتہ رفتہ بھری حرص صد ہزار

ہے کرتے کے دنیا ساری ات دل پریا نوین
روزا زوری بدیاں کولوں اہنوں ڈک ہٹانوین

بجھ حراموں گرفتا عت جے حلال کمانوین
بدیاں کردا ایہہ تھک جاوی ول وچ عمل لیانوین

ودہی حرص جیگیر یدا توں جیوں جیوں جنگا کھانوین

مُحَيِّثٌ لَيَّنْتَ لَهُ فِي مُقْتَضَاهُ عُصِيَ
پس ہر جا بنگر زمی نمودی برای وی خواہشہای وے بیفزا نہیا نمو
فَاَنْتَ صَارِفُهُ مِنْ حَيْثُ شِئْتَ اِلَى
پس تو گرداننده او ہستی ہر طرف کہ خواہی

وَاِنْ كَسَرْتَ مِنَ الْفَحْشَا مُنَاهُ عَفِيْ
واگر شکستی از بدیہا خواہش او را رام گشتہ و بگذشت
وَالنَّفْسُ كَالطِّفْلِ اِنْ تُهْمِلْهُ شَبَّ عَلَى
و نفس مثل کودک است اگر بگذاری بحال خود جوان شود و بر حریص

حُبِّ الرِّضَاعِ وَاِنْ تَفْطِمْهُ يَنْفَطِمِ
دوستی شیر خوردن واگر باز داری او را باز می ماند

ہر کجا نرمی نمودی در ہوایش سر کشید
خود تو گردانندہ ہر سو کہ ہست او را بدید

در ز عصیان خواہش او را شکستی آرمید
نفس چون طفل است گر بگذاری او را بر گزید

دوستی شیر را ور باز داری پس ندید

جب نرم ہوگا سامنے اوسکے کریگا خوار
ہر طرف تو ہی پھیرنا والا اوسکا یار

توڑیگا گر گناہ سے ٹوٹیگا ہوکے خوار
ہے نفس تیری ہاتھوں میں جوں طفل شیر خوار

چھوڑے تو لیکے دودھ پہ ورنہ بکڑی ہووے ہار

تیری سر چڑھ ہے ایہہ باغی جان جے توں نرمی کردا
پھیرنے والا توں ہیں ایہدا جتھی جتھی سر دا

جیکر موڑیں عصے نالے پھیر نہ او تھاں دھردا
نفس تیری ہتھ بینگرہ انگن دودھی کارن مردا

چھوڑیں جیکر بیندا جاوے کھدا ایت و سردا

خَفِّضْ عُلَاهَا وَبَاعِدْ اَنْ تُعَلِّيَهْ

فَاطْلُبْ شِفَاهَا وَجَنِّبْ اَنْ تُخَلِّيَهْ

پس باز دار زلبندی او را و دور دار از نیکه بالا کشی او را
دَارِكْ اَذَاهَا وَجَنِّبْ اَنْ تُخَلِّيَهٗ
تدارک فرما ایذائی او را و کنارہ کش از ینکہ تنہا گذاری او را

پس طلب شفائی او از مرض گناہ و دوا کن اگر آراستہ کنی او را از بدی طاعت
فَاصْرِفْ هَوَاهَا وَحَاذِرْ اَنْ تُوَلِّيَهٗ
پس باز دارش از آرزوی وی و بترس از ینکہ حاکم سازی او را

اِنَّ الْهَوٰى مَا تَوَلّٰى يُصْمِ اَوْ يَصِمِ
بدرستیکہ ہوا ہر جا کہ غالب شد میکشد یا عیبناک میگرداند

دور دارش از بلندی ہست فرمایش سخاک
مرد را مگذار تنہا تا کہ نماند ہلاک

صحبتش خواہ از گناہ آزاد و را از عمل پاک
زو ہوا را باز گردان کن ز حکم نفس پاک

شد ہوا ہر جا کہ غالب گشت یا کرد عیبناک

نچار کہہ او سکو او سنجا ہرگز نہو نے پائے
تنہا نچھوڑ دیکھیو آفت نکوئی لائے

نیکی کا دی سنگار گنہ سے ادسی بچائے
ہیر و ہوا سے ڈریو ہوا اس پہ چیرہ نجائے

عیبی کرے ہی حکم ہوا یا کہ جان کھائے

نیوان رکھہ اسیون ڈرتون کہائے متان اولاری
وہیان رکھین ہر ویلے اسد امتان ہیر بسیاری

مرض گنہ تہین دی شفا تان چنگی کم سنواری
حاکم ہو ہوا نہ اس لئے رکھین ہیر کناری

عیبی کردا حکم ہوا دایا وت جانون ماری

رَاقِبْ لَهَا لَا تَذَرْهَا وَهِيَ نَائِمَةٌ
نگہبانی نما او را و بنگذارش در حالیکہ بخواب خوش رود
لَا تَحْسُنُ الظَّنَّ فِيهَا وَهِيَ قَائِمَةٌ
گمان نیک ہرگز مبر در حق او اگرچہ در حالیکہ استادہ باشد در طاعت

لَا تَغْفُلَنَّ بِحَالٍ وَهِيَ هَائِمَةٌ
ہرگز غافل مشو از وی در ہیچ حال خاصہ در حالیکہ سرگردان شدہ از عشق
وَرَاعِهَا وَهِيَ فِي الْاَعْمَالِ سَائِمَةٌ
و بسیار بسیار نگہدارش در حالانکہ او در عمل نیک چرندہ است

وَاِنْ هِيَ اسْتَحْلَتِ الْمَرْعٰى فَلَا تُسِمِ
واگر او شیرین بپندارد چراگاہی را مچرانش در آن چراگاہ

شو نگہدارش مگذارش بشب خواب و نگاہ
حسن ظن بر وی مکن گرچہ رود در نیک راہ

خاصہ آنو قتش مشو غافل کہ گشت از حب تباہ
گرچہ سازد کار نیکو لیک میدارش نگاہ

داند ار شیرین چراگاہی در و مگذار گاہ

سوتا نچھوڑ او سکی نگہبانی رکھیو تو
جو جان نیک ہی کرے گر تیرے روبرو

حب سے خراب ہو تو نہ پہرنے دی سو بسو
توڑے عمل میں جیت ہوست ہو لیو کبھو

میٹہا لگے جو اسکو چراگہ نچھوڑیو

سوون نہ یوین اسنون غافل منیدون نگہ جوڑین
توڑسی اسے چنگے کم کری ایہہ تدہ ہی بدبد کرکے دوڑین

ہردم وہیان رکھین اس سے وداس تہین سے نہ موڑین
ہو نگہبان نیکے توڑسی کرد الکہہ کروڑین

جو چراگاہ مہتا جانڑین اسنون اوتھی نچھوڑین

فَاصْرِفْ بِهَا اِلَى الْخَيْرَاتِ كَافِلَةً
پس باز گردان عنان عزم او را بسوی نیکہائی تمام
لَا تَتْرُكِ الْحَزْمَ فِي الْاَحْوَالِ كَامِلَةً
فرو مگذار تجسس کامل او را در ہمہ حالہائی او

اُكْفُفْ لَهَا مِنْ اُمُورِ الشَّرِّ عَاجِلَةً
بند فرما او را از جملہ امور بدی بجلدی
كَمْ حَسَّنَتْ لَذَّةً لِلْمَرْءِ قَاتِلَةً
بارہا آن نفس نیکو شمرد لذیذ برای مرد حالانکہ آن لذت کشندہ است

مِنْ حَيْثُ لَمْ يَدْرِ اَنَّ السَّمَّ فِي الدَّسَمِ
از انرو کہ ندانست آن مرد این کہ زہر در چربی نہان است

باز گردان سوی نیکیہا بفور او را عنان
حزم را از کف فرو مگذار اندر ہر مکان

از بدیہا باز دارا بدوست اوراتا توان
چند نیکو لذتے را در نظر سازد کہ آن

ہمچو سم در چرب مخفی شد ندیدانی نہان

نیکی کیطرف پہیر لے جلد اوسکے تو عنان
ہشیار ہو امور میں گر اوسکے امتحان

جانے نہ دی بدی کیطرف ہرگز اسیان
دکہلا کے وہ لذیذ تجھے لے ہی تیری جان

جیسا کہ میٹھی چرب میں ہو سخت سم نہان

اچھی طرف لے تون مو رین جنکی کم سجانڑین
کوشش ہول نجھدین ہر دم ہر حال فکر دی مارین

فعل بری تہین پہیر لے نون جلد روا وتے آزین
چنگے کرد کہای لذت قاتل تون نجانڑین

جینویں کجھے وہ ہو رلے اندر تندی کہانڑین

فَخُذْ نَصِيبَكَ مِنْ زُهْدٍ وَمِنْ وَرَعٍ
پس بگیر حصہ کامل خود از تقوی و از پرہیزگاری

وَزَيِّنِ النَّفْسَ مِنْ فَقْرٍ وَمِنْ قَنَعٍ
وآراستہ نما نفس خویش را از زیور فقر و قناعت

کوتا

وَلْتَهْذِ بَنَّهُ مِنْ عُجُبٍ وَمِنْ طَمَعٍ
دمی بدکہ ضرور ہذب پیرستہ نمائی اورا از کبر و طمع

وَاخْشَ الدَّسَائِسَ مِنْ جُوعٍ وَمِنْ شِبَعٍ
و بترس از چیزہای بد کہ پیدا شوندہ است از گرسنگی و از سیری

فَرُبَّ مَخْمَصَةٍ شَرٌّ مِنَ التُّخَمِ
از برای آنکہ یافتہ شدہ بسیار است گرسنگی بدتر است از سیرہای بسیار

حصۂ کامل ز زہد و ورع برگیر ای جوان
ساز پاکیزہ ورا از کبر و طمع اندر جہان

از قناعت شو عزیز آر از فقر امید وست جان
کن حذر از حیلہ اش در سیری و جوع الامان

زانکہ بسیار است بد جوع آمد از سیری عیان

لے زہد اور ورع سے نصیب اپنا اکبار
عجب و طمع سے جہان تو دی تا تو نہوی خوار

دی نفس کو تو فقر و قناعت سے زیب یار
ڈر حیلہ بہوک و ریج مین جو کر جائی زینہار

ہر بعضے بہوک سیری سے ہی ہوتی ہے آشکار

کامل حصہ زہد و ورع تہین لینوین یار پیارا
فخر و طمع تہین بندہ خاکے کرتون ترت کنارا

فقر و قناعت دا گہنتہ گہنا ہووے نفس ہمارا
ڈر فریبون بکہیا رجیان کری جو اپنہ نگارا

بہتے بکہہ جو ریج تہین بہاگے ہوندی سمجہہ اشارا

فَافْزَعْ إِلَى اللّٰهِ مِنْ أَسْوَاءِ مَا عَمِلَتْ
پس بگریز سوی حقتعالی پناہ بروی از بدیہای کہ کردہ است نفس

وَاطْلُبِ الْعَافِيَةَ عُذْرًا لِمَا سَلَفَتْ
و طلب عاقبت نما در حالیکہ عذر خواہ باشی از آنچہ گذشتہ است از گناہہا

وَاسْتَغْفِرَنْ مُدَى السَّاعَاتِ مِمَّا مَضَتْ
و طلب بخشش نما ہر وقت و ہر ساعت از آنچہ گذشتہ است

وَاسْتَفْرِغِ الدَّمْعَ مِنْ عَيْنٍ قَدِ امْتَلَأَتْ
و بریز بقصد لبہو اشک است از چشمہا کہ بتحقیق پر شدہ است

مِنَ الْمَحَارِمِ وَالْزَمْ حِمْيَةَ النَّدَمِ
از حرامہا و لازم گیر نگاہداشت خود را از حرامہا کہ مشار ایشان است

از بدیہا کو نمودہ سوئی مولا بر پناہ
ہر زمان زاری نما از حق طلب عفو گناہ

طلب عافیت نما و ز آنچہ کردی عذر خواہ
اشک ریز از چشمہای کو پر است افسوس و آہ

از حرام و گیر پرہیز ندامت تکیہ گاہ

بدکاموں سے خدا کیطرف بہاگ لے پناہ

مانگ عفو و عذر کر جو بہ کیئے تونے ہین گناہ

جو کر چکا ہے بخش او سیکا ہمیشہ چاہ

دو دل اشک اون انکہون سے کہ جو بہر ہوئے ہین آہ

نادیدنی سے اور پکڑ لازم اب یہہ راہ

ہنڈہ بریری کم پر انہان حق تہین ننگ پاہین
ہر گہڑی ہر ساعت عجزون بخش او سید چاہین

عذر گنہ دی رب دی اگے کر تون سنجہ صباحین
ہنجون ڈول اون اکہیان تہین جو بہر پاین گناہین

لازم پکڑ پرہیز برائیون بہون تا اوا تا ہین

فَذَكِّرِ الْمَوْتَ وَالْعُقْبَى وَأَكْفِهِمَا
پس یاد دار موت و عقبی را و توشہ کافی بردار از برای ہر دو

وَاتْرُكِ الْبِدَعَ وَالْأَهْوَاءَ وَانْسَهُمَا
و ترک نما بدعتہا را و ہواہا را و فراموش نما این ہر دو را

وَجَنِّبِ الطَّمَعَ وَالدُّنْيَا وَلَبْسَهُمَا
و پرہیز نما از طمع و دنیا و فریبہای این ہر دو

وَخَالِفِ النَّفْسَ وَالشَّيْطَانَ وَاعْصِهِمَا
و خلاف نما نفس و شیطان را و بفرمانی کن این دو را

وَإِنْ هُمَا مَحَضَاكَ النُّصْحَ فَاتَّهِمِ
و اگر این ہر دو خالص کنند نصیحت را تا ہم متہم دار این ہر دو را

موت و عقبی یاد کن بر توشہ کافی ہر دو را
دور کن بدع و ہوا گو ترک وانی ہر دو را

طمع و دنیا خبیث خواہ ایجان معافی ہر دو را
نفس و شیطان گو بدت چون شو خلافی ہر دو را

متہم کن گرچہ باشد نصح صافی ہر دو را

کر یاد موت و حشر لے دونو کا زاد راہ
بدعت ہوا کو بہول نہو گمرہ و تباہ

دنیا و طمع چہوڑ دی مت بہولیو آلہ
شیطان و نفس جو کہ کہین ہو خلاف خواہ

سچے بہی ہون تو جہوٹہ کا کر اونپہ اشتباہ

موت و قیامت یاد رکہین ہنہ خرچ اوہ نہاندا لے
بدعت چہنڈ ہہ ہوا ہے نالے تی نہ اوہنان ربلے

چہوڑ طمع تے دنیا دونو اگلے کے نے چلے
نفس و شیطان داتی مخالف دہنین ہت اولے

جہوٹہا جانڑین توڑین سچی دو نہین مرہندی لے

فَإِنْ أَطَعْتَهُمَا فِيمَا دَعَا إِثْمًا
پس اگر فرمانبرداری کنی این ہر دو را در آنچہ میطلبی از ہر دو گناہ

خَالِفْ بِمَا أَمَرَا آمَرَ بَيْنَهُمَا جَزْمًا
پس بتحقیق زیانکار آئی و ہرگز رستگار نگردی فردای حشر و حیا

فَقَدْ تَخِيبُ وَلَنْ تُفْلِحَ غَدًا حَتْمًا

وَلَا تُطِعْ مِنْهُمَا خَصْمًا وَلَا حَكَمًا

مخالفت نما میان آن نیز بکیه امر نمایند لعراین هردو را یقینا — و فرمانبرداری کمن ازین دو دشمن را که نفس است حاکم را که شیطان است

فَأَنْتَ تَعْرِفُ كَيْدَ الْخَصْمِ وَالْحَكَمِ

از برای آنکه تو می شناسی مکر دشمن و حاکم را که بد هستند

گر اطاعت میکنی در هرچه گویند از گناه — شرمسار آئی بعفو ا خاسر و گمکرده راه

کن خلاف امر هردو بالیقین یا بے پناه — طاعت شان گر بود دشمن و گر حاکم مخواه

زانکه و اسٹے بد بود گر حسود و بادشاه

کهنا جو اونکا مانیگا تو بد مین کچهه ذرا — پائے گا مخلصی نه قیامت کو مطلقا

جو کچهه کهین خلاف اونهونکا تو کر د کها — اس دشمن و حکم کا نه فرمان لا سجا

بد هے فریب خصم و حکم تو هے جانتا

جبکہ آگهن مین انهاندا گر سین تون بر پای — روز قیامت مول نه تهیسے تیدی کچهه بیلیای

جو کچهه آکهن بهته کرین جی چاهین تون جنگیای — حکم نان مین ایهه دشمن حاکم دو هنین کسائی

جانڑ وا هین توں مگر دو هاندا لڑدی عنت لجای

هَا قَدْ نَصَحْتُ وَفِي قَلْبِي مِنْهُ فِي شُغُلٍ — فَقَدْ هَدَمْتُ بِنَاءَ الدِّينِ مِنْ خَلَلِ

خبردار باش تحقیق نصیحت کرده ام ترا و حال آنکه دل من ازان نصیحت بیگانه است — پس تحقیق مسمار کرده ام بنائی دین خویش را بسبب خلل نیست خود

إِنِّي لَمِنْ كَثْرَةِ الْأَوْزَارِ فِي خَجَلٍ — أَسْتَغْفِرُ اللهَ مِنْ قَوْلٍ بِلَا عَمَلِ

بدرستیکه من از سبب بسیاری گناهان در ترس و بیم هستم — آمرزش میخواهم از خدا تعالی از گفتن با وجود ناکردن او

لَقَدْ نَسَبْتُ بِهِ نَسْلًا لِذِي عُقُمِ

تحقیق نسبت کرده ام باین امر فرزند را ای شخص که صاحب نازائید نیست

داد مت پندی دل من هست ز عملش نفور — پس خلل اندر بنائی دین من آمد ضرور

هستم از فرط گناه خود خجل پیش غفور — عفو حق خواهم ز قول بے عمل یوم النشور

بچۂ از بهر نازائنده آورده م ز زور

تجهکو کها ولیک نه مینے کیا عمل — دین کے بنا مین ڈالدیا اک بڑا خلل

فرط گناه سے هون بهت خائف و خجل — الله جل شانه سے بخشش مانگون پے قول بے عمل

بچه جنا یا بانجه کو مین نے یهه بے محل

کروا تینون نیک هدایت آپ نه کرو کهایا — دین دا گهر مین پکڑ کلهاڑی اپنا چاڑهایا

شرم گنه تهین دبڑا جانوان حیله متهه آیا — آکهیا هوران عمل نکیتا تو هنین بخشش خدایا

عورت سندھ نون بچه اینون مین نے جا جنایا

فَمَا تَرَكْتُ هَوًى إِلَّا ظَفِرْتُ بِهِ — وَمَا هُوَ الْخَيْرُ لِلسَّامِعِ أَشَرْتُ بِهِ

پس نگذاشتم گناهی الا آنکه در عمل در آوردم او را — و آنچه نیکی بود برای شنوندگان اشارت کردم برای کردن او

لَقَدْ نَهَيْتُكَ عَنْ إِثْمٍ بَدَرْتُ بِهِ — أَمَرْتُكَ الْخَيْرَ لَكِنْ مَا ائْتَمَرْتُ بِهِ

هرآئینه منع کردم ترا از گناهی که شتابی نمودم من بکردن او — امر کردم ترا بنیکی لیکن فرمانبردار نشدم خود بان

وَمَا اسْتَقَمْتُ فَمَا قَوْلِي لَكَ اسْتَقِمِ

و راست نشدم و استقامت نکردم بدان پس چیست گفتن من ترا راست شو

نیست در عالم گناه الا که کردم جمله را — وز پئے نیکی بسامع گفته ام اینسو بیا

در گنه چنگل زدم من منع فرموده ترا — کردست امر نکوئی لیک خود کردم خطا

خود نگشتم راست گفتن چیست با تو راست آ

دنیا مین جو بد تهکا ملا کام خود کیا — نیکی کا سننے والون کو کرنیکو کهدیا

کر منع بد سے تجهکو مین خود یا نو دهر لیا — تجهکو کها که نیک کرو خود نهین کیا

مین نے نمانا کهنا تجهے کیا که مان جا

مین تهین مول نه جهیے جو جو جگ وچ برپای — گل چنگیری اوران نون مین ساری کہن سنائی

تینون تهلے بر آیان تهین گهیه سر اپنے پائی — آپ برایاں کر کے وٹلیاں کهان تهیں جنگیائی

راه نلیتم تینون آکهان ره بر آجا بهاے

قَدْ صَارَتِ النَّفْسُ عَنْ هَدْيٍ إِلَى غَافِلَةٍ — تَحِينُ يَكْسِفُ شَمْسُ الْعُمْرِ آفِلَةً

گشته است نفس من از فرا هدی هاے من غافل — پس میروم وقتیکه در کسوف آید خورشید عمر حالیکه فرو رونده است

فَكَيْفَ أَفْعَلُ مَا اسْتَصْحَبْتُ قَافِلَةً — وَلَا تَزَوَّدْتُ قَبْلَ الْمَوْتِ نَافِلَةً

پس چگونه خواهم کرد همراه خود نبردم قافله نیکی را — و توشه نساختم برای سفر آخرت پیش از آمدن موت هیچ عبادت را

وَلَمْ اُصَلِّ سِوٰی فَرْضٍ وَلَمْ اَصُمِ
ونگذاشتم سوائی فرض و روزه نداشتم سوائی وے

نفس من شد زانچه کار آید درا غافل تمام   روز عمرم چونکه گردد از اجل تاری چو شام
چونکنم همره نبردم قافله را زین مقام   توشه عقبی نکردم پیش از مرگ و ختام
جز نماز فرض و روزه من نخواندم بردوام

نفس اپنے فائدون سے ہوا غفلتون سے کور   جس وقت مہر عمر جھکے گا بسوئے گور
ہمرہ نہ قافلے کو لیا ہو گیا ہے طور   تحفہ نہ موت کے لئے ہاتھ آیا کیجے غور
روزے نماز فرض سوا کچھ کیا نہ اور

بھر کے پیالہ غفلت والا نفس ربنے پیتا   جد دن سورج عمر دا تھیسے لہن کان کندیتا
کیوین کرسان قافلہ کوئی مین ہمراہ نہ نیتا   اگے موت دی تحفہ کوئی مین تیار نکیتا
فرض نماز روزے دی باجھون نفل اکدن نیتا

غَفَلْتُ مِنْ عَمَلٍ يُنْجِي لِعَذَابِ غَدًا   نَسِيتُ مَا هُوَ آتٍ مِنْ عَطَايَ بِهَا
غافل مانده ام از عملے که او نجات دهد از عذاب فردای محشر   فراموش کرده ام چیزیرا که پیش آینده است از هول آن روز
فَعَلْتُ مَا عَنْهُ رَبِّي بِالْوَعِيدِ نَهَى   ظَلَمْتُ سُنَّةَ مَنْ اَحْيَى الظَّلَامَ اِلَى
کردم آن چیز را که از وی پروردگار من ترسانیده از عذاب منع فرموده   ترک کردم طریقه آنکسی که زنده میداشت شب را تا غایت آن

اِنِ اشْتَكَتْ قَدَمَاهُ الضُّرَّ مِنْ وَرَمِ
که شکایت کردند دو پای مبارک وی رنج را از جهت آماسیدن

زان عمل غافل شدم کو سازدم فردا رها   از دلم گشته فراموش محنت روز جزا
آنچه منهی بود آن رخ کرده ام من بارها   ترک کردم سنت خاصیکه شد بیدار تا
از قیام شب شدندی رنجه زآماسش دو پا

غافل ہوا اون عملون سے جو دیتے کل نجات   بھولا اوسے جو آئینگے محشر مین پیش بات
یکسر گنوائی جہل سے بد کامون مین حیات   چھوڑا طریقہ اوسکا جو تہا زندہ کہ جہات
تھے پانو سوجھتے جو کھڑی ہوتی ساری رات

غافل

غافل ہویا اوس عملان تہین جو کہل منوین بچاندی   بھلیا روز حشر دی صدمے جو سن اگون آندی
اوگن بہاری چلائے آگے نفس آپے شیطاندی   گم طریقے مین تہین ہوئی اوس سردار جہاندی
جو سبھ راتین وچ عبادت کھڑے کھڑے سجاندی

فَجَاهَدَ النَّفْسَ حَقَّ الْجُهْدِ بِالتَّقْوٰى   وَفَرَّغَ الْمَالَ بَذْلًا فِي رِضَا الْمَوْلٰى
پس جهاد فرمود با نفس خویش حق جهاد به پرهیزگاری   و خالی نمود خزانه مال را از روی صرف نمودن در رضای حقتعالی
فَكُلَّمَا جَاءَ مِنْ غُنْمٍ عَطًا كَرَمًا   وَشَدَّ مِنْ سَغَبٍ اَحْشَاءَهُ وَطَوٰى
پس هر چه آمد از غنیمتها عطا فرمود از روی کرم   و محکم گردانید از گرسنگی احشای خود را و در پیچید

تَحْتَ الْحِجَارَةِ كَشْحًا مُتْرَفَ الْاَدَمِ
زیر سنگ تہیگاہے که صفت او آنست که نازک جلد است

گرد از تقوی بنفس خویش آنسرور جهاد   مال یکسر در رضای حضرت مولا بداد
از کرم داد آن غنیمت را که در دستش فتاد   در گرسنه گشت بست آن بادشاه دین داد
سنگ صبر ابر تهیگاهے که بد نازک نهاد

کر کے جہاد نفس سے اچھی لئے تھی کام   راہ خدا مین اپنا لٹایا تہا گھر تمام
پائے غنیمت آپ لٹاتے زفیض عام   جب بہوک لگتے باندھتے وہ خسرو انام
پتھر کے نیچے پیٹ جو نازک تہا نرم تام

کر جہاد بہلے کم لیتے نفس نون ہار ونجایا   راہ خدا دی اندر اپنا سبھہ گھر بار لٹایا
بخش کرندی بکیسان نون جو کجھہ ہتھ وچ آیا   اگے بکھہ لے حضرت نون جب پیٹ آنہ دکھایا
پتھر بدھدی پیٹ اوتے جو پیٹ تہین نرم سوایا

فَهَذَّبَ الْخَلْقَ مِنْ عُجْمٍ وَمِنْ عَرَبٍ   وَبَيَّنَ الْحَقَّ مِنْ عِلْمٍ وَمِنْ اَدَبٍ
پس آراسته باعمال نیکو فرمود خلق را از عجم و از عرب   و ظاهر فرمود طریقه حق را از علم و از ادب
وَاَدَّبَ النَّفْسَ مِنْ جُوعٍ وَمِنْ تَعَبٍ   وَرَاوَدَتْهُ الْجِبَالُ الشُّمُّ مِنْ ذَهَبٍ
و تادیب فرمود نفس خود را از گرسنگی و از رنج کشیدن   و آرزو و رغبت کردند پیش او کوهها از زر خالص گشته

عَنْ نَفْسِهِ فَاَرَاهَا اَيَّمَا شَمَمِ

از جہت نفس مطہر آں یمین و آنحضرت کامل ہمت بالاتفاق بود

خلق را کردہ مہذب او ز عجم و ز عرب
نفس خود را کرد تادیبی بجوع و با تعب

کرد خوش اظہار حق ہم از علوم وہم ادب
کو ہہا زر گشتہ آمد پیش او فرمان طلب

رخ بگردانید زآنہا داشت ہمت بس عجب

بہا نثا فعال خلق کو کیا عجم و کیا عرب
نفس اپنے کو ادب کیا با جوع و با تعب

ظاہر کیا حقوق کو کیا علم و کیا ادب
آئے پہاڑ زر ہو کہ فرماؤ و خرچ اب

مونہہ پھیر ایک دم لیا ہمت تہی کیا عجب

عجم عرب کون ہمت کرکے راہ دی اوپر لیائی
رنج تے بکہہ تہین ہر دم دیندا نفس نون رنج سوائے

علم و ادب سبہہ حکم چنگیری ظاہر کر دکھلای
حضرت آگے سونا ہو ہو بہت پہاڑ سے آئی

ہمت دیکہہ کہ غرض نہ کہدا مونہہ نہ اودہر پہرائے

هُوَ الَّذِي مَظْهَرُ الرَّحْمٰنِ صُوْرَتُهُ
آنکسی است کہ مظہر کامل ذات حقتعالی صورت مبارک اوست
تَزَهَّدَتْ عَنْهَا غِنىً عَنْهَا حُبُوْ رَتُهُ
پس دور نمود او را از روئی بے نیازی از آن عزت عقل معرفت وی

وَذِي عَجُوزٌ لَهَا بَغَضَتْ غَيُوْرَتُهُ
واین دنیا قحبہ ایست کہ مبغوض داشت ویرا غیرت آنحضرت
وَأَكَّدَتْ زُهْدَهُ فِيْهَا ضَرُوْرَتُهُ
ومو کد گردانید بے نیازی ویرا از آن ہمہ رنج در آنحضرت

إِنَّ الضَّرُوْرَةَ لَا تَعْدُوْ عَلَى الْعِصَمِ
بدرستیکہ ضرورت احتیاج غلبہ نمیکند بر نگاہداشتہ ہائے حقتعالی

مظہر حق اوست کامد صورتش گلشن کدہ
عقل از روی غنا زان قحبہ اسنکش بدہ

زال دنیا فاحشہ بد غیرت او سر زدہ
بد ضرورت باحث تاکید زہد او شدہ

بر نگاہ حق کجا غالب ضرورت آمدہ

ہے وہ کہ صورت اوسکی ہی خود مظہر خدا
کر وہ جان عقلی اوس بد کو رد کیا

دنیا تھے قحبہ اوسکے ہی غیرت نے تج دیا
زہد اوسکا گر ضرور ہی تھی مانع آہوا

غالب ہو ضرور جو رہے نگہ خدا

صورت پیاری حضرت دی ہی مظہر ذات خدائی
دنیا سے ہک بد ہی کو جی حضرت دل نہ بھائی

عقل نے اوس فریبن تہون بد جا بیٹھہ پہرائے
زہد نے کیتا جا کنارہ توڑی ضرورت آہے

ہوندی کد ضرورت غالب اوپر حفظ الٰہی

يَبِيتُ يُطْعِمُ يُسْقِي رَبُّهُ لَيْلاً ۳۳
شب بگذرانید در حالیکہ میخوراند مینوشانیداو پروردگار او در شب
طُفَيْلُهُ صَارَ مَنْ فِي الْكَوْنِ مَوْجُوْدًا
طفیل ذات وی گشتہ است ہر آنچہ در جہانست موجود

فَقَلْبُهُ بِعَطَاءِ اللّٰهِ مُسْتَغْنٍ
پس دل مبارک وی بسبب بخشش حقتعالی بے نیاز ہست
وَكَيْفَ تَدْعُوْ إِلَى الدُّنْيَا ضَرُوْرَةُ مَنْ
وچگونہ بخواند بسوی دنیا ضرورت آنکسی را

لَوْلَاهُ لَمْ يَخْرُجِ الدُّنْيَا مِنَ الْعَدَمِ
کہ اگر نبودی وی موجود بیرون نیامدی دنیا از عدم

شب بر حق او خوراند ہم بنوشاندورا
شد طفیل ذات او ایجاد عالم از خدا

ہست با انعام حق پیوستہ قلبش پر غنا
سوی دنیا خواہش مجون کسے باشد چرا

گر نبودی او کجا موجود گشتے این سرا

حق پاس راتین کہاتا ہے پیتا ہے وہ سدا
کونین نے ظہور اوسیکے سبب کیا

مستغنی دل ہے فضل خدا سے وہ رہنما
دنیا کی طرف کیونکہ جھکے ایسا پر حیا

ہوتا نہ وہ تو ہست کہان ہوتے یہہ سرا

راتین حق دی پاس اوہ رکہ ربندا اسی رکہاندا
ہویا اوسدی کارن حق تہین خلق زمین اسماندا

بے نیاز ہے فضل خدا نال اوہ سردار جہاندا
کہتون ضرورت کردی اوسنون حاجتمند انہاندا

جیکر اوہ نہوندا عالم وچ ظہور نہ آندا

فِدَاهُ نَفْسِي رُوْحِي عَشَائِرِي أَبَوِي
قربان نفس من و روح من قبیلہ ہا من و الدین من
ذَاتُهُ شَمْسُ فَضْلٍ حُرِّرَتْ عَنْ فَيْئِهِ
این ذات مبارک وی خورشید فضل است کہ مجرد کردہ شدہ است از سایہ

طُفَيْلُهُ رُفِعَتْ فَضْلاً لِوَاءُ لُؤَي
بطفیل وی بلند کردہ شدہ از روی فضل علم لوی
مُحَمَّدٌ سَيِّدُ الْكَوْنَيْنِ وَالثَّقَلَيْ
بغایت ستودہ شدہ سردار دنیا و آخرت و انس و جان

نِ وَالْفَرِيقَيْنِ مِنْ عَرَبٍ وَمِنْ عَجَمٍ
و مفخر ہر دو گروہ از عرب و از عجم

نفس و روح و خویش و آبایم برو بادا فدا
مہر نور آمد مجرد ذات او از سایہ ما
شد طفیلش مرتفع فضلا لوی را هم لوا
هادی ثقلین احمد خواجۂ هر دو سرا

شاه جن و انس عرب هم عجم نور خدا

مین اور میری عزیز هون سبھ شاه پر فدا
ہے مہر نور پاک وه سائی سے ہے جدا
فضل اوسکے سے لوی کا بلندی یہ ہی لوا
احمد نبی کہ جسکے ہین فرمان مین دوسرا

سردار جن و انس و عرب اور عجم کا

میرا خویش قبیلہ مین بھی اوس تھون گھول گھمایا
فضل دا سورج ذات اودی رکھدا مول نہ سایا
علم لوی دا اوسنے فضلون اوجا کر دکھایا
پاک محمد شاہجہان اور عبداللہ جایا

عرب و عجم آدمی جن اور آدم سبھہ نون رہ پر لایا

لہ علی کل من بعث الالہ ید
مر او را بر ہر کسے کہ فرستاده است خدا تعالی فضل و احسان است
بہ تبین امر الخیر و الرشد
بسبب وے ظاهر شده است امر خیر و نیکو بہا
فذاتہ فی مهام الکل مستند
پس ذات مبارک وے در مقاصد جملہ معتمد علیہ است
نبینا الامر الناهی فلا احد
پیغمبر ما است فرماینده و بازدارنده پس نیست هیچکسی

ابر فی قول لا منہ و لا نعم
راست تر در گفتن نہ از آنحضرت و نہ در گفتن آری

است او افضل بر جملہ رسولان و بشر
شد از و ظاهر همہ افعال نیکی سربسر
ذات او در مقصد جملہ بود خوش راهبر
حضرت ما آمر و ناهی کہ چون او کس دگر

نیست اندر گفتن آری و نی زو راست تر

ہے جملہ مرسلون پہ بھی فیض اوسکے او غور
نیکی کا ظاهر اوسے ہوا ہے جہان مین دور
ہے خاص و عام کے لئے اوسکا کرم کا طور
حضرت ہمارا آمر و مانع بعدل و جور

هان اور نہین مین سچا نہین اوس سا کوی اور

عالم تے پیغمبران ساریان اوتے اوہن فیض لٹہ ہوئی
ظاهر ہوی اوس تھون جگ وچ سبھی فعل نکوی
خاص تے عام دا مطلب مقصد اوس تون سبھہ تھیوے
حکم کرنیدا منع کرنیدا حضرت ساڈا سوئی

آہین نا نہین دی وچ سچا اوس تھون بیانہ کوئی

هو الجواد الذی اغنت لفاعتہ
از جواد است چہ جوادی کہ غنی نموده همہ عالم را نفع سائلی او
هو الذی فی غد یرجی اطاعتہ
او آنکس است کہ در روز قیامت نجات خواهد بخشید فرمانبرداری او
لنفسہ انتهت همما قناعتہ
برائی نفس خویش تمام گشت از سوی فروتنی قناعت وی
هو الحبیب الذی ترجی شفاعتہ
دوست او است و دوستے کہ امید طلب شفیع او داشتہ شود

لکل هول من الاهوال مقتحم
در هر وقت ترس از ترسها کہ پیش آینده است

آن جواد است او غنی سازد گدایان را ز جود
اوست کامد منجیت فرمان بری گر در وجود
بهر خود بودش قناعت با تواضع در وجود
آن حبیب است او کہ دارد هر کسے امید زود

زو شفاعت راهبر هولے کہ پیش آینده بود

ایسا سخی ہے وه کہ گدا او کو کردے شاه
چهروائیگے جو پیروی اوسکی کرے تو واه
قانع تہا اور تواضع کری تہا وه دین پناه
ہے وه حبیب جسکی شفاعت امیدگاه

ہر ہول مین ہے آنکے ہودی جو سد راه

کردا شاه گدایان نون کر فیض نبی سوہنا
جیکر حکم اوسیدا منیں انت ہوسیا چھٹکارا
نال تواضع اور قناعت کردا خوب گذارا
چہروسے کر شفاعت سبھہ دا اوه حبیب پیارا

ہر ہولون جو اتہان اوتہان آگے آپ سہارا

عام نداه قوی المستضعفون بہ
عام است فیض او قوی شدند ضعیفان بسبب او
بالحق و النصر فاز المؤمنون بہ
بشناخت حق و ظهور نصر فایز گردیده اند مومنان بسبب او
اهل الشفاعة غدا مستشفعون بہ
صاحبان گناهای فردای حشر طلب شفاعت کننده گانند بدو
دعی الی الله فالمستمسکون بہ
خواند بسوی حقتعالی پس چنگل زننده گان بدو

مستمسکون بحبل غیر منفصم
چنگل زننده گانند بر رسنی کہ نیست گسسته چہ جائیکہ از هم شود

عام فیض او ضعیفان زو قوی اندر جهان
بر شفاعتہای او نازند فردا عاصیان

نصر و راہ حق ز فیضش یافتہ خوش مومنان
خواند سوے راہ حق پس کو زدہ چنگل ز جان

در رسن زد دست کو پارہ نگردد از میان

ہے فیض عام و جملہ ضعیف اوسے ہین قوی
پا سینگے مجرم اوسکے سبب کل کو مخلصی

فتح و حق اوسے پا گئے مومن جو تے سبھی
سوے خدا بلا یا ہوئی تابع سبنے +

پکڑا ہے وہ رسن جو نہو پارہ پھر کبھے

عام ہے فیض اوسیدا ہینڑ ہن تکڑی اوس ہتھوں ہی
دینہ قیامت جنہن اوس تھون خوش سبھہ ہو بدکاری

فتح لدہے سبھہ مومنان اوس تھون تہوہی حق دی یاری
سدیں طرف خدا دی جہنان منی حکم نیاری

پکڑ لیو نے رسی تا نہین جو کدی نہوسی پاری

شَمسُ الهُدىٰ قَدْ أَنَارَ الخَلْقَ فِي أُفُقٍ
خورشید ہدایت روشن نمود آفاق را در حالیکہ ثابت بود در افق

مِنْ نُورِهِ اسْتَنَارَ الكُلُّ مِنْ جُدُقٍ
از روشنی دی روشنی یافت ہر چہ بود از چشمہا

فَأُعْطِيَ الفَضْلَ وَالتَّفْضِيلَ مِنْ طُرُقٍ
پس دادہ شد بزرگی و زیادتی بر دیگران از طریقہای بسیار

فَاقَ النَّبِيِّينَ فِي خَلْقٍ وَفِي خُلُقٍ
فائق گردید آنحضرت بر جمیع انبیا علیہم السلام در صورت ظاہری و در سیرت باطنی

وَلَمْ يُدَانُوهُ فِي عِلْمٍ وَلَا كَرَمٍ
و نزدیک نشدند جمیع پیغمبران علیہم السلام آنحضرت را در علم و نہ در کرم از اوصاف

کرد خورشید ہدایت از افق روشن جہان
گشت از روشن بعالم چشم جملہ مردمان

دادہ شد فضل و بزرگی بر رسولان آنچنان
فائق اند صورت و سیرت ز جملہ مرسلان

گشت و چون او نیست در علم و کرم کس در زمان

خورشید اہتدائی دیا جگ کو جگمگا
سارا زمانہ روشن اسی نور سے ہوا

فضل و شرف اوسیکو خدا نے عجب دیا
سبھہ رسولوں سے خلق مین خلقت مین ہے سوا

علم و کرم مین کوئی نہ مثل اس نبی کے تھا

سورج چہرہ ہدایت والا عالم نون چمکا یا
ساری خلق دیان اکھیان نے دل روشن کر کھا یا

فضل تے تقوی سبھہ طریقون اوسنے بہتا پایا
سیرت صورت وچ بنیان تہین اوہو بہت سوایا

علم و کرم وچ مثل اوسیدی کوئی نہین اوپایا

لِسَانُنَا فِي مَبَادِي وَصْفِهِ خَرِسٌ
زبانہای ما در ابتدای وصف او الکم و بیجان است

مِنْ نُورِهِ كُلُّ نَارِ الكُفْرِ مُنْطَمِسٌ
از نور روی مبارک وی ہمہ آتش کفر فرو نشیندہ است

مِنْ فَيْضِهِ الأَنْبِيَاءُ الحَظَّ مُقْتَبِسٌ
از فیض ذات مبارکش جمیع انبیا علیہم السلام نصیبہ گیرندہ اند

وَكُلُّهُمْ مِنْ رَسُولِ اللهِ مُلْتَمِسٌ
و ہمہ ایشان از انعام آنحضرت چشم دارندہ اند

غَرْفًا مِنَ البَحْرِ أَوْ رَشْفًا مِنَ الدِّيَمِ
کف آبی از دریای فضلش یا مکیدنی از باران جودش

گنگ شد اند زبان وصف او ما از بان
نار کفر از نور فی اتش گشت نابود و نہان

حصہا از فیض او بردند خوش پیغمبران
آرزو دارند جملہ مرسلان زان شاہ جان

از سحاب او مکیدن یا کف از بحر روان

وچ اوسکے مین تو اپنی زبانین ہین گنگ و لال
آیا ہی اوسکے نور سے سبھہ کفر کو زوال

ساری نبی ہین فیض سے اوسکی ہوئی نہال
ساری ہین کرتے حضرت احمد ہی آ سوال

دی جوش مینہ سے اوک دی دریا سے کر نوال

وصف اول وچ گنگا ہو یان تکلی نہین زبانون
اگ کفر دی بجھہ گئے جدا ہر یا چین اسمانون

سبھہ پیغمبر منگن آئی ملیا نصیب انہانون
عرض کریندی حضرت اگے سبھی لوگ بجانون

چلو دیہہ دریا تھین یا جوسن مینہون لون

السَّائِلُونَ لَدَيْهِ فِي مَحَدِّهِمِ
سوال کنندگانند از آنحضرت در امداد و معاونت خود

الشَّامِلُونَ بِأَنْصَارٍ بِعَدِّهِمِ
شامل گردندہ گانند بلشکر آنحضرت بتعداد خویش ہمگی شان

الضَّارِعُونَ إِلَيْهِ كُلُّ جُدِّهِمِ
خرچ کنندہ گانند برای راضی نمودن آنحضرت جملہ کوششہای خود را

وَوَاقِفُونَ لَدَيْهِ عِنْدَ حَدِّهِمِ
و ایستادہ شوندہ اند پیش آنحضرت بر حسب مرتبہ ہای خود

مِنْ نُقْطَةِ العِلْمِ أَوْ مِنْ شَكْلَةِ الحِكَمِ
از جہت تحصیل اندکی از علوم بی نہایتش یا حکمتی از حکمتہای بیشمار

رفعت مقدار خود دارند از وی آرزو
شامل اند اندر شمار لشکر آن نیک خو

خرچ کوشش بہر رضایش نمودہ مو بمو
جملگی استادہ پیش او مودب روبرو

نقطہ از علمش ہمیچو اہند و شکل از حکم او

کرتے ہین یہہ سوال ہمارا بڑہی کمال
اوسکی رضا کا رکہتے ہین ولمین فقط خیال

لشکر مین اوسکے ہو گئے شامل یہہ دیکہہ حال
حد اپنے پر کہڑے ہین یہہ ہوسا منے ہنال

حکمت کے شکل و علم کا نقطہ کرین سوال

اپنے درجے چاہڑن کیتے اوس تہین تہی سوائے
ایہہ خیال ہنین ہور اضی اسان کنون شہ عالی

شہ دی لشکر دی وچ شامل ہوئے دیکہکے چالی
سبہہ کہلوتے اوسدی اگے اپنی حد سنبہالے

علمون حکمتون دیہہ نصیبہ جہدہ نہ سانون خالی

إذ شقّ صدرہ فقد زيلت كدورته
نیکبا کہ شدہ سینہ مبارک وے پس تحقیق دور کردہ شد کدورتہای وے
وهُذّبت بعطاء الله حبّ ذرّته
و پیراستہ کردہ شد بہ بخشش حقتعالی عقل و دانش وے

فنُقّدت بنهار الله بدر قرته
پس نور افشان شد از جمال حقتعالی بدر رودن آنحضرت
فهو الذي تمّ معناه وصورته
این وست آنکس کہ تمام گشت کمالات باطنی و صورت ظاہری آنحضرت

ثمّ اصطفاه حبيبا بارئ النّسم
پس برگزید آنحضرت را از انرو کہ حبیب خود ساختہ آفرینندہ خلایق

شق صدرش چون شد و گشتہ کدورت جملہ دور
شد مہذب با عطار حق ورا عقل و حضور

از بہار حق منور گشتہ این رشک بدور
اوست آنکس معنی و صورت تمامش گشتہ نور

پس گزیدش بہر خلّت از کرم رب غفور

شق کرکے سینہ جملہ کدورت دیئے گنوا
حقنے مہذب اوسکو کیا دیکے اک ذوقا

یہہ چاند نور حق سے عجب خوب جگمگا
جب وہ تمام معنی و صورت مین ہو گیا

تب اپنی دوستی لئے حق نے اوسے چنا

چیر کے سینہ قدرت نالے غل و غش گنوایا
عقل کمال خدانے بخشیا حد تہین بہت سوایا

نور خدا دے اس چن نون کیا چمکارہ کیا یا
صورت سیرت دی وچ جدون رتبہ کامل پایا

حقنے لطفون جینکر اوسنون اپنا دوست بنایا

مُبارك وسعيد في مبادئه | بالرّعب منصور حقّ في مطالعه

مبارکست وہمایون است با مبہمای خویش در جملہ جہانیان
مجرّد عن سهيم في موازنه
تنہا نمودہ شد از بودن ہمسنگ در مقدار قدر خویش

تہرسانیدن کافران بدین شدہ است از حقتعالی در جنگہای خویش
منزّه عن شريك في محاسنه
پاک کردہ شد از شریک بودن دیگری در خوبیہای وی

فجوهر الحسن فيه غير منقسم
پس حقیقت حسن در روی صلی اللہ علیہ و آلہ و صحابہ وسلم نیست قسمت پذیرندہ

ہست فرخ ذات پاکش بر ہمہ اہل جہان
از سہیم خود مجرد آمد آن عالی نشان

گرد منصور شش خدا با رعب اندر ہر مکان
در محاسن از شریک آمد منزہ بیگمان

جوہر حسن ورا کے منقسم کردن توان

عالم یہہ ہے تمام مبارک وہ خوش لقا
القدری قدر کوئی نہین اوس سا دوسرا

منصور حق سے جنگمین ہے رعب سے ہوا
ہے پاک وہ شریک سے خوبین مطلقا

خوبی کا جوہر اوس مین نہین منقسم ذرا

اوسدی ذات ہوون مبارک واسطے اہل جہاندی
کوئی برابر اوسدی ناہین ہرگز وچ ہنکیاندی

یاری جنگ دی وچ اوہ لہند اکافر ڈرہون ماندی
رکہدا ثانی اپنا نہ اوہ وچ تمام جہاندی

اوسدی حسن جوہر ہرگز قسمت سول نکہاندی

اترك ما ادّعته النّصارى في نبيّهم
بگذار انکار جہود آن راکہ بسبب آن کفتند عزیر صلوٰۃ اللہ علی نبینا وعلیہ السلام پسر خدا گشتند
إذا اشركوا ساء ما قالوا بغيّهم
زیرا کہ اثبات شریک کردند برای حقتعالی بدرست آنچہ گفتہ اند بسبب گمراہی خود

وخذ غلوّ النّصارى في مسيحهم
ترک کن آنچہ گذشتن نصاری را کہ در شان مسیح صلوٰت اللہ علی نبینا وعلیہ السلام کردند
دع ما ادّعته النّصارى في نبيّهم
بگذار چیز را کہ دعوی کردہ اند نصاری در نبی خویش

واحكم بما شئت مدحا فيه واحتكم
وحکم نما بانچہ خواہی در مدح وی صلی اللہ علیہ و آلہ و صحابہ وسلم و نیک حکم کن

بگذر از قول جہودان در عزیر و افترا
گفتہ ایشان بد نمودہ شرک در شان خدا

ترک کن چیزے کہ گفتہ این نصاری با ہزا
بگذر از کذب نصاری در مسیح اندر ثنا

حکم فرما ہر چہ خواہی وصف او نیکو نما

دعوی کیا ہونے جو اوستے درگذر
بولے وہ شرک بدای جو بولے وہ سر بسر

چھوڑ اوسکو جو نصاری نے کی وصف شرک پر
دعوی اونہونکا چھوڑدی تو وصف مین نکر

اور جو کہ چاہی وصف مین لو کہدے بحظ

جو وصف عزیز ہو دان کیتے اسول مول نجائین
شرک ہوئے براکیتو نے لیتیان گل بلائین

کہندی جو نصاری بڑہکر اولول بیہر نائین
چھوڑ جو اونہان کیتیان کو جہیان عیسی کان ثنائین

جتنا چاہین دل وچ بیشک حضرت نون وڈہائین

قُلْ مَا بَدَا لَكَ غَيْرَ الشِّرْكِ فِي صِفَةٍ
گوہر آنچہ بر دلت آید بجز شرک در وصف آنحضرت
صَلِّ عَلَيْهِ إِلَى مَا شِئْتَ مِنْ شَغَفٍ
درود بفرست بر آنحضرت تا آن حدی کہ خواہی از کمال محبت

فَنَعْتُهُ لَمْ يَسَعْ مَا قُلْتَ مِنْ حَرَفٍ
پس تعریف وی گنجائش نیدارد او آنچہ گوئی از حرفہا
فَانْسُبْ إِلَى ذَاتِهِ مَا شِئْتَ مِنْ شَرَفٍ
پس نسبت کن بذات مبارک وی ہر آنچیز را کہ خواہی از شرف

وَانْسُبْ إِلَى قَدْرِهِ مَا شِئْتَ مِنْ عِظَمٍ
ونسبت نما بسوی قدر آنحضرت ہر آنچیز را کہ خواہی از بزرگی

ہرچہ خواہی گو بغیر از شرک در وصف جناب
از شغف بفرست در ہر دم درود بیحساب

نعت او ہرگز نگنجد گرچہ سازی صد کتاب
ہرچہ خواہی از شرف کن سوی ذاتش انتساب

شو ہرچہ خواہی از تعظیم قدرش کامیاب

جز شرک اوسکے وصف مین جو چاہے کہہ دکہا
حب سے درود جتنا تو جی چاہے پڑہ سنا

وصف اوسکا سو کتاب مین جاتا نہین لکہا
نسبت شرف کی اوسکو جو جی چاہے دی لگا

قدر اوسکا جتنا چاہے تیرا جی تو دی بڑہا

شرک بنان سبہہ اکہہ دکہائین جو کجہہ تینون بہاندی
بہرہ درود محبت نالے جان جان عمر وہاندی

سو کتابان لکہین توڑی نعت نہ مول سماندی
اوسدی ذات دہون دی نسبت جو چاہین شرفاندی

اوسدی قدر ودہانون جو کجہہ من تیری وچ آندی

إِذْ لَيْسَ يَدْرِي عُظْمًا مَا تُخَوِّلُهُ
زیرا کہ او ادراک نمیشود آنچیز را کہ جامع ست او آنحضرت از روی بزرگی

لِنُصْرَةِ الْحَقِّ الرَّحْمٰنُ أَرْسَلَهُ
برای یاری دادن دین حق حقتعالی فرستاد آنحضرت را

جَوَامِعُ الْخَيْرِ طُرًّا قَدْ أَمَدَّ لَهُ
کلید ہای تمام خوبیہای امداد فرمودہ وی را صلی اللہ علیہ و آلہ و صحابہ و سلم

فَإِنَّ فَضْلَ رَسُولِ اللهِ لَيْسَ لَهُ
پس تحقیق فضل فرستادہ خدا صلی اللہ علیہ و آلہ و صحابہ نیست آن فضل را

حَدٌّ فَيُعْرِبَ عَنْهُ نَاطِقٌ بِفَمٍ
نہایتے پس چگونہ اظہار نماید از و گویندہ بزبان

درک عظم قدر او کے میکند اہل جہان
کرد امدادش خدا جملہ کمال و خوبیان

حق فرستادش برای نصرت دین در جہان
نیست فضل احمد مختار را حد و کران +

تا گویای منطق او را بیان کردن توان

رفعت سے جو اوسکو کہان پاسکے گمان
امداد اوسکو حق سے ہوئین جملہ خوبیان

بہیجا ہے حق نے نصرت دین کیلئے عیان
فضل رسول حق نہین رکہتا حد و کران

تا مونہہ سے کہنے والا اوسے کر سکے بیان

وہم و گمان تہین ہوون اوچیر اقدر او نہین سردا
سبہہ چنگیایان اوسنون ملیان اوہ سردار شہر دا

دین دی کارن حق نے بہیجیا بخشش مینڈہ کفر دا
فضل رسول خدا دا ہرگز حد نہ منڈہوون دہروا

کیون بیان او نہین دا کوئی بولن والا کردا

فَكَمْ مِنَ اللهِ أَعْطَى سَيِّدِي نِعَمًا
پس چند نعمتہا از حقتعالی دادہ شدہ سردار ما صلی اللہ علیہ و آلہ و اصحابہ و سلم نعمتہا
وَأُعْطِيَ الشَّرَفَ مِنْ رَبِّ الْوَرَى قِدَمًا
و دادہ شدہ وے شرف و بزرگی از پروردگار مردم در قدیم

أَحْيَى سُلَافَةُ رِيقِهِ أَعْظُمًا رِمَمًا
زندہ کرد آب دہن مبارک وی استخوانہای بوسیدہ را
لَوْ نَاسَبَتْ قَدْرَهُ آيَاتُهُ عِظَمًا
اگر مناسب قدر وی می بود معجزات وے از روی بزرگی

أَحْيَى اسْمُهُ حِينَ يُدْعَى دَارِسَ الرِّمَمِ
زندہ میکرد نام مبارک وے وقتیکہ خواندہ میشد استخوانہای پوسیدہ را

دادہ شد از فرو با سردار ما چندان عطا
از قدم تشریف بخشیدش خدا در دو سرا

زندہ کرد آب دہانش از تلطف مردہ را
در بزرگی گر بقدر او بدی آیاتہا +

زندہ میگشتی زنامش مردہ صد سالہا

حقتے دے گئے اوسے نعما جو ہین سوا

آبدہان سے مروکیو پہر زندہ کر دیا +

شرف وعطا قدم سے اوسے حق نے دیا
ہوئے جو اوسکے قدر اور معجزے عطا
نام اوسکا لیکے مردے کو دیتی ہے ہم جلا

نعمتان حق تہین وڈیان بابان اوس سر ڈراجہاندی
شرف قدم تہین جتنے اوسنون بخشی نال خوبہاندے
آب دہن تہین جنیدی کیتے مردے وی رہیاندی
جیکر قدر موافق اوسدی معجزے اوسدے آندی
اوسدا ناؤ اسان جب لیندی مردی بگڑ اوٹہاندی

فَعِنْدَ بَارِئِنَا نَرْجُو الْقَبُولَ بِهِ
پس نزدیک پروردگار خویش امید میداریم قبولیت را بطفیل آنحضرت
فَكُلُّ صَعْبٍ لَنَا صَارَ السُّهُولُ بِهِ
پس ہر سخت برائے ما گردیدہ آسان بسبب الطاف آنحضرت
صِدْقًا قَبِلْنَاهُ مَا جَاءَ الرَّسُولُ بِهِ
از روئے تصدیق قلبی قبول کردیم آنچیزرا کہ آمدہ بان رسول از احکام
لَمْ يَمْتَحِنَّا بِمَا تَعْيَى الْعُقُولُ بِهِ
تکلیف نکرد آنحضرت ما را بآنچیزیکہ درمانند عقلہا بدو
حِرْصًا عَلَيْنَا فَلَمْ نَرْتَبْ وَلَمْ نَهِمِ
از جہت کمال شفقت بر ما پس شک نکردیم وحیران نشدیم

از طفیلش پیش حق داریم امید قبول
ہر طریق سخت گشتہ نرم بر ما از اصول +
کردہ ایم از صدق مقبول آنچہ آوردہ رسول
امتحان ننمودہ تا عاجز از وگشتی عقول
شفقتا حیران نگشتیم ونہ در شک چون جہول

حکو سبب اوسکے ہے امید ہون قبول
آسان ہوئی ہین سخت جو تہی سر بسر اصول
لا صدق ہم نے مان لیا لایا جو رسول
لایا نہ وہ جہو ہوتے پریشان سبہہ عقول
حیران نہوے شک نکیا اوس مین ہو جہول

ہے امید قبول کرے رب اوسدی کان اسانون
اوس تہون جو جو مشکل آہے تہئے آسان اسانون
حکم نبی دی من لیو سے سبہی دلون جہانون
اوہ نہ آندس جو درماندی ہوندی اسین بچہانون
لطف کیتیس نا شک آندو سے نہ حیران گمانون

فِي دَرْكِ رُتْبَتِهِ قَدْ حَارَ وَهْمُ وَرَى
در دریافتن رتبہ وی حیران شدہ وہم ہمہ مردمان
سِرٌّ عَظِيمٌ خَفِيٌّ عَنْ فِكْرِ نَاظِرًا
فَكُلُّ خَيْرٍ لَنَا مِنْ رَاحَتَيْهِ جَرَى
پس ہر خوبی وبہتری برائے ما از دوست مبارک وی جاری گشتہ است
أَعْيَى الْوَرَى فَهْمُ مَعْنَاهُ فَلَيْسَ يُرَى

رازی است بزرگ کہ مخفی ماندہ از فکر ہا ہمہ
عاجز گردانید ہمہ مخلوق را دریافتگی کمالات آنحضرت این نسبت کہ دیدہ شود
لِلْقُرْبِ وَالْبُعْدِ فِيهِ غَيْرُ مُنْفَحِمِ
وقت قریب بودن ونگہم دور بودن شان کمالاتش غیر از عجز در فہم ہا

رتبہ اش از درک عقل مردمان آمد مزید
سر مخفی ہست کز افکار آمد ناپدید
جملہ نیکیہا برائے ما زدست او رسید
کار خلق از فہم معنایش بحیرانی کشید
غیر عجز از درک اندر قرب و بعد او ندید

ہے اوسکے درک رتبے مین حیران سبہہ جہان
ایسا وہ بہید ہے کہ ہے فکرون سے بس نہان
سبہہ نیکیان ہین ہمپہ اوسی سے ہوئین عیان
فہم معانی مین ہوئی عاجز ہین سبہہ یہان
نزدیک دور دیکہا سمجہا ہو کچہہ بیان

اوسدی درجی سمجہن تہون سبہہ عاجز خلق جہانی
راز ہے مخفی سمجہن کولون اوہ انوار ربانی
سبہہ چنگایان اوس تہون حاصل سانون ہوئیان آئی
اوسدی معنی سمجہنگدی لوگ ہوئے حیرانی
نیڑے ہویا دور سمجہن آہیہ اسرار نہانی

كَفَاكَ حَضْرَتُهُ لِلدِّينِ مِنْ عَضُدِ
کافی است ترا جناب آنحضرت برای قوت دین بازو
تَنَوَّرَتْ عَنْ سَنَاهُ الْكُلُّ مِنْ بَلَدِ
نور یافت از روشنی وی تمامے از شہرہا
بِجُودِهِ اهْتَدَى الْخَيْرُ مِنْ رُشْدِ
بسبب کرم وے ہدایت یافتہ شد بجمیع نیکیہا از امر رشد
كَالشَّمْسِ تَظْهَرُ لِلْعَيْنَيْنِ مِنْ بُعُدٍ
مانند خورشید کہ ظاہر میشود ہر دو چشم را از دور
صَغِيرَةً وَتُكِلُّ الطَّرْفَ مِنْ أَمَمِ
خورد ست وخیرہ میسازد چشم را از نزدیک

ہست کافی مر ترا در نصرت دین آنحضور
شہرہا از پرتواش گشتہ ہمہ سرشار نور
دیدہ شد از جود او رشد وہدا فتح وجور
ہمچو خورشیدی کہ ظاہر گشتہ در چشمیت ز دور
خورد وتیرہ مینماید چشم را لیک از سفور

ہے کافی تجہکو قوت دین کے لئے وہ شاہ
آفاق جگمگا گیا نکلا جو نور سے ماہ
پایا ہے ہم نے رشد کا اوسکے کرم سے راہ
سورج کیطرح آنکہہ کو ہو دور جیکہ واہ

چھوٹ لگے پہ خیرہ کرن سے کرے نگاہ

دین وی کارن کانی تینون جگ گھلی اوہ سائین ۔ سادی اوس دے روشن کیتی راہ ہدایت تائین
اس سورج نے روشن کیتیاں عالم وچ سبھہ جائین ۔ جنہوں بن سورج چھوٹان لگے دوربن اکھہ لائین

جیکر ہڑون دیکھہ نہ سکدی اکھہ تیری اوس نورائین

عَلَا وَسَدَّ دَمِنْ وَهْنٍ شَرِيعَتَهُ ۔ اَخْفَى عَنِ الْفَهْمِ فِي الدُّنْيَا دَقِيقَتَهُ
بلند گردید و مضبوط ساخت از سستی شریعت خود را صلی اللہ علیہ وسلم ۔ مخفی داشته از فهم خلایق در دنیا باریکی حسن ذات مبارک خود را
فَكُلُّ خَيْرٍ لَنَا اَبْدَى طَرِيقَتَهُ ۔ وَكَيْفَ يُدْرِكُ فِي الدُّنْيَا حَقِيقَتَهُ
پس تمام نیکیها برای ما فرمود و ظاهر کرد راه آن نیکی را ۔ و چگونه دریابند در این سرای فانی حقیقت وی

قَوْمٌ نِيَامٌ تَسَلَّوْا عَنْهُ بِالْحُلُمِ
گروهی خفتگان که بغم شده اند از وی محبت وی شاغل بخواب

شرع آن عالی منش محکم شده از ذات او ۔ گرد مخفی دقت خود در از عالم مو بمو
گشت بر ما ظاهر از ذاتش همه فعل نکو ۔ کے تواند درک کنهش کرد آن جمع عتو

گشته شاغل زو بلذات و بخواب آلوده او

عالی ہے شرع ضعف سی اوسنی قوی کیا ۔ مخفی حقیقت اپنے کو فہموں سے کر دیا
روشن طریقہ اوسے ہوا ہمیہ خیر کا ۔ کیا جانے قدر اوسکا وہ دنیا میں پر ہوا

جو شاغل اوسے عیش مین اور خواب مین ہوا

ہے بلند شریعت اپنے محکم کر دکھائے ۔ اپنے ذات بلند نون اوسنی دنیا وچ چھپائی
نیکیاں ندی سبھہ ادا ٹ اسانون شفقت نال تائی ۔ کیونکر لہن حقیقت اوسدی دنیا وچ لوکائے

جو اوسے تہون ہو کے شاغل خواب مین عمر گنوائے

يُقِيمُ فِي حُسْنِ وَجْهِهِ مَنْ لَهُ بَصَرٌ ۔ لَيْسَتْ لِاَوْصَافِهِ حَدٌّ وَلَا حَصْرٌ
حیران و عاشق میشود در حسن روی مبارک وی هر که او را چشم بصیرت ۔ نیست وصفهای نیکوی آنحضرت را حدی و نه شمار
اَنْكَارُ حِذْقِينَا فِي شَرْحِهَا قَصُرُوْا ۔ فَمَبْلَغُ الْعِلْمِ فِيهِ اَنَّهُ بَشَرٌ
فکرهای دانایان ما در شرح آن وصفها قاصر مانده ۔ پس جای رسیدن علم در وی اینجاست که بتحقیق حضرت آدمی است

وَاَنَّهُ خَيْرُ خَلْقِ اللّٰهِ كُلِّهِمِ
و بتحقیق حضرت ایشان بهترین مخلوق خدا تعالی است از همه ایشان

آنکه او چشم مجنون گشت چون دید آن جمال ۔ نیست حد و حصر اوصاف ورا اندر خیال
حاذقان دهر در احصای وصفش گنگ و لال ۔ حد علم است اینقدر کو هست انسان کمال

اوست نیز از جمله مخلوق بهتر در خصال

ہوئے ہین انکھین والی اوسی حسن پر فدا ۔ وصف اوسکے ہو شمار سو یہ بات ہو کجا
سبھہ حاذقون کا فکر بیان قاصر آ ہوا ۔ یہانتک تو پہنچی علم کہ ہے بندہ خدا

اور ہین جو آفریدہ وہ جملہ سے ہے سوا

دیکھکے صورت دکھین والا دلنون کردا یاری ۔ وصف ان اوسدیان سول نہ آون وچ گفتار شماری
جو سیانے جگوچ ہو ندی وصف کرن تہون ہاری ۔ علم اتہون تک پہنچے آدم آ ہے حضرت باری

سبھہ مخلوق خدا تہین اُتے بہتر نبی سہاری

عَلَا عَلٰى رُتْبَةٍ اُعْطِي الْمَرَامَ بِهَا ۔ وَحَلَّ فِي مَنْزِلٍ جَلَّ الْمَقَامُ بِهَا
بلند شد آنحضرت بر مرتبه که داده شد مقصود آن ۔ و حلول فرمودند در منزلیکه بزرگ است مقام فرمودن در
طُفَيْلَهُ نَالَ كُلٌّ الْقِيَامَ بِهَا ۔ وَكُلُّ آيٍ اَتَى الرُّسُلُ الْكِرَامُ بِهَا
طفیل حضرت ایشان یافته همه رسل ایستادن در آن مقام ۔ و هر یک معجزه که آورده اند پیغمبران بزرگ آن معجزه ها را

فَاِنَّمَا اتَّصَلَتْ مِنْ نُوْرِهِ بِهِمِ
پس جز این نیست که رسیده است از نور مبارک آنحضرت بایشان صلوات اللہ علی نبینا و علیهم

رفته بالا در مقامی داده شد در وی مرام ۔ کرد مسکن منزلی را بد جلیل او را مقام
از طفیلش یافته جمله رسل در وی قیام ۔ جمله اعجازی که آورده ز حق رسل کرام

متصل گشته بشان از نور آن خیر الانام

پہنچا بلند رتبے پہ مقصد اوسے ملا ۔ منزل مین پہنچا ایسے کہ تہی وہ بزرگ جا
اوسکے طفیل سے ہوی واصل سبھی وہ آ ۔ جو معجزے کہ لائے ہین عالم مین انبیا

حضرت کے نور سے ہوئی حق سے اونہین عطا

بہنتا وڈی منصب اوہ تے مقصد حق تہوں پایا
سبھ طفیل اوسے دی اوتھان بنیان قدم اوٹھایا

اوس مکان پر جاکر بیٹھا جو کوئی نہ اوتھان آیا
ہر سبے جو معجزہ جگ وچ اپنے واری لایا

نور نبی تہین سبھہ نے بنک اوہ کمال اودیایا

فَاِنَّہٗ اُسْوَۃُ کُلٍّ مَوَاکِبُھَا
پس بدرستیکہ آنحضرت بادشاہست ہمہ لشکریان اوہستند
فَاِنَّہٗ عَیْنُ جُوْدٍ ھُمْ مَشَارِبُھَا
پس بدرستیکہ جنابش چشمہ جود است و شان جائے نوشیدن آن چشمہ ہستند

فَاِنَّہٗ بَحْرُ نُوْرٍ ھُمْ سَوَاکِبُھَا
پس تحقیق آنحضرت دریائے نور است او شان کاریزہای آن دریا ہستند
فَاِنَّہٗ شَمْسُ فَضْلٍ ھُمْ کَوَاکِبُھَا
پس تحقیق کہ حضرت آفتاب فضل است و جملہ ستارہ آن آفتاب ہستند

یُظْہِرْنَ اَنْوَارَھَا لِلنَّاسِ فِی الظُّلَمِ
ظاہر میسکنند آن کواکب نورہای آن آفتاب برای آدمیان در ظلمات جہالت

زانکہ جملہ لشکر اویند و حضرت بادشاہ
چشمہ جود اوست و جملہ جائے نوشیدن زراہ

جملہ کاریز و بیند او بحر نور اندر نگاہ
اوست مہر فضل و جملہ چون ستارہ نور خواہ

کردہ ظاہر نور او بر خلق در لیل سیاہ

وہ شاہ ہے یگانہ و مرسل ہے سبھ سپاہ
چشمہ ہے جود کا سبھی پینے کے اوسی راہ

دریائے نور وہ یہہ ہین کاریز در نگاہ
خورشید فضل وہ یہہ ستارے ہین نور خواہ

لوگون کو اوسکا نور دکھاتے ہین شب سیاہ

شاہ شہان ہے حضرت سادا لشکر اوسدا ساری
چشمہ جود دا ہے اسادا ساری وانگ کناری

نور دا دریا حضرت سبھی نالے وگن کاری
سورج فضل دا روشن حضرت نبی سبھی ہین تارے

اوسدی نور تہین لوکان اگے راتین چمکن ہاری

لَمَّا تَکَاثَرَ ظُلُمًا غَیْہَبَاتُ دُجًی
ہرگاہ کہ بسیار گشت از روی ظلم تاریکیہائی ضلالت
شَمْسُ الْہُدٰی اٰیَتُہٗ اَضْحَتْ مِنْ مَشَارِقِھَا
خورشید ہدایت روشن گشت از مکان طلوع خویش

اَرَادَ بَارِئُنَا اَنْ یُّفِیْضَ ضِیَا
ارادہ فرمود خداوند بادرشکہ فیضان فرماید روشنی را
حَتّٰی اِذَا طَلَعَتْ فِی الْکَوْنِ عَمَّ ھُدًی
تا وقتیکہ طلوع فرمود در جہان عام گشت نور ہدایت

ھَدَی الْعَالَمِیْنَ وَاَحْیٰی سَائِرَ الْاُمَمِ
او تمامی عالمیان را و زندہ گردانید جملہ امتہا را

گشت چون بسیار ظلم و کفر و عصیان زاوجا
تافت خورشید ہدایت از مشارق فرخا

خواست ایزد انیکہ خلق خویش را بخشد ضیا
گشت چون طالع شدہ عام از طلوع او ہدا

رہ جہان و زندہ کرد از نور خود مخلوق را

اندہیرا ظلم و کفر کا جب جگ مین بڑہ چلا
مشرق سے اپنے مہر ہدایت کا جگمگا

چاہا خدا نے لطف سے جو بہیج دی ضیا
طالع ہوا جو عام ہوئے جگ مین رہ ہدا

اوس مہر نے تمام جہان کو دیا جلا

ملک جہاندی اوتے تہیا جدون سخت انہارا
نکلیا اسے مشرق کولون سورج ہدایا را

چاہیا حق نے اسانون بہیجی اپنا نور سہارا
جدون ابہریا روشن ہویا اوس تہین عالم سارا

خلق جہان دی ہر اوسے تہیون زندہ ہو دوبارا

تَحَیَّرَتْ فِیْ مَبَادِیْ حُسْنِہٖ حَدَقٌ
حیران گشتہ اندر ابتدای حسن آنحضرت دیدہ ہا
لَمْ یَسْتَطِعْ اَنْ یُّبَیِّنَ وَصْفَہٗ حُذُقٌ
توفیق نمیدارند این امر کہ بیان نمایند وصف شان آنحضرت دانایان

فِیْ قَلْبِ عُشَّاقِہٖ مِنْ شَوْقِہٖ حُرَقٌ
در دل عشاق شان از غلبہ آتش اشتیاق شان سوختگی ہا ہست
اَکْرِمْ بِخَلْقِ نَبِیٍّ زَانَہٗ خُلُقٌ
چہ گرامیست صورت نبی کہ آراستہ او را خلق عظیم الشان

بِالْحُسْنِ مُشْتَمِلٍ بِالْبِشْرِ مُتَّسِمٍ
بخوبی مشتمل است و تازہ روئے نشانہ شوندہ است

گشت در اول نگہ حیران حسن او نظر
شرح حسنش کے تواند کرد دانا سر بسر

در دل عشاق از شوقش بود جوش شرر
بارک اللہ حسن و خلقش زیب دادہ بیشتر

با جمال و تازہ روئے مشتمل ہم مشتہر

حیران ہین آنکہین دیکہکے اوس ماہ کا جمال
حاذق ہین اوسکے وصف کے کرنین گنگ و لال

عاشق کو شوق وصل سے ہے دل مین اشتعال
اللہ ری حسن تسپہ وہ اخلاق کا کمال

خوبی و تازہ روئی پہ رکہتا ہے اشتمال

پہلے نظر اکھین نون اوس تہون نصیب حیرانی
اوس دے وصف تہون سبہہ سیانے عاجز ہوگیانی

شوق وصال تہین عاشق دل وچ کہدا سوہنا ہے
وہ وہ صورت سیرت جسنون رب نے لاثانی

حسن عجائب ہنا سیدی نور بہری پیشانی

كَالنُّورِ فِي حَرْفٍ وَالرُّوحِ فِي لُطْفٍ
مانند نور است آنحضرت در حرف و مانند روح در پاکیزگی
كَالدُّرِّ فِي صَدَفٍ وَالْمِسْكِ فِي شَغَفٍ
مثل در مکنون است در صدف و ہمچون مشک پردہ غلاف

كَالنَّقْدِ فِي زَيْفٍ وَالنَّصْرِ فِي زَحْفٍ
مانند سرہ است در ناسرہ و مانند فتح است در میان جنگ
كَالزَّهْرِ فِي تَرَفٍ وَالْبَدْرِ فِي شَرَفٍ
مانند شکوفہ است در تازگیہا و ہمچون ماہ چہاردہ در بزرگی

وَالْبَحْرِ فِي كَرَمٍ وَالدَّهْرِ فِي هِمَمٍ
وہمچون دریاست در بخششہا و ہمچون زمانہ در ہمتہائے عظیم

ہمچو نور اندر حرف آمد چو روح اندر لطف
ہمچو لولو در صدف چون مشک پنہان در شغف

چون سرہ در ناسرہ چون فتح اندر جنگ صف
ہمچو گل در تازگیہا ہمچو بدر اندر شرف

ہمچو بحر اندر کرم چون دہر در ہمت بکف

چون نور حرف مین ہے، وہ چون روح لطف مین
چون در صدف مین وہ ہے، کہ ہو مشک شغف مین

مانند نقد کہوٹون مین چون فتح زحف مین
چون گل ہے تازہ جگی ہے چون بدر شرف مین

جون بحر جود مین ہے وہ چون دہر صرف مین

جنہوین نور حرف وچ جنہوین پاک دے وچ روحانی
جنہوین موتی وچ صدف دی جنہوین مشک اہر پانی

جنہوین کہرا کہوٹیان وچ جنہوین جنگ دے وچ فتح نشانی
جنہوین گل ہو تازہ جنہوین چندر شرف لاثانی

جنہوین دریا موج کرم دی جنہوین ہمت بہت زمانی

وَحِيدُ عَصْرٍ شُجَاعٌ فِي سَلَالَتِهِ
یکتا زمانہ است سخت دلیر است در خاندان خویش
مُبِيدُ جَيْشِ الْأَعَادِي فِي مُلَاقَاتِهِ
خراب برباد سازندہ لشکر اعدا است در وقت ملال خود

حَبِيبُ حَقٍّ فَرِيدٌ فِي جَزَالَتِهِ
دوست خاص حقتعالی است یگانہ است در خوبی ذات خویش
كَأَنَّهُ وَهُوَ فَرْدٌ فِي جَلَالَتِهِ
چنانست کہ او حال آنست کہ تنہا است در بزرگی خویش

فِي عَسْكَرٍ حِينَ تَلْقَاهُ وَفِي حَشَمٍ

در لشکر عظیم است اندر زمانیکہ ملاقات نمائی با او در دبدبہ بسیار

آن وحید عصر یکتا از اندر خاندان
وقت خشمش میکند نابود جملہ کافران

دوست ایزد فرد در شرف کمال و عز و شان
چون بود تنہا بحشمت گوئیا آن کامران

چون ملاقی گردی او را ہست در فوج گران

یکتا زمانے کا وہ بہادر نسب مین ہے
نابودی کافرون کے اوسکے غضب مین ہے

وہ دوست حق یگانہ بلا شک حسب مین ہے
تنہا بھی وہ ملے تو بزرگی عجب مین ہے

گویا کہ بہاری لشکر اوسی کے عقب مین ہے

اوہ لگانہ وچ زمانہ بہت بہادر نامی
وقت غضب دی مار ونجاوے کافر بد حرامی

دوست خدا دا بہت مکرم جیدا جگ سلامی
جدون اکہلا ملے تینون اوہ سلطان مدامی

گویا لشکر بہاری نال اوسدی ہیبت ناک تمامی

تَرَى تَبَسُّمَهُ كَالْبَدْرِ فِي لُطْفٍ
خواہی دید وقت خندیدن اوشان مانند ماہ شب چہاردہ در تازگی و پاکیزگی
يُحْيِي الْقُلُوبَ بِمَا أَجَادَ مِنْ حَرْفٍ
زندہ میفرماید دلہای خلق را بآنچہ اندک میگوید از الفاظ

إِذَا تَكَلَّمَ حَنَّ الْقَلْبُ مِنْ شَغَفٍ
وقتیکہ کلام میفرماید دیوانہ میشود دل مشتاق از شدت شوق
كَأَنَّمَا اللُّؤْلُؤُ الْمَكْنُونُ فِي صَدَفٍ
چنانستی کہ دری پوشیدہ است در صدف -

مِنْ مَعْدِنَيْ مَنْطِقٍ مِنْهُ وَمُبْتَسَمِ
از دو کان کہ محل نطق است از وصلی اللہ علیہ وسلم و محل خندیدن

در تکلم بینش از لطف چون ماہ تمام
ساز دا از یک حرف صد دل زندہ آن عالیمقام

چون سخن گوید شود مجنون دل از لطف کلام
در مکنون گشت گویا از صدف بیرون خرام

از دو کان از کان نطق و ہم ز کان ابتسام

ہنسی مین دیکہیگا تو اوسی لطفین چو ماہ
اک حرف سے وہ لاکہ ہے دل زندہ کردی واہ

وقت کلام دل پہ ہے لذت سے ہو تباہ
گویا صدف سے نکلین ہین موتے پسند شاہ

وقت کلام و خندہ ہنسے وہ جہان پناہ .

چن وانگون جس ویلے ہسدا چہرہ چمک دکہائی

شوق تون دل بیتاب کرینہ سنہا جدون الائی

توری لفظ معانی بہتے دلاں نوں گرجوائے
گویا موتی گجھے ہوون عجائب باہر صدفوں آئے

گماں تڑاون گھانڑ سہن تسیں اچھے تر آب سوائے

شذاه قد عطرت ما حاط مقدمه
اكرم بذي وسيم الله اكرمه

بوی خوش مبارک وی معطر نموده جا را که احاطه نموده قدم مبارک وی
چه است صاحب علامتهای فاخره حقتعالی گرامی فرموده او را

معطر الروح الرحمان انخمه
لا طيب يعدل تربا ضم اعظمه

خوشبو ساز زنده روح خلق حقتعالی بزرگی عطا فرموده او را
نیست هیچ بوی خوش که برابری نماید با خاکی که پیوسته استخوانهای آنحضرت را

طوبى لمنتشق منه وملتثم
حالی خوش کسی را که بوکننده است آنخاک را و بوسه زننده است

شد معطر از شمیمش آنچه بروی نهد قدم
حق کرامت داد او را چه کریم است آن دمم
عطر سا ارواح را کرده ز حق آن ذوالکرم
نیست خوشبوتر ز خاکی کان بدن را کرده ضم

فرخا بر شمنده وآنکه او بوسیده هم

مرقد معطر اوسکے بدن سے ہوا تمام
اللہ جل شانہ نے پیارا حق نے دیا اوسکو شرف تام
روحوں کو کردی خوشبو ملاحت سے اختتام
کب مشک خاک سے ملے جو ضم ہے با عظام

مژدہ ہے اوسکو سونگھے دیا چومی وہ مقام

قبر بدن دے خوشبو نال عطر معطر ہوئے
واہ پیارا حق نے بخشے اوسنوں سبھ نکوئی
روح نوں خوشبو کردا حق نے اوسنوں شرف دتوئے
مشک نہ لدا اوس دہرتی نوں جو جسے نال چھوئی

سونگھن والے نوں خوشخبری چمن والا سوئے

قد استنارت جهات من تنوره
تعطرت كل بلدة من تعطره

روشنی گرفت تمام جهتهای عالم از نور آنحضرت صلی الله علیه وآله واصحابه وسلم
خوشبو گردید هر شهر از دمیدن بوی خوش صلی الله علیه وآله واصحابه وسلم

كفى بكة شرفا عن تظاهره
اباان مولده عن طيب عنصره

کافیست مکه از جهت شرف بواسطه آنحضرت که ظاهر گشتند
ظاهر ساخت ولادت آنحضرت از پاکیزگی و خوبی اصل وے

يا طيب مبتدا منه ومختتم
ای پاکیزگی آغاز آنحضرت و انجام وی صلی الله علیه وآله واصحابه وسلم

نور اگین شش جهت شد از جمال او عیان
گشت از عطرش معطر روح جمله خاکیان
هست نکه هر میلادش شرف کافی بدان
کرد ظاهر مولد او طیب عنصر در زمان

هست پاکیزه از و آغاز او هم ختم آن

روشن اوسکے نور سے آفاق ہوگیا
بوی خوش اوسکے مشک سے ہر روح نے لیا
پس فخر یہ کہ مکے میں میلاد شہ ہوا
مولد نے طیب عنصر شہ کا دیا پتا

اللہ جل شانہ نے اوسکا مبتدا اور وہی انتہا

اس سورج دی نور تھیں روشن ہویا عالم سارا
اس خوشبو دا ہر طرف وچ پیتا خوب بکارا
جمنا اوسدا وچ مکے دے ہے اک شرف نیارا
ظاہر جا جمن دی کیتا شرف اوسے دا بھارا

وہ اوسدا آغاز مبارک وہ انجام پیارا

فتنى فراسة فرس ما اضنهم
تبين الحق لما دق ظنهم

فنا نمود دانای فارس آنچه در رنج افگند ایشانرا
هرگاه که ظاهر گردید حق مردود نمود ظنها باطله ایشانرا

الويل منكل ما يجون جنهم
يوما تفرس فيه الفرس انهم

هلاکت از هر چیزیکه امید میداشتند لاحق گردید ایشانرا
زمان ولادت در آنوقت که دانستند فارسیان که ایشان

قد انذروا بحلول البوس والنقم
تحقیق ترسانیده شده اند بفرود آمدن سختی و عقوبتها

عقل فارس رفت زانچه دیده اند ایشان فال
شد چو ظاهر حق بباطل گشته لاحق صد وبال
منقطع امید شان و ز هر طرف طاری ملال
جمله اهل فرس روزیکه دانستند حال

کامده انذار ایشان با بلاها و جلال

عقل اوڑ گیا ہے فارسیوں کا یہ دیکھ حال
ظاہر جو حق ہوا بڑا باطل پہ اک وبال
امید اونکے چل بسے ہے ہر طرف ملال
اوسدن کہ جان وہ گئے آیا ہمیں زوال

دہمکائے وہ گئے بلحوق شر و جلال

فارسیاں دا عقل گیا جدوں آئے نظر خرابی
آیا حق تے باطل نٹھا اوس تھیں ہوئیس متابی
تے نا امید امید گیو سے تھیئے جان عذابی
کھنے ماڑی کسری والی کنگری متھے شتابی

فوج دی وچ پے اک ہل چل ہر یک نون بیخوابی

شَمْسُ الْهُدٰى اَضْحٰى وَهُوَ مُنْبَزِغٌ ۔ وَظَلَّ ظِلُّ ضَلَالٍ وَهُوَ مُنْدَفِعٌ

خورشید ہدایت طلوع فرمود در حالیکه ظاہر شونده است ۔ وشب آہنگ کرد سایہ گمراہی در حالیکه پس پا شونده است

وَشُيِّدَ قَصْرُ دِيْنٍ وَهُوَ مُرْتَفِعٌ ۔ وَبَاتَ اِيْوَانُ كِسْرٰى وَهُوَ مُنْصَدِعٌ

ومستحکم گشت اساس قصر دین در حالیکه بلند شونده است ۔ وشب گذرانید صفحہ کلان خسرو در حالیکه از ہم شکننده است

كَشَمْلِ اَصْحَابِ كِسْرٰى غَيْرِ مُلْتَئِمٍ

مانند پیوندیاران کسری نیست بہم آینده +

تافت خورشید ہدا روشن نمود آفاق را ۔ زنگ کفر و سایہ اش را از جہان برده صفا

قصر دین مستحکم آمد مرتفع اندر بنا ۔ قصر کسری شد مزلزل کنگر افتاده ورا

قوم کسری ہمچنان بگسستہ واز ہم جدا

مہر ہدا جو چمکا تو روشن ہوا جہان ۔ اندھیرا کفر کا ہوا نابود اور نہان

دین کے بنا کے ہو گئے مستحکم عیان ۔ کسری کے قصر کا بنے گری کنگری وہان

کسری کے قوم ٹوٹے ہوئی جملہ بے نشان

ابہریا سورج روشن ہویا اوس تہون عالم سارا ۔ کفر اتے گمراہی دا تہیا گم تمام اندہارا

بنگلہ دین دا محکم ہویا تہی بلند بنا را ۔ ماڑی نوشیرواندی کنبنے ہوی پارا پارا

جیون لشکر نوشیرواندا وکہو دکہہ نکارا

اَلْقَتْ وِلَادَتُهُ الْكُفَّارَ فِيْ رَجَفٍ ۔ ذَلُّوْا كَمَا وَجَدُوْا اللَّعُوْذَ مِنْ كَهَفٍ

افگند ولادت مبارک وی کافران را در ترس وبیم ۔ خوار گشتند پس نیافتند برای پناه گرفتن جای امان

بَكَى الشَّيَاطِيْنُ وَالْكُفَّارُ مِنْ ضَعَفٍ ۔ وَالنَّارُ خَامِدَةُ الْاَنْفَاسِ مِنْ اَسَفٍ

بگریستند شیاطین وکافران از جہت ضعیف گشتن خود ۔ وآتش فارسیان فرو میرنده گشت ونفسہا او آنزمان از جہت اندوه

عَلَيْهِ وَالنَّهْرُ سَاهِي الْعَيْنِ مِنْ سَدَمٍ

بر کسری وجوی فارسیان ساکن شده است چشمہ او از جہت پریشانی

گشتہ از میلاد او کفار خائف سخت خوار ۔ جملہ گم کردند جای امن ورو اندر فرار

کافر وشیطان ز فرط ضعف گریان زار زار ۔ از تاسف سرد شد در دیرہای کفر نار

نہر را شد خشک آب از بسکہ غم آمد ہزار

کفار ڈرسے اوسکے ولادت سے تھے خراب ۔ ذلت ملے ہیں کہ نہ باقی رہی تھی تاب

روتے تھے مشرک اور جنون پر تہا اک عذاب ۔ دیر وں کی آگ جوش الم سے بجھی شتاب

صدموں سے نہر کا بھی ہوا خشک جملہ آب

اوسدی جمن تہین سبھہ کافر ڈردی مارن آہین ۔ خوار ہوی گم کیتو نے اوہ جاجو لہن پناہین

ضعف کنون شیطان تے کافر سبھہ ندیاہین ڈاہین ۔ دیروالی سبھہ بیکل ہوی بجھ گیا نین نہاہین

نہر دا پانی غم تہون سکا خبر تہونے تاہین

فَصَرْفُ سَاسَانَ خَرِبَتْ دُوْرُهَا ۔ وَكَادَتِ الْكُفْرَانُ تَنْقَطِعُ وَتَرْتِيْنُهَا

پس ضرر داد فارس را اینکہ خراب کرده شد دیرہای او ۔ وقریب گردید کمان کفر باینکہ بریده شود زه او

وَظِلُّ خَيْبَرَ اَنْ قُطِعَتْ شَجِيْرُهَا ۔ وَسَاءَ سَاوَةَ اَنْ غَاضَتْ بُحَيْرَتُهَا

وشبانگاه کرد خیبر اینکہ بریده شدند درختہای او ۔ وغمگین ساخت خداوند قصبہ ساوه را اینکہ فرو رفت آب دریای او

وَرُدَّ وَارِدُهَا بِالْغَيْظِ حِيْنَ ظَمِيْ

وآنکہ باز گردانیده شده در آینده اندر یا بخشم در خود در حالیکہ آن آینده تشنہ بود

گرد فارس را تہ غم اینکہ مردار دیر نار ۔ شد کمان کفر بے زه کافران مردود وخوار

نخل خیبر شد بریده خیبرے در قید زار ۔ ساوه را شد خشک آب وتشنگانش بے قرار

دیده چون خالی بر آمد دود شان را ازدمار

فارس کے دیر ہو گئے سبھہ سر بسر خراب ۔ ٹوٹی کمان کفر کے زه یکبیک شتاب

خیبر کے نخل کٹ گئے مومن تھے کامیاب ۔ ساوی کے چشمے کا ہوا یک لخت خشک آب

پیاسے جو آئے او سبھہ چلے دیکھکر سراب

فارسیاندی اگ جو بجھے رنگ تہیونی ساوی ۔ زه کمان کفر دے ٹوٹے کافران ہتہ نہ آوی

خیبر دی درخت کٹیونے جدوں غازیاں کہتے وہاوی ۔ ساوی والی غمگین ہوے جدوں نیر سکا یا ساوے

تر ہیا آکر دیکہہ کے سکا کونج وانگوں کرلاوی

ظهوره أوقع الكفار في خلل
ظهور آنجناب صلی اللہ علیہ وآلہ واصحابہ وسلم افگند کافران را در خللہا
وموضع النار في التبريد من وحل
وجاهای سکان آتش در سردی وحل وخلاب را

ترى الرمال مكان الماء من طلل
خواہی دید جای آب روان از ریگ وادی تشنہای
كأن بالنار ما بالماء من بلل
چنانستیکہ مقرون باتش فارسیان چیزیکہ باب میباشد از تری

حزنا وبالماء ما بالنار من ضرم
از جہت غم خوردن وبآب لاحق گردید چیزیکہ باتش میباشد از التہاب

از ظہورش کافران افتاده یکسر در عذاب
جای آتش سرد و شد آتشکده یکسر خلاب

تشنہ ہا پیدا شد از ریگ آب فت شد سراب
از تری گویا کہ آتش رست دارد آنچہ آب

آبرا از غم جو آتش افتاده التہاب

کفار میں ظہور سے اوسکے خلل پڑا
آتشکده بجہا ہوا کیچڑ سے تہا بھرا

پانی نکلے جا بہ ریگ کے تھی پیاسے جابجا
گویا کہ آگ میں بہرے پانی نکلے تھی ہوا

اور پانی کو وہ غم سے جو آتش کو سوز تہا

اوسدی ظاہر ہو دن کولوں کافراں نوں پریشانی
اگ دی جاگاں کیچڑ سارا دیر ہوئے سبہہ فانی

پانی دی جاداں لوں چمکے پیاسے ہوئی نشانی
گویا اگ نوں اوہ طراوت جو ہوندی وچ پانی

پانی نوں اوہ غم تھوں ہویا جو اگ وچ سوز نہانی

دلائل الحق في الإظهار قاطعة
دلیلہای حقانی در ظاہر گردیدن یقینی و برنده ہستند
والوحش تنطق والكفار خاسئة
وچہارپایان کلام میکنند وکفار زبان زده شونده اند

والدين يرفع والأصنام ناكسة
ودین بلند میگردد وبتان نگونسار شونده اند
والجن تهتف والأنوار ساطعة
وجنیان آواز میکردند از ظہور آنحضرت ونورہای غلبہ کننده وبلند شونده

والحق يظهر من معنى ومن كلم
وحق کہ نبوت باشد ظاہر میگردد از انوار ساطعہ واز کلامہا کہ ظاہر شد از جنیان

شد دلائلہای حق تابنده قاطع با دو فور
وحشیان گشتہ سخن گو کافران ترسان دور

دین بلند وسرنگون گشتہ بتان وپیر غرور
جن سخن گویان علانیہ فروغی یافت نور

یافت

یافت حق از کلمہ ومعنی عجب رنگ ظہور

ظاہر دلیلیں حق کے ہوئیں طرفہ جابجا
حیوان بولے اور ہوئے کافر گریزپا

دین ہو گیا بلند بتوں کا ہے سر جھکا
آواز دینے جن لگے اور نور جگمگا

معنی سے اور کلموں سے ظاہر ہے حق ہوا

کیتا دلیلاں حق نے جگ وچ عجب نیارا
وحشی بول گواہی دیون کافروں ہارا

دین بلند ہوا سر نیواں بتاں دا ہویا یارا
جن بولیندی نور نے ماریا عالم وچ چمکارا

معنی ہمیں آئے کلمیاں تھوں حق ظاہر ہوندا سارا

تبى على سمعهم والبصر كما ضمم
پروردگار من بر گوشہای ایشان وچشمہای ایشان گاه گرفتہ
من بطشه صار جمع الكافرين بكم
از قہر وی تعالی گشتند ہمہ کافران گنگ از اظہار شہادت

وعلى قلوبهم حجب الغشاء ختم
وبر دلہای شان ہم از پرده تاریکی مہر فرمود
عموا وصموا فإعلان البشائر لم
کور شدند وکر شدند پس اظہار کردن حقیقا خبرہای فرحت انگیز را

تسمع وبارقة الإنذار لم تشم
شنیده شدن اعلان وبرق ترسانیدن دیده نشد

گرد حق چون پرده ہا بر گوش وچشم کافران
گشتہ از قہر خدا گنگ وکر وکور آنزمان

بر دل شان نیز زد مہر سیاہی الامان
آن خوشیہای علانیہ نشنیدند از آن

برق ترسانیدن حق را ندیدند آنچنان

کافر کے آنکھ وکانوں پہ جب حق نے کردیا
بہری وگونگے ہو گئے اندھی بھی جابجا

اک پرده دلپہ مہر لگے تب یہہ نا سزا
ظاہر بشارت رہ ولی اسنے کب سنا

اور برق جو ڈرائے وه دیکھے نہ مطلقا

انکھیاں کناں اونہاندی اوپر رب پردے پائے
اپنے قہر تہیں کافرانہیں ڈوری کر دکھائے

مہر سیاه دل اوپر لائی تھی گمراه نہائی
سنے نہ اونہاں حق نے جو ظاہر سخن سنائے

نہ برق ڈرانوں والے ڈٹھی دوزخ گئے جلائے

فأصبحوا ومناط الخوف باطنهم

فما لظاهر منهم صار كامنهم

پس صبح نمودند درحالیکہ محل خوف باطنہا شان بود
صَارَ التَّاَسُّفُ فِی النَّجْوَیٰ مَعَارِفُہُمْ
گردید افسوس خوردن در صلاحہا مددگار ایشان

بلکہ بود سردار ظاہر از ایشان گردید گدای مخفی ایشان
مِنْ بَعْدِ مَا اَخْبَرَ الْاَقْوَامَ کَاہِنُہُمْ
از پس آنکہ خبر داد آن قوم را خبر گوی ایشان

رَبُّ اَنَّ دِیْنَہُمُ الْمُعْوَجَّ لَمْ یَقُمِ
باینکہ تحقیق دین ایشان کہ کج است رواج نخواہد یافت

شد محل خوف در آن روز باطنہائی شان
شد ز شان فرح و سرور دو تاسف ماندہ جان

سرگروہ آنکس کہ بودہ شد گدا ر دس نہان
پس از آنکہ دادہ ایشان را خبر ہا کاہنان

آنکہ این دین کج شان گردد اکنون ناتوان

گھبرا ہیہ خوف سے ہوئی کافر ذلیل وخوار
حزن وتاسف اونکا ہوا آکے یار غار

ظاہر جو تھے چھپے جو رہا جاتا اعتبار
بعد اوسکے جو کہا اونہین کاہن نے یہ بکار

دین کج تمہارا ہے نہین رہتا اب استوار

تھرتھر خوفون کنبدی کافر دون ساوی پیلے
غم وتاسف ہر دم کھاندی دردکنون رنگ نیلے

جو سردار سدیندی نامی سنگدی وچ قبیلے
خبر اونہان نون وتی جدون جھیڑی سن وسیلے

دنگا دین نہ سے اہو توڑی گردلکھہ حیلے

وَبَعْدَ مَا زُلْزِلَ الْکُفَّارُ مِنْ رُعُبٍ
وپس از انکہ لرزندہ شدند کافران از سبب بیمناکی
وَبَعْدَ مَا شَہِدَتْہُ الْوَحْشُ مِنْ عَجَبٍ
وبعد از انکہ گواہی دادند بطہور آنحضرت جنبیان از بسیار عجبہا

وَبَعْدَ مَا نُکِّسَ الْاَعْدَاءُ مِنْ نَکَبٍ
وپس از انکہ نگون گشتند دشمنان از سبب نکبتہا
وَبَعْدَ مَا عَایَنُوْا فِی الْاُفْقِ مِنْ شُہُبٍ
وپس از انکہ مشاہدہ کردند در کرانہ آسمان شعلہ ہای آتشین

مُنْقَضَّۃً وَفْقَ مَا فِی الْاَرْضِ مِنْ صَنَمٍ
ساقط شوندہ است درحالیکہ برافق شوندہ بود با آنچہ در زمین است از بتہا

پس از انکہ شد مزلزل قوم کفار از عذاب
پس از انکہ وحش داد خبر آن عالیجناب

پس از انکہ سرنگون گشتند اعدا و خراب *
پس از انکہ از فلک آمد فرو ناری شہاب

بر زمین ہر جا کہ بالا رفت شیطانی شتاب

بعد اوسکے رعب وزلزلہ کفار کو ہوا
بعد اوسکے جانور سبھے لگے بولنے ثنا

بعد اوسکے تھے مخالف دین سبھہ گریزپا
بعد اوسکے جو گرنے لگے انجم سما

جس جا کہ سوے خرچ زمین ہے ہے جن جڑہا

پچھے اوسدی جو سبھہ کافر تہون کنبن ہاری
پچھے اوسدی جو دیون گواہی جنگلی وحش ناری

پچھے اوسدی جو سبھہ دشمن نال مصیبت ہاری
پچھے اوسدی جو اسمانون دگن لگے تاری

جنان نے جس دی ہر لے اوسنے او نے بہیر بساری

اَلْحَقُّ یَعْلُوْ وَشَرُّ الْجَانِّ مُنْفَصِمٌ
حق بلند میگردد و شر جنیان منقطع شوندہ است
لَمَّا الْمَوْا صُعُوْدًا فِی السَّمَاءِ رُجِمُوْا
ہرگاہ کہ قصد میکردند بالا رفتن بر آسمان رجم نمودہ شدند

قَدْ حَالَ بَیْنَ مُنَاہُمْ حَاجِبٌ ضَخِمٌ
تا کہ درمیان آمد درمیان مقصدہای ایشان پردہ سطبر
حَتّٰی غَدَا عَنْ طَرِیْقِ الْوَحْیِ مُنْہَزِمٌ
تا آنکہ برگشت از راہے کہ وحی مے آید گریزندہ

مِنَ الشَّیَاطِیْنِ یَقْفُوْ اِثْرَ مُنْہَزِمٍ
از جملہ شیاطین کہ میرفت گریزندہ دنبال گریزندہ

حق بلند و شر جن از ہر طرف شد ناپدید
قصد رفتن بر سما چون کردہ رجمش در رسید

پردہ دوری میان مطلب شان سر کشید
تا ز راہ وحی حق شیطان ہزیمتہا بدید

شد گریزان ہر یکے اندر پس دیگر دوید

حق ہوگیا بلند و مٹا جنیون کا شر
جانے لگے اوپر تو چلے حملہ سر بسر

پردہ پڑا اونہون کے مطالب مین اگر
تا وحی سے ہو منہزم و سوختہ جگر

اک دوسرے کے پیچھے وہ بھاگے ہو مضطرر

حق بلند ہویا ہرطرفون جن نون پئے خرابی
جدون چڑہن لگے اسمانان تر تار جم شہابی

مطلب سے اونہان وچ پردا بھارا پیا شتابی
وحی دی راہ اتون تان نٹھے اوہ گروہ عذابی

اک دوئے دی پچھے دگڑی یوندی جن کمبن تابی

مِنْ بَعْدِ مَا رُجِمُوْا اِذْ لَا یَدَ اہِیَۃٍ
پس از انکہ رجم نمودہ شدند از روی خواری با تجی برگ

لَا یَسْتَقِیْمُوْنَ رُعْبًا فِی مُوَاجَہَۃٍ
ایستادہ نمیتوانند شد از روی خوف سوختن در مقابلہ رجم

فَرُّوا لِمَا اُحْرِقُوا هَوْنًا بِصَاعِقَةٍ
گریختند از برای آنکه سوخته شدند از روی خواری بصاعقه آتش

كَاَنَّهُمْ هَرَبًا اَبْطَالُ اَبْرَهَةٍ
گویا که ایشان در وقت گریختن سپاه ابرهه اند در ترسیدن و فنا شدن

اَوْ عَسْكَرٌ بِالْحَصٰى مِنْ رَاحَتَيْهِ رُمِيْ
یا لشکریست با سنگریزه های دو دست مبارک وے انداخته شده

بعد از انکه رجم نازل شد شده یکسر نزار
رفت از رعب این گروه ضال اصبر و قرار

سوخته از صاعقه جمله ذلیل افتان و خوار
گوئیا بودند فوج ابرهه اندر فرار

یا همان لشکر که ز دستان سنگ شه در کارزار

بعد اوسکے جو ہوئی تے وہ مرجوم سربسر
بہاگے یہہ ٹوٹے خوف سے اونکے دل اوجگر

جب صاعقی سے جلنے لگے آئے خاک پر
گویا وہ ابرہہ کے تے افواج بہاگ کر

یا وہ سپہ کہ تہروں سے شہ کے تہے بے سپر

پچہے اوسدی جو رجم او ہنان نوں اگتہیں بہگے
ننسے ڈرویان جدون رجمان پہر کے مار ہٹائی

رو برون ہرگز کہلون نگدی ڈہنیں جہیون تابے
ابرہہ دا سی وہ لشکر جو کہبے تے چیڑہ آئے

یا وہ لشکر جو جنگ وچ حضرت تہریان سٹہ بہجائی

فَحَيْثُ اشْتَعَلَتْ نَارُ الْعِدٰى ضَرَمًا
پس جائیکه شعله زن گشت آتش اعدا از روی جنگ

حِبُّ الْاِلٰهِ عِدَاهُ بِالْحَصَاةِ رَمٰى
دوست خدا دشمنان خود را بسنگریزه ها افگند

سَعَوْا اِلٰى هَرَبٍ لَمَّا فَنُوْا هَرَمًا
دویدند بسوی گریختن از روی هزیمت هر گاه که فنا کرده شدند

نَبْذًا بِهٖ بَعْدَ تَسْبِيْحٍ بِبَطْنِهِمَا
انداختن آن سنگریزه ها پس از تسبیح گفتن آن سنگریزه ها در کف دست مبارک

نَبْذَ الْمُسَبِّحِ مِنْ اَحْشَاءِ مُلْتَقِمِ
مانند انداختن تسبیح کننده یعنی حضرت یونس از روده اندرون فروبرنده که ماهی است

شعله زد نار عدو در جنگ چون زام خدا
سنگریزه دوست حق افگند سوی اشقیا

شد گریزان فوج اعدا دید چون خود را فنا
بد فگندن بعد تسبیح حصے در دستها

همچنان کافگند ماهی یونس صبر در را

بہر کے جب آگ جنگ کے حضرت نے جوش کیا
سنگریزی پہینکے ہاتہہ مبارک سے ذہن ان تہا

اعدا کو زلزلہ ہوا سبہ سے تے گریز پا
تہا ذکر پیچہے پہینکنا ایسا کہ جیسا تہا

مچہلی نے پہینک پیٹ سے یونس کے تائیں دیا

جنگ دی بہاہ وی شعلیاں نے جب لیگے بلند اولار
دوست خدا نے تہریان جا کر طرف ونہاندی مار

بہتے ماری بہتے نٹہے جنگ کرن تہین ہاری
سٹن پچہے اوسدے جو کنگری تسبیح کرندی ساری

جیہون مچہلی یونس ذاکر نون سے سٹیا آن کناری

صَارَتْ لَهُ الْاَرْضُ مِثْلَ الصَّخْرِ تَابِعَةً
گردید برای وے تمام زمین مانند سنگ و کوه تابع و رام

فَادَتْ لَهُ طَيْرُهَا وَالْوَحْشُ قَاطِبَةً
فرمانبردار شدند برای شان جانوران آن زمین و وحشیان همگی

قَدْ صَارَ مِنْ اِصْبَعَيْهِ الْعَيْنُ نَابِعَةً
گردیده است از انگشتهای مبارک وی چشمه آب جاری

جَاءَتْ لِدَعْوَتِهِ الْاَشْجَارُ سَاجِدَةً
آمدند در وقت خواندن او درختان در حالیکه خاضع بودند

تَمْشِيْ اِلَيْهِ عَلٰى سَاقٍ بِلَا قَدَمِ
در حالیکه میرفتند بسوی وے بر یک ساق بے پای

تابع او شد زمین با کوه و صحرا سربسر
طائر و وحش از برای خدمتش بسته کمر

گشت از انگشتانش جاری آب شیرین سرور تر
چونکه خواند آمد روان سویش شده ساجد شجر

سوی او بر ساق بے پا شد برایش پے سپر

کوہ و زمین تابع فرمان تے ہر زمان
حکم اوسکا وحشی طیر سبہے مان لین بجان

صحرا مین انگلیون سے ہوا آب خوش روان
بلوایا جب تو آئی شجر سر جہکے دوان

چلنے ہوئی وہ بیند لیئے بے پایہ آئی وہان

تابع امر نبی دی وہرتے اتے پہاڑ تمامی
جنگلیان نے پہیان سنی دلون آن غلامی

پانی صاف وہایا بروچ انگلیان تہین اوہ نامی
جدہ سدنیدی سر جہکا کر آندی رکہہ سلامی

بنیان اونے پیر راون دوڑی آندی حامی

جَاءَتْهُ مُنْقَادَةً تَسْلِيْمًا اِذَا دُعِيَتْ
آمد اند رخت پیش آنحضرت در حالیکه فرمانبردار بود و هر گاه که خوانده شد

مِثْلَ الْغُلَامِ لِمَرْضِيَّاتِهِ خَبَتَتْ
همچون غلام برائے مطلب های آنحضرت صلی الله علیه و آله و اصحابه و سلم بدید

اَوْصَافَهٗ بِبَنَانِ الْاَصْلِ اِذْ سَمَتْ
كَاَنَّمَا سَطَرَتْ سَطْرًا لِمَا كَتَبَتْ

صفحهای جناب حضرت بانگشتان شاخها بنوشت — گویا که نوشت آندرخت کتبه برای نوشتن

فَرُوعُهَا مِنْ بَدِيعِ الْخَطِّ فِي اللَّقَمِ
شاخهاے آندرخت از عجائب خط درمیانهٔ راه

خوانده چون شد آمده منقاد پیش آن همام — بر رضاے او دویده کامزن همچون غلام
وصف او از شاخهاے خویش کرده ارتسام — گوئیا بنوشت سطرے از کمالش والسّلام

بخشش از خط عجائب درمیان راهِ عام

بلوایا جب درخت هو منقاد آگیا — دوڑا غلام حکم جو سولا کا پالیا
چهره کے قلم سے شاه کے وصفین لکها کیا — گویا که سطر وصف مین شه کے بنا دکها

خط جلے سے پیچ نے نهے راه مین لکها

فرمان بڑا رهو یا جده سد یا تره اشر کن آئی — باندی و انگون دوڑ دا جدون حکم سائین دا ائی
بنیا ندیان کر قلمان وصفان شه دیان لکهه وکهائے — گویا او سنے ره دی اندر سطران صاف لکهائے

بنجان نال عجائب خط دیان ره دی وچ بنائی

فِي دَرْكِ تَمْجِيدِهِ الْأَوْهَامُ حَائِرَةٌ — آيَاتُهُ مِثْلُ نُورِ الشَّمْسِ ظَاهِرَةٌ
ودر یافتن بزرگی قدر او صلی الله علیه وآله واصحابه وسلم وهمها حیران شونده اند — معجزات وے صلے الله علیه وآله واصحابه وسلم مانند نور آفتاب ظاهر هستند
عَلَامَةُ الْفَضْلِ مِنْ مَمْشَاهُ بَاهِرَةٌ — مِثْلُ الْغَمَامَةِ أَنَّى سَارَ سَائِرَةٌ
نشانی فضل حقتعالی از راه رفتن او صلے الله علیه وسلم هویدا است — مانند پاره ابر هر جا که مشی فرمود حضرت سیر کننده است

تَقِيهِ حَرَّ وَطِيسٍ لِلْهَجِيرِ حَمِي
نگاهمیداشت او را هنگام نمودار گرمی نیمروز در روز گرم شونده

گشت در ادراک مجدش عقل حیران و ضریر — معجزاتش همچو نور خور همه آفاق گیر
شد نشان فضل حق ظاهر ز سیر آن بشیر — همچو ابر سایه افگن بر سر آن مستنیر

داشتش از شدت گرما نگاه اندر مسیر

عقل اوسکے درک رتبے مین حیران هوگیا — اعجاز اوسکا خور کی طرح مشتهر هوا
چلنے مین اوسکے دیکها نشان حق کی فضل کا — بادل کی طرح شاه جدهر کو چلا چلا

گرمی سے نیمروز کے آسائبان بنا

عقل نون اوسدی رتبے دی وچ لین تهون حیرانی — سورج وانگون معجزی اوسدی هن مشهور جهانی
فضل خدا دی راه چلن وچ اوسدی هے نشانی — بدل سرتے او تول چلدا جت ول چلدا جانی

گرمی روز گرم تهین کردا حضرت دی نگهبانی

بِشَرْحِ صَدْرِهِ تَبْدِي مَا كَمَنَ لَهُ — فَكُلَّمَا فِي السَّمَاءِ وَالْأَرْضِ لِنَّ لَهُ
گشادن سینه مبارک وے ظاهر شد آنچیز ها که نهان بود برای او — پس آن چیزها که در زمین هستند نرم و رام گردیدند برای آنحضرت
لَمْ يُمْهِلِ الْجِذْعُ لَهُ فِي أَنْ يَئِنَّ لَهُ — أَقْسَمْتُ بِالْقَمَرِ الْمُنْشَقِّ إِنَّ لَهُ
فرصت نکرد ستون حنانه برای آن در ناله گریستن برای شوق آنحضرت — قسم میخورم بماهیکه شگافته شونده بود بدرستیکه مر آنحضرت را

مِنْ قَلْبِهِ نِسْبَةً مَبْرُورَةَ الْقَسَمِ
از دل حضرت نسبتی است در شق که راست است سوگند خوردن بما

شرح صدرش چونکه شد مخفی شده ظاهر برو — هرچه در ارض و سما زو رام آمد او را روبرو
دیر ننمود استن اندر هجرش از گریه فرو — میخورم سوگند بماهے که شق گشته ازو

با دلش او نسبتے دارد ز شق قسم نکو

مخفی تو شرح صدر سے سب هوگئے عیان — رام اوسکے سبهی تهے خاک کی جو تهی بر آسمان
فرقت مین تها ستون بهی با گریه و فغان — ماه دو نیم کے هی قسم مجهکو وه بسجان

هے شق اوسکے دل سا قسم نیک هے بیان

شرح صدر تهین جو نهان لکهیا ظاهر هویا سارا — جو زمین اتے اسمانان دی وچ منن حکم سنوارا
تهنبا هجر نے تهون رونداما رکے وڈا نعره — قسم هے مینون اوس چن دی جو هی تهون هو یا پارا

اوسدی دل دی نسبت رکهدا قسم ایهی هے نکو کارا

تَكَلَّمَتْ شَاةُ لَحْمٍ شُوِيَتْ بِسَمٍّ — تَنَاثَرَتْ مِدْحَةُ الْقُضُبِ فِي النَّظْمِ
کلام کرد گوشت بزی که بریان کرده شده بود بزهر آلوده — انشاد کردند سماروں مدح آنحضرت قصیده منظوم
بِرِيقِهِ عَذُبَ مُرُّ الْمَاءِ فِي الطَّعْمِ — وَمَا حَوَى الْغَارُ مِنْ خَيْرٍ وَمِنْ كَرَمِ
بآب دهن مبارک وی شیرین گردید آب جائیکه تلخ بود در مزه — و یاد کن چیزی را که جمع او را غار از خیر و از کرم

وَكُلُّ طَرْفٍ مِنَ الْكُفَّارِ عَنْهُ عَمِي

وہر چشم از کافران از دیدن آنحضرت کور شدہ بود

زہر آلودہ بزبریان سخن گفتہ بشاہ
گشت از آب دہن شیرین آب تلخ چاہ

سوسمار اندر صفت گفتہ قصیدہ عذر خواہ
وانچہ از خیر و کرم در غار بگزیدہ پناہ

گشتہ کور از دیدن شان جملہ اعدا را نگاہ

بولا یہ بھونا گوشت کہ ہے زہر یہان ملا
آب دہن سے میٹھا جو تلخ آب تہا ہوا

آسوسمار نے مدح شاہ کا کہا
خیر و کرم جو غار مین بیٹھے ہیئے خفا

کافر تے کور دیکھنے سے اونکے مطلقا

بولیا بھنیان گوشت نبی نون مین وچ زہر ملائے
کوری کھوہ دی آب دہن تہین گئی چلے تلخائی

گوہ نے بول کے نعت نبی دی ہجون آکھہ سنائے
خیر و کرم نے غار وچالی جد اپنی ذات چھپائی

کافر اندہی سبھی ہوئے تہ ناپونی جہائے

تَهَاجَرَا وَمِنَ الْكُفَّارِ اخْتَفَيَا
ہجرت فرمودند ہر دو و از نگاہ کافران مخفی گشتند
مِنْ شَرِّهِمْ بِحِجَابِ الْفَضْلِ قَدْ وُقِيَا
از ہمہ شرہائے ایشان در پردہ فضل نگاہداشتہ شدند

بِنُصْرَةِ الْحَقِّ مِنْ جَمِيعِ الْعِدَا كُفِيَا
باری حقتعالی از ہمہ دشمنان کفایت کردہ شدند
فَالصِّدْقُ فِي الْغَارِ وَالصِّدِّيقُ لَمْ يَرِمَا
پس صدق کہ ذات مبارک حضرت بودہ در غار بود و صدیق از عقب نیامدند

وَهُمْ يَقُولُونَ مَا بِالْغَارِ مِنْ أَرِمِ

وحال آنکہ آن کفار میگفتند نیست در غار احدے

کردہ ہجرت چونکہ مخفی ہر دو نشستہ بغار
ماندہ محصون در حجاب فضل و ستر کردگار

گشت امداد خدا شان زا عدا پردہ دار
صدق با صدیق اندر غار خوش کردہ قرار

جملہ مے گفتند کافر نیست کس پنہان بغار

ہجرت وہ دونو کرکے جو نہین جا چھپے بغار
شر سے حجاب فضل مین حق تہا نگاہ دار

جمع عدو سے بارے ایزدہی کافی یار
صدیق و صدق نے تہا کیا غار مین قرار

کافر کہین کسیکا ہوا یہان نہین گذار

ہجرت کیتے جب کے بیٹھے دونون جا کناری
فضل الٰہی شامل ہو کر سبھی کم سنواری

کافی باری حق دی ہوئے دشمن سبھی ہاری
صدق صدیق دو نہین جا بیٹھے جب کراندر غاری

کنہدی کوئی نہ آیا اسیتے کافر بدی ماری

أَلْقَى الْإِلٰهُ عَلَى عَيْنِ الْعِدَاةِ غِشَا
افگند حقتعالے بر چشمہای دشمنان پردہ را
خَيْرَتْ عِدَاهُ لَهُ اللهُ حِينَ وَقَى
زیانکار شدند دشمنان او چون او را حقتعالی نگہبانی فرمود

مِنْ بَطْشِهِ صَادَتِ الْكُفَّارُ ذَاتَ عَمِي
از سبب قہر او گشتند ہمہ کافران صاحب کوری
ظَنُّوا الْحَمَامَ وَظَنُّوا الْعَنْكَبُوتَ عَلَى
گمان بردند کبوتر را و گمان بردند عنکبوت را

خَيْرِ الْبَرِيَّةِ لَمْ تَنْسِجْ وَلَمْ تَحُمِ

بہترین مخلوقات صلی اللہ علیہ و آلہ و اصحابہ وسلم نہ تنیدہ و گرد نگشتہ

حق در افگندہ چو بر چشم اعادی پردہ را
دشمنان خاسر شدہ چون حق نمودش احتما

گشتہ نابینا ہمہ کفار از قہر خدا
عنکبوت و ہم کبوتر بد گمان اشقیا

پردہ نمودہ نگشتہ گرد آن خیر الوری

پردہ جب آنکھین دشمنون پر حق نے کر دیا
خاسر ہوئے عدو ہوا حق حامی آپکا

اندہے ہوئی تمام نہ دیکھا وہ ماجرا
تہانا ہے کبوتر و تیرٹی کب کیا +

پردہ جیب حقتیہ نہ گرد آپکے پہرا

دشمنا ندی جب آنکھین اوپر حق نے پردہ پایا
حق نگہبان او سدا ہو یا دشمن خوار اجایا

قہر خدا تہین اندہے ہو گئے گھہ نہ اوہنے آیا
جا تونے کبوتر دا و نہ پردہ نہین بنایا

چنکے لوکاندے گرد نہ پہریا اہو خیال بہایا

فَحَسْبُهُ اللهُ عَنْ جَمِيعِ مُصَادِفَةٍ
پس کافیست او را حضرت حقتعالی از گروہ پیش آیندہ
تَنْسِجُ لَكِنْ ضَعِيفٍ عَنْ مُلَاطَفَةٍ
بہ تنیدن جانور ضعیف از الطاف بے نہایت

كَفَاهُ عَنْ كُلِّ فَرْدٍ ذِي مُسَاعَفَةٍ
کافی گشت جناب حق آنحضرت از ہر یک صاحب نصرت
وَقَايَةُ اللهِ أَغْنَتْ عَنْ مُضَاعَفَةٍ
نگاہداشتن حقتعالی ایشان بے نیاز کرد از اغیاثی چیدن دہ شدہ

مِنَ الدُّرُوعِ وَعَنْ عَالٍ مِنَ الْأُطُمِ

ازرزه‌ها و جلیته‌ها وازچیزهاے بلند از قلعه‌ها

گشت کافی ایزد او را از جمیع دشمنان
لطف حق بنموده پرده کرده مرغ ناتوان
پس ورا از یارئے هرکس خدامی انس وجان
شد نگهبانئے حق کافی زاسباب جهان

هم زدرع وخود و هم از قلعه عالی نشان

حق کافی اوسکو جمله اعادی سے هوگیا
تیری ضعیف نے جو نهین جالانیا تها
هراک کے یاری سے اوسے بس حضرت خدا
فضل خدا نے سبهه سے اوسیکو غنی کیا

زرهون سے اور قلعے جو عالی رکهین بنا

کافی حق اوسیون اوس نهین جو اگونهان آیا
دالوڑ بهت حقیر تهین جالا حقینی پکرتنا یا
هریک دی یاری کولون حق نے اونهون جا بچایا
نگهبانی حق دی اونهون بے نیاز بنایا

زرهان تهین اور قلعیان تهین جو بلند سنیدی بایا

قَدْ زَالَ ذُلِّي لَمَّا انْتَصَرْتُ بِهِ
تحقیق زائل گردید خواری من هرگاه که یاری گرفتم بدان حضرت
فَكُلُّ غَمٍّ عَظِيمٍ انْتَشَرْتُ بِهِ
در هر غم والم کلان بشارت یافتم از کرم وی
عَلَى جَمِيعِ الْأَعَادِي قَدْ ظَفِرْتُ بِهِ
بر تمامی دشمنان فتح یافتم بسبب مدد وے
لَمَّا سَامَنِيَ الدَّهْرُ ضَيْمًا وَاسْتَجَرْتُ بِهِ
برنج وخواری نمود روزگار ستم سا بر من و طلب کردم مدد

إِلَّا وَنِلْتُ جِوَارًا مِنْهُ لَمْ يُضَمِ
گرو رسیدم حمایت را از وی که ستم نکرده شده است

رفت ذل من چو من یاری بدو بگزیده‌ام
در همه غمها از و دیدم خوشیها دمبدم
فتح بر جمله اعادی از طفیلش یافتم
چون بمن از رنج دهر فزون بناتش برده‌ام

یافتم از وے پناهے کو نشد کرده ستم

هو یا عزیز یاری جو لے اوسے جا بجا
هر غم مین خوش خبر مجهے وی لطف سے سنا
سبهه دشمنون په غالب اوسیکے سبب هوا
رنج زمانه سے نگیا لیکے التجا

الا پناه وه پائے نهو پهر کبهی جدا

خواری میری سبهه گئی جده یاری اوس تهین پائے
سبهنان دشمنان اوتے مینون اوس نے فتح دکهائی

هر رنج وجالی سختے مینون اوسنی آسو کهیائی
مینون رنج زمانے دے تے جده مین جا بسنائی

اوه پناه لدهے مین اوس تهین جو کسی تران بهائی

شُفِيتُ مِنْ كُلِّ دَاءٍ عَنْ سَنَا خَدِّهِ
شفا داده شدم در هر مرض از برکت نور رخساره مبارک شان
بَلَغْتُ كُلَّ مَرَامٍ عَنْ تَفَقُّدِهِ
رسیدم بر مقصود خویش را از سبب الطاف حضرت شان
نُصِرْتُ فِي كُلِّ حَرْبٍ عَنْ تَوَدُّدِهِ
یاری داده شدم در هر گروه بسبب دوست داشتن جناب شان
وَلَا الْتَمَسْتُ غِنَى الدَّارَيْنِ مِنْ يَدِهِ
و طلب کردم توانگری دنیا و آخرت را از دست مبارک شان

إِلَّا اسْتَلَمْتُ النَّدَى مِنْ خَيْرِ مُسْتَلَمِ
مگر آنکه بوسه دادم بخشش را از دستیکه بهتر است از هر دستبوسی

یافتم زامراض بانور رخ خوبش شفا
جمله حاجاتم شد از امداد لطف او روا
گشتم از حب نبے منصور اندر هر بها
آرزو کردم نه در دارین از دستش غنا

بوسه دادم بخشش را الا از دست پرعطا

مرضو نمین اوسکے چهره سے مجکو هوئی شفا
اوسکے کرم سے جمله مقاصد هوئی روا
حب سے مین اوسکے هرکهین منصور هوگیا
چاها نه مین نے اوسے غنا دو جهان کا

الا که بوسه بخشش کو اون هاتهون سے دیا

مین شفا هر زحمت تهین هو نهه دیکهے اوسدا پائی
هر مقصود میرا سی حاصل مرو جوا اوسدی آهے
اوسدی حب تهین هرجا وقتی مینون فتح آهی
دو جهاندی توانگری مین نے اوسدی هتهون نجائے

ابیر جو شیا بخشش هتهان تهین جو بهتر کنون اوکا

الْحَقُّ أَكْرَمَهُ كَيْ يَطْمَئِنَّ لَهُ
حقتعالی گرامی فرمود آنحضرت را تا که آرام گیرد دل مبارک حضرت
فَفِي صِبَاهُ تَبَدَّى مَا يَكُنُّ لَهُ
پس در ایام خورد سالی وے ظاهر شد آنچه مخفی بود برای وی
عَزَائِبُ دَقَّ عَنْ فِكْرٍ أَيْنَ لَهُ
عجائباتیکه مخفی هستند از فکر عالمی ظاهر گشتند برای آنحضرت
لَا تُنْكِرِ الْوَحْيَ مِنْ رُؤْيَاهُ إِنَّ لَهُ
منکر مشو الهامی را در خواب دیدنش از برای آنکه آنحضرت را

قَلْبًا إِذَا نَامَتِ الْعَيْنَانِ لَمْ يَنَمِ
دلے هست که هرگاه بخواب روند آن دو چشم از کیفیتش بخواب نمیرود آن دل

تاکہ آرامد بہ والغام حق کردہ و را
گشت در طفلی ورا کشف حقائق مطلقا

کشف آنچیزش شدہ کز وہما دارد خفا
منکر و حیثی شوکش دیدہ درخواب از صفا

کو دلے دارد نمی خوابد چو خسپید چشمہا

اکرام اوسکو حق نے کیا تا ہو آشنا
خود لڑکپن مین سر خفی اوسپہ کہل گیا

ظاہر ہوا وہ اوسکو جو فکرون سے ہے چھپا
منکر تو خواب وحی سے مت ہو کہ اوسکا تہا

وہ دل جو انکہین خواب مین تہین تہا وہ جاگتا

حق نے اوسنون سونہان کیتا اپنی لطف کرم دا
وچ ننگرپن کہلیا اوسنون لکہیا لوح و قلم دا

اوہ عجائب وتہس جہتہان کم نہ درک و فہم دا
منکر نا تہوین جو خواین ویکہے رکہدا حساب کرم دا

دل اجہیا سمدیان اکہین اوہ دل سول نسمدا

فَخَرٌ لِآدَمَ جِدًّا مِنْ نُبُوَّتِهِ
فخر است مرحضرت آدم علیہ السلام را بسیار از پیغمبری وے
لَا يُدْرِكُ الْوَهْمُ مِنْ أَقْصَى نُبُوَّتِهِ
ادراک نمیتواند کرد وہم از نہایت جوانمردی وے

طَرًا لِنَجَى الْخَلْقِ مِنْ أَدْنَى مُرُوَّتِهِ
تمام مخلوق نجات یافت از ادنی مروت او
فَذَاكَ حِينَ بُلُوغٍ مِنْ نُبُوَّتِهِ
پس آن الہام حاصل بودہ اند در وقت رسیدن آنجناب از پیغمبری

فَكَيْفَ يُنْكَرُ فِيهِ حَالُ مُحْتَلِمِ
پس چگونہ انکار کردہ شود در شان وے حالت خواب را

فخر کرد آدم کہ شد پیدا چنین مار اپسر
وہم کے احسان اعلای ورا داند قدر

گر دو چون ادنی مروت ہست عالم سر بسر
تا رسیدہ از نبوت بود حالش این نگر

حال خوابی را کجا انکار زان نیکو سیر

دادا بنا جو اوسکا تو آدم کو فخر تہا
وہم اوسکے مرتبے کا کہان پائی انتہا

اک ادنی لطف کرکے کیا خلق کو رہا
ہے جملہ یہہ زبان بلوغت کا ماجرا

انکار حال خواب کہان ہو سکے بہتا

آدم نون ایہہ فخر وڈا جو پوتا ایسا پایا
وہم گمان دی پہچن کو نون اوسدا قدر سجایا

تہوڑی جہی مروت کرکے عالم سبہہ چہڑایا
ویہی بلوغت وچ نبوت ایہہ الہام سنایا

خواب دا منکر نا ہیوین جو اوسنون حق دکھایا

أَعْطَاهُ رَبِّي مِلَاكَ الْخَيْرِ عَنْ وَهَبِ
داد آنسرور را پروردگار من جمیع اسباب نیکوئیہا از بخشش
عَطِيَّةُ اللّٰهِ لَمْ تَحْتَجْ إِلَى سَبَبِ
بخشش حقتعالی محتاج نیست بسوی ہیچ سبب

وَخَصَّهُ اللّٰهُ بِالتَّكْمِيلِ مِنْ أَدَبِ
وخاص گردانید آنحضرت را حقتعالی برای کمال نمودن مخلوق از آدابہا
تَبَارَكَ اللّٰهُ مَا وَحْيٌ بِمُكْتَسَبِ
بزرگ است خدا تعالی نیست پیغمبری کسب کردہ شدہ

وَلَا نَبِيٌّ عَلَى غَيْبٍ بِمُتَّهَمِ
و نیست پیغمبر از پیغمبران امری کہ از حضور غیب دارد متہم کردہ شدہ

شد کلید جملہ خوبیہا ز حق او را عطا
بخشش حق نیست محتاج سبب در ہیچ جا

خاص کرد او را بسامان دین بتکمیل وری
نیست دخل کسب اندر وحی پاک آمد خدا

بر نبی شد اتہام غیب دانستن خطا

حق نے تمام نیکیان کین شاہ کو عطا
محتاج فیض حق کا سبب کا نہین ہوا

اکمال خلق کے لئے خاص اوسکو کر دیا
حق ہے بزرگ وحی مین دخل کسب ہو گیا

تہمت کسی نبی پہ نہین علم غیب کا

کنجیان سبہہ بہلائیان حق بخش اوسے فرمائیان
بخشش خدا محتاج سبب دا اوہ نہوندا سائیان

خبریا حقنے تان سکہایان سانون سب بہلائیان
حق ہے وڈا وحی نہ آندا جگ دے وچ سکہائیان

نبی نون تہمت غیب جانن دی لاون بہت برائیان

فَفَيْضُهُ فِي الْوَرَى بَاقٍ إِلَى الْأَبَدِ
پس فیض ذات مبارک وے در جمیع مردمان باقی است تا قیامت
كَالشَّمْسِ مُشْتَهِرٌ مَا حَازَ مِنْ مَجْدِ
مانند خورشید مشہور است آنچیز کہ بدو جمع گشتہ است آنحضرت از بزرگیہا

لَا يَحْجُبَنَّ لَهُ إِنْكَارُ ذِي حَسَدِ
پردہ نمیتواند کرد آن فیض را منکر گردیدن صاحب حسدے
آيَاتُهُ الْغُرُّ لَا يَخْفَى عَلَى أَحَدِ
معجزات او شان کہ روشن ہستند مخفی نیستند بر ہیچکسے

بِدُونِهَا الْعَدْلُ بَيْنَ النَّاسِ لَمْ يَقُمِ
بغیر آنہا عدل درمیان مردم قایم نمیگردد

فیض او باقی است اندر جملہ عالم تا ابد
کی شود پوشیدہ از انکار کوری ذی حسد

ہمچو خورشید ست روشن قدر او افزون ز حد
معجزاتِ روشنش نے مخفی نماندہ بر احد

عدل جز اینہا نشد قایم میان نیک و بد

باقی ہے فیض شاہ کا مخلوق مین سدا
انکار حاسدونکا کہان دے او سے چہپا
سورج کیطرح شہرہ اوسیکا ہے جا بجا
روشن اوسیکے معجزے ہر اک ہے جانتا

قایم نہین ہے عدل جہان مین اونہین سوا

فیض ہے اوسدا تا قیامت باقی وچ جہاندے
حاسد منکر ہو کر تہل لنکدا ہرگز فیض او نہاندے
سورج وانگ جہان وچ شہرے اوسدے شرف نہاندی
او تے کسی دی مخفی نا نہین جو معجزے روشن آندی

عدل سوا او نہاندی قایم نا نہین وچ لوکاندی

كَمْ مِنْ ظَلَامِ الدُّجىٰ شَرَقَتْ صَبَاحَتُهُ
چندین بار تیرگیہای سخت تاریکہ روشن فرمود صباحت چہرہ مبارکوے
كَمْ مِنْ عَلِيْلٍ شَفَتْ وَصْلًا مَلَاحَتُهُ
چند از بیماران سخت کہ شفا عطا فرمود از روی وصال ملاحت چہرہ مبارکوے
كَمْ مِنْ عَدِيْمِ النَّدَا اَغْنَتْ سَمَاحَتُهُ
چندین از یار مفلسان بینوا کہ غنی فرمود بخشش و کرم و صلہ وے
كَمْ اَبْرَاءَتْ وَصِبًا بِاللَّمْسِ رَاحَتُهُ
چندین بار دگر وا نیذ از رنج بیماری بمجرد سودن کف دست مبارک

وَاَطْلَقَتْ اَرِبًا مِنْ رِبْقَةِ اللَّمَمِ
دوار ہانید کف دست مبارک او محتاج را از رشتہ دیوانگی

چند تاریکی کہ نور روشنش روشن ساختہ
چند بیماران شفا از نوش وصلش یافتہ
چند مفلس از سخایش سر بمال افراختہ
چند علت دست را چون سود رو بر تافتہ

چند دیوانہ ز دستش باخرد پرداختہ

کتنے اندہیرے رخکے تجلے سے پر ضیا
کتنے مریض وصل سے پائے وو نہین شفا
مفلس ہوئے اوسیکی سخاوت سے اغنیا
کتنے جذامی ہاتھہ جو پہیرا تو بہ ہوا

کتنے دیوانے خبط سے اونکو دیا چہڑا

رخ منور نال اندہیرے روشن کیتے لکہہ ہزاران
چنگا بہلا کر دا ایل وچ دیہہ وصال بیماران
نال سخاوت ابر کرم دا کردا شاہ ناداران
چنگا پہیرسکے ہتہ کرنیدا عاجزان تی غمخواران

سے دیوانے ہتہ جو پہیرس وسدے عقل دیان سارا

اَصَابَتِ الْمُلْكَ وَالْمَلَكُوْتَ نِعْمَتُهُ
برسید ملک خاکی و افلاک کے را نعمت ذات مبارکوے
عَمَّتْ لِكُلٍّ مِنَ الْاَمْصَارِ بَرَكَتُهُ
عام گردید برای ہمہ شہرہا برکت خاص آنحضرت
اَغْنَتْ لِكُلِّ ذَوِي الْاِعْسَارِ دَوْلَتُهُ
بے نیاز گردانید ہر صاحب مفلسی را دولت آنحضرت
وَاَحْيَتِ السَّنَةَ الشَّهْبَاءَ دَعْوَتُهُ
و زندہ گردانید سال قحط را کہ سیاہ بود دعائے او

حَتّٰى حَكَتْ غُرَّةً فِي الْاَعْصُرِ الدُّهُمِ
تا آن غایت کہ مشابہ شد آن سال قحط سفید را در سالہا سیاہ

در زمین و آسمانہا نعمت و فیضش رسید
برکت او گشت اندر جملہ بلدان پدید
شد غنی ہر مفلس از انعام وجودش بر مزید
سال تنگی از دعایش زندہ گشت و ہر کہ دید

ہمچو غرہ بود در سال سیہ این سال عید

پہنچا زمین و چرخ کو فیض اوسکا ایک راہ
برکت تمام شہر و ن نین تہی چمکا نوری ماہ
مفلس ہوئے اوسیکی بدولت سے بادشاہ
تہا سال قحط اوسکی دعا سے یہہ زندہ وا

مشہور غرہ سان ہوا اور سال سب سیاہ

فیض برابر زمین آسمان اوسدا ہویا جارے
برکت اوسدے شہران اندر ساریان پہنچے بہارے
بکہے رج گئے سب جگہدی فیض اوسیدا کاری
قحط دے سال نون دعاء اوسیدی کردیا پہلکارے

جیونہین خلک سے وچ کالے سالان وچے شماری

اِغْشَوْشَبَ التِّبْنُ قَدْ سَاقُوا اللِّقَاحَ بِهَا
سبز شد ندگیا بہاوراندند ناقہ ہارا بدان طرف
فَاَظْهَرَ الْعَائِلُ الْعَانِي السَّمَاحَ بِهَا
پس ظاہر نمود کسیکہ نادار عریان بود سخاوت را بدان سال
اَرَاحَ كُلُّ ذَوِي رُوْحِ الْمِرَاحِ بِهَا
راحت یافت ہر صاحب روح راحت یافتی بدان سال
بِعَارِضٍ جَادَ اَوْ خِلْتَ الْبِطَاحَ بِهَا
بسبب ابر یکہ نیک بارید کہ گمان بردہ خانہا بزرگ را بسبب آن ابر

سَيْبًا مِنَ الْيَمِّ اَوْ سَيْلًا مِنَ الْعَرِمِ
عطائی کثیر از دریا یا سیلی سنگین از بند

سبز صحرا از گیاہ و راند شو لیش اشتران
گردہ ہر مفلس سخا بکشادہ دستِ خود بنان
یافت ہر ذی روح از فیض خوشش تاب و توان
ابر باران شد کہ پنداری تو بطحی را بدان

موجی از دریاست یا سیل آمد از بند گران

سبزی اوگی چلادے اشتر پیٹے چرا
ذی روح تہا جو تازہ ہر اک اوس سے ہوڑا
مفلس جو تھے وکرنے لگے ہو غنی سخا
وہ ابر برسا جس سے یہہ بطحی پہ ظن ہوا

ہے لہر بحر یا کہ چلا سیل بند کا

جنگل بہیر ہوئے ہر یادل اوٹہہ چرن نون گیلے
ہر جیوان ہویا خوشوقتی سبہہ نون ہوئی تسلی
بکیے کرن سخاوت بہتے زر بہنیون نے پلے
مینہہ اجیہا برسیا جس تہین رو دخانے وگ چلے

گویا موج دتے دریا طوفان یا بہنہ تر وڑ با چہلے

مِنْ طِیبِ عُنْصُرِهِ الْاٰفَاقُ قَدْ عَطِرَتْ
از پاکیزگی عنصر مبارک وے تمام جہان معطر گردید
اَوْصَافُهُ فِی نَوَاحِی الْاَرْضِ اِشْتَهَرَتْ
صفتہای حمیدۂ وی در تمام کنارہای زمین مشہور گشتہ اند

كَمْ مِنْ نَعِيمٍ عَلٰى مِنْ فَيْضِهٖ بَدَرَتْ
چند از نعمتہای بزرگ کہ از فیض ذات مبارک او ظاہر گردیدہ اند
دَعْنِی وَوَصْفِی اٰیَاتٌ لَهٗ ظَهَرَتْ
بگذار مرا با وصف کردن من معجزاتیکہ برای او ظاہر گردیدہ اند

ظُهُوْرُ نَارِ الْقِرٰى لَیْلًا عَلٰى عَلَمٖ
ہمچون ظاہر شدن آتش مہمانی در شب بالائے کوہ

عطر ساگشتہ ز طیب عنصرش جملہ جہان
نعمتِ عالی شدہ از فیض ذاتِ او عیان
شہرۂ عالم شدہ اوصاف او در ہر زمان
ہل مرا تا وصف اعجازش کنم کانرا بیان

ہست چون بر کوہ در شب آتش مہمانیان

خوشبو سے اوسکی جملہ معطر ہوا جہان
ہین بہاری نعمتین ہمین اوس سے ملے یہان
اوصاف وسکی ہو گئے سب شہرۂ زمان
رہنے دی مجھکو وصف کردن شہ کی وہ بیان

جون آگ کوہ شب مین ضیافت کے ہو عیان

عالم سبہہ معطر ہویا اوس تہون بہت خوشحالے
اوسدے فیض تہون سانون ملیان ہتیان نعمتان عالے
سارے جگ وچ ہر جا ہونتے وصف پیارے والے
چہوڑ مینون تا وصفان او سدیان کہان جو بن وہ بہالے

جینوین اگ پڑا نہیان کیتے رات پہاڑین بالی

حَسَبًا وَنَسَبًا مِنَ الدَّیَّانِ مُفْتَخِمٌ
شَرَفًا وَقَدْرًا بِفَضْلِ الْحَقِّ مُحْتَشِمٌ

از روی حسب و نسب از طرف حقتعالی بزرگی یابندہ ست
فِکْرِیْ عَلٰى نَظْمِ اَوْصَافِهٖ لَمُلْتَزِمٌ
فکر من بر نظم کردن وصفہای او مداومت کنندہ ست
از روی شرف و قدر بفضل خدای تعالی صاحب حشمت است
فَاللّٰهُ زَیَّدَهٗ حُسْنًا وَهُوَ مُنْتَظِمٌ
پس مرو را ید زیادہ میگرداند در حسن حالیکہ برشتہ کشیدہ شدہ ست

وَلَیْسَ يَنْقُصُ قَدْرًا غَیْرَ مُنْتَظِمٍ
نیست کہ کم شود در مرتبہ در حالیکہ در رشتہ نکشیدہ باشد

ہست در حسب و نسب از جانب حق مفتخم
فکر من در نظم مدح فرخش شد ملتزم
ہست در قدر و شرف از فضل ایزد محتشم
میفزاید حسن او در سلک چون شد منتظم

نیست در قدرش تفاوت گر بود نا منتظم

ہے حسب اور نسب مین وہ مولا سے مفتخم
ہے میری فکر نظم صفاتون مین ملتزم
قدر و شرف مین فضل خدا سے ہے محتشم
ہوتی کا بڑھتا حسن ہے جب ہو وہ منتظم

قدر اوسکی ہو نہ کم ہو اگر غیر منتظم

حسب نسب وچ حقنے اوسدے وڈی فخر وڈہائی
سینے اوسدے وصفاندیوچ فکر گینہسری لائے
بہتے حقنے فضلون وسنون قدر و شرف دوائے
ہوتی جدہ پروتا ہووے دیندا حسن سوائے

وکہو وکہہ جو ہوئے تا بہے اوہو قدر نہ کجہہ گہٹائے

وُجُوْدُهٗ رَحْمَةٌ لِلْعٰلَمِیْنَ بَدَا
وجود مبارک آنحضرت رحمتی ست کہ برای عالمیان ظاہر گردید
فَذَاتُهٗ عَنْ مَنَاطِ الْوَصْفِ یَسْتَغْنِیْ
پس ذات مبارکش از محل وصف وصافان بی نیاز ست
قَدْ عَمَّ رَاجِیَهٗ اِحْسَانُهٗ حَقًّا
عام است امیدوار آنحضرت احسان آنحضرت از روی تحقیق
فَمَا تَطَاوَلَ اٰمَالُ الْمَدِیْحِ اِلٰى
پس چون دراز نشود امیدہای مدح کنندہ بسوئے

مَا فِیْهِ مِنْ کَرَمِ الْاَخْلَاقِ وَالشِّیَمِ
چیزیکہ حاصل ست در و از خصایل کریمہ و خوبیہاے

شد وجودش رحمتی از بہر عالم آشکار
ذات او مستغنی ست از مدح واصف صد ہزار
عام شد احسان او حقا پئے امیدوار
چون نسازد ما وحش امید با قلب نزار

زانچہ در وی ہست از خلق و نکوئی ہائے یادگار

رحمت ہی عالمین کا وجودِ شہِ عرب — انعام اوسکا عام ہی راجی پہ بی سبب
ذات اوسکی وصف واصفون سے ہی غنی عجب — امید ما جو نکی نکیو نکر اڑے ہو جب

ہوا اوسمین حسن خلق بہت خوبی اور ادب

ہی وجودِ مبارک اوسدا رحمت دوہان جہانی — امید والیاں ندیاں کل امیدان حاصل تریتے ہو جانی
واصفاندی سبہہ وصفون ہیتا قدر اوسیدا جا مرتن — کیون امید نر کہے ماوح اوسنون ہے وڈا فیضانی

وچ کرم تے خصلتان خوش دی آوہ نر کہدا ثانی

بَيْنَ الْمُحِبَّيْنِ قَدْ بَدَءَتْ مُحَادِثَةٌ — فَأُنْزِلَتْ سُوَرٌ مَا دَامَ مُلْبِثَةٌ
درمیان دو دوست تحقیق شروع گردید کلام کردن با یکدیگر — پس فرود آمده شد سورتہا کہ ہمیشہ مانندہ ہستند
فِيهَا مِنَ الْحِلِّ وَالتَّحْرِيمِ مَبْحَثَةٌ — أَيَاتُ حَقٍّ مِنَ الرَّحْمَانِ مُحْدَثَةٌ
در انہا از حلال فرمودن وحرام کردن گفتگوئی ہست — آیات ثابت ست از رحمان کہ نو پیدا شدہ ہست قالب لفظی آنہا

قَدِيمَةٌ صِفَةُ الْمَوْصُوفِ بِالْقِدَمِ
قدیم ست معانی آن صفت از برائی ذاتیکہ موصوف ست بقدم

در محب و در حبیبش گفتگو آمد بہم — گشت نازل مصحفی باقی ست کو تا نفخ دم
ہست در وی بحث حل و حرمت وامر اہم — ہست آیتہای حق کز حضرتش آمد نعم

کو قدیم آمد بمعنے وصف موصوفِ قدم

ائی جو دوستونمین عجب گفتگو سلیم — نازل وہ سورتین ہوئین دایم ہین اور عظیم
ظاہر کیا حلال ومحرم سے فہیم — آیات اوترین لفظ ہین حادث در یتیم

معنی قدیم وصف ہے اوسکی جو ہے قدیم

دوستان وچ لِل کیتیان گلان دہ رمز نہانی — نازل ہویان سورتان دایم رہین وچ جہانی
کہول حلال حرام دتونی کیتے بہت آسانی — ایتیان اوتریان حق تہین حادث ہے جیند لفظ بیانی

معنی ہن قدیم وصف وسیدی جو ذات قدیم احسانی

بِنُصْرَةِ الْحَقِّ وَالْإِيمَانِ تَنْصُرُنَا — عَنِ الْمَهَالِكِ وَالنِّيرَانِ تُنْذِرُنَا
بیاری حقتعالی او برو شن کردن راہ ایمان یاری میدہند مارا — از جاہای ہلاک شدن و از عذاب آتش دوزخ میترسانند مارا

بِجَنَّةِ الْخُلْدِ وَالرِّضْوَانِ تُبَشِّرُنَا — لَمْ تَقْتَرِنْ بِزَمَانٍ وَهْيَ تُخْبِرُنَا
بہ بہشت خلد و رضای حقتعالی خوشخبری میرسانند مارا — پیوستہ نیستند آن آیات بزمانی وحالانکہ خبر میدہند مارا

عَنِ الْمَعَادِ وَعَنْ عَادٍ وَعَنْ إِرَمِ
از بہشت وامور آخرت واز قصہ فرزندان عاد واز قصہ ارم

ہست با نصرِ حق وایمان زحق مار النصیر — از مہالک وز عذابِ آتشِ دوزخ نذیر
با بہشتِ خلد و رضوانِ خدا مارا بشیر — بازمان مقرون نگشتہ بودہ ہر ما خبیر

از معاد و وز ارم وز عاد وامر دلپذیر

ایمان سے یاری دی ہمین نصرِ خدا سے بہی — اور نار سے ڈرا ہمین مہلک سے گئے سبہی
خلد و رضا حق سے بشارت ہی ہمکو دی — مقرون نہین زمانیسے دیتے ہین آگہی

عاد و ارم سے اور جو ہین امر اخروی

یاری کردا ہا بس سادی حقتے ایمان نالے — ہی ڈراندی سانون اوس تہو جو دوزخ وچ کشالی
جنت تہین اور بخشش خدا تہین خبران خوش دکہالی — کہین زمانے نال نہین پر سبہہ دسیندی چالی

عاد ارم دنے قصی آگہے جو اسے حشر وچالے

أَغْنَى نُزُولُ النَّبِيِّ عَنْ كُلِّ مَنْقَبَةٍ — جَلَبَتْ لَنَا بِالتَّصْدِيقِ كُلَّ مَنْفَعَةٍ
بی نیاز گردانید نزول قرآن حضرت را از ہر وصف — کشیدہ آورد برای ما چنگل زدن ہر منفعت را
عُجْنَا بِبَرَكَتِهِ فَوْقًا بِمَرْتَبَةٍ — دَامَتْ لَدَيْنَا فَفَاقَتْ كُلَّ مُعْجِزَةٍ
بالا رفتیم از سبب برکت او از روی بلندی بمرتبہ کلان — باقیماندہ آن آیات مذکورہ نزد ما پس بسبب صفات مذکورہ فایق شدند ہر خصلت

مِنَ النَّبِيِّينَ إِذْ جَاءَتْ وَلَمْ تَدُمِ
کہ صادر شدہ اند از پیغمبران چون آمدہ اند آنمعجزہا و دائم نماندند

شد نزولِ مصحف از ہر منقبت مغنے ورا — چنگلی زد در کشید او نفعہا از بہر ما
رفتہ ایم از برکتش برتبہ بالا زجا — ماند دائم نزد ما فائق شد از اعجازہا

ز انبیا ہائیکہ ظاہر شد نماندہ دیر پا

معنی نزول ہو گیا سب وصفون سے تمام — کہینچی ہین ہمیہ نفع جو تہی ساری او سنے عام

بالاہوا ہی اوسکے سبب اپنا یہان مقام — فائق وہ معجزون سے ہوا رہکے یہان مدام

جولائے انبیا نہ ہوا ایک اونہین دوام

ہر صفت تھون قرآن اوسنون کافی ہویا تمامی — کھینچ لیا یا واسطے سادی نفع وڈی سبھہ عامی
قدر بلند اوسے تہون سانون حاصل ہویا اتمامی — فائق ہویا ہر معجزی تہین اوہ رہکرا تہے مدامی

ہور نبے جولائے سبھی نا ہے اونہان دوامے

كَمْ لِلْعُقُولِ وَهَبْنَ الْحَظَّ مِنْ نَبْهِ — زَيَّنَّ كَمْ بِسُجُودِ الْحَقِّ مِنْ جَبْهِ
چندین برای عقلہا نصیبہ کامل بخشیدند از آگاہی ہا — آراستہ نمودند چندبرای سجدۂ حقتعالی از پیشانی ہا
وَكَمْ أَزَلْنَ لِمَا فِي الْقَلْبِ مِنْ سَفَهٍ — مُحْكَمَاتٌ فَمَا يُبْقِينَ مِنْ شُبَهٍ
چندین دور نمودند آنچہ در دلہا بودہ از امور جاہلیت — حاکم گردانیدہ شدہ اند پس فرو نمیگذارند ہیچ شبہہ را

لِذِي شِقَاقٍ وَلَا يُبْقِينَ مِنْ حَكَمٍ
از برای خداوند خصومت و نمیطلبند در دفع شبہ اہل عناد ہیچ حاکمی را

چند بخشیدند ز آگاہی نصیبی عقل را — چند زیبا ساختند از سجدۂ حق جبہہ ہا
چند جہل از دل نمودہ دور بخشیدہ ضیا — محکماتی شبہہ را نگذاشتہ در سینہ جا

بہر ذی شک وحکم دیگر نمیخواہد زما

آگہ کیتا ہے عقلونکو غفلت کو کرکے دور — پیشانیونکو سجدوں نے بخشا اونہون نی نور
سب شبہہ وجہل دل سے نکالا ہی اور غرور — ہین محکمات باقی نہ شک رکھا کچھہ ضرور

شک والیکو حکم یہہ نہین مانگتے کچھہ اور

کتنے عقلان نون ہے بخشے اونہان نی آگاہی — کتنے متھے سُنہے کیتے نال سجود الٰہی
کتنے دل تھون دور کیتے غل غش اتی بربادی — حاکم کیتیان گیان دلان نے تے شبہہ نچھوران کائی

ہور نہ حاکم منگدیان مولی خود کرن بادشاہی

نِظَامُهَا أَعْيَتِ الْبُلَغَاءَ مِنْ عَرَبٍ — عَنْ مِثْلِهَا بِعَجْزٍ وَالْإِتْيَانَ مِنْ سَبَبِ
حسن نظام قرآن مجید عاجز فرمودہ بلیغانرا از عرب — از مثل او عاجز شدند کہ بیارند سورتی حسین
مِنْ نُورِهِ كَيْدُ الْأَعْدَاءِ فِي لَهَبٍ — مَا حُورِبَتْ قَطُّ الْأَعَادِ مِنْ حَرْبٍ

ہر از اشتغال

از اشتغال نور آن آیات جگرہای دشمنان دین در سوزش اند — جنگ نکردہ شدند آن آیات ہرگز در حالی از احوال مگر آنکہ باز آمدند از جنگ

أَعْدَى الْأَعَادِي إِلَيْهَا مُلْقِي السَّلَمِ
دشمن ترین دشمنان بسوی آن آیات خواہندہ صلح را

ابکم از انداز نظم او فصیحان عرب — عاجز از آوردن مثلش بلیغان در تعب
گشت از نورش دل اعدای دین پر از لہب — جنگ ناکردہ شدہ الا کہ باز اندر حرب

سخت تر دشمن باو خود آمدہ بخشش طلب

عاجز ہوئے فصیح سبھی دیکھہ اوسکا خوش نظام — اوس جیسے کب بلیغ کوئی کہہ سکے کلام
دل دشمنونکا جل گیا دیکھہ اوسکا نور عام — منکر ہوا نکوئی کہ پھر دیکھہ انتقام

کتنا تھا سخت آگے لگا کرنے خود سلام

نظم اوسیدی سبھہ فصیحان گنگا کرو کہایا — حرف اجیہا عاجز ہوئے تو ڑطے بلیغ بنایا
دشمن نے اوہ قدر جود تہا اپنا جگر جلایا — منکر کوئی نہو یا ایہہ ویکھہ وہ قدر سوایا

توڑطے سخت مخالف سے خود صلح کرن نون آیا

أَبْدَتْ لِبَاقَتُهَا قُصْوَى مَرَاكِضِهَا — لَمْ تَلْقَ غَيْرَ يَدٍ أَمَاتَتْ لِخَائِضِهَا
ظاہر فرمود متانت الفاظ او نہایت جاہای دوانیدن اسپان او — نخواہی دید بجز ندامت ہا برای در روندہ دروازۂ عیب جوی
قَدَّتْ فَصَاحَتُهَا دَعْوَى مُنَاقِضِهَا — رَدَّتْ بَلَاغَتُهَا دَعْوَى مُعَارِضِهَا
بشکست وبند کرد فصاحت او جای دویدن مخالف را — رد کرد بلاغت آن آیات دعوۂ معارض آن آیات را

رَدَّ الْغَيُورِ يَدَ الْجَانِي عَنِ الْحَرَمِ
مانند رد کردن مرد رشک کنندہ دست خیانت کنندہ را از حرم خویش

کرد ظاہر حسن نظمش غایت حسن بیان — جز ندامت نیست حاصل از پی اعدای آن
خصم را در گفتگو نگذاشت جای امتحان — رد بلاغت کرد دعوای معارض را چنان

از حرم زانسانکہ صاحب رشک دست خائنان

حسن کلام کا بہی ہوا معجزہ شمار — جو اوسمین عیب جوئی کرے ہو وہ سخت خوار
توڑا فصاحت اوسکے نے میدان کارزار — رد دعوۂ عدو ہی بلاغت سے اوسکے یار

جیسا حرم سے غیرت تے بد کو ہٹائے مار

اوسدی ویکھہ فصاحت نی کیا کھوٹے دور بچہائے — عیب جوئی جو کرداا وسدی آخر بجہون تائے
بند مخالف اوپر رستے سبھی گرو کہائے — ویکھہ بلاغت دشمن اوسدے دعوی سٹھہ کے آئے

جینوین حرم تہون غیرت والا بدنون مار ہٹائے

ذَا نِعْمَةٌ اُرْسِلَتْ لِلنَّاسِ مِنْ صَمَدٍ — هُدَاهُ يَصْفُو بِهِ الْاَرْوَاحُ مِنْ حَسَدٍ
این نعمتی ست کہ فرستادہ شدہ ست برای مردمان از حقتعالی — ہدایت وے مصفی میگردند بسبب وی روحہا از حسد
كَلِمَاتُهَا كَنِظَامِ الدُّرِّ فِي عُقَدِ — لَهَا مَعَانٍ كَمَوْجِ الْبَحْرِ فِي مَدَدِ
کلمات وی مانند سفتن مرواریدست در رشتہ ہا — مران آیات را معنہاست مانند موج دریا در دادن یکی مر دیگر را

وَفَوْقَ جَوْهَرِهِ فِي الْحُسْنِ وَالْقِيَمِ
وبالاتر از جوہر آندریا در حسن وقیمتہا

نعمت ست این بہر مردم گشتہ نازل از خدا — در ہدایش روحہا را از حسد بخشد شفا
لفظہایش چون گہر گو سفتہ اندر عقدہا — ہست معنایش چو موج بحر خود بی انتہا

لیک برتر از در دریاست در حسن و بہا

رحمت یہہ بہیجی حق نے پئی جملہ مردمان — بخشے حسد سے روح کو آرام ہدا امان
کلمے ہیں جیسے موتی کی لڑیان پرونیان — دریا کی موج جیسے معانی ہین بیکران

برتر ہین لیک حسن مین موتی سے اور گران

لو کان کان ایہہ نعمت اوتری ہو یا فضل خدائی — صاف حسد تہین روح نون کردی بخشے بہت صفائے
کلمے اوسدے جینوین پروکے موتیان لڑی بنائی — معنی اوسدی وچ مدد دے جینوین موج دریائے

حسن تی قیمت وچ زیادہ موتیان تہون ایہہ پائے

تُعَطِّرُ الرُّوحَ مِنْ طِيبِ اَطَائِبِهَا — تُحَيِّرُ الْعَقْلَ مِنْ اَلْطَفِ عَجَائِبِهَا
خوشبو مینماید روح را از بوی خوش کلمات پاکیزہ او — حیران مینماید عقل را از پاکیزگی عجائبات وے
تُلِذُّ الْقَلْبَ مِنْ نَظْمِ اَوَائِبِهَا — فَمَا تُعَدُّ وَلَا تُحْصَى عَجَائِبُهَا
لذت می بخشند دل را اندر نظم حروف باز آیندہ او — پس شمردہ نمیشود و ضبط کردہ نمی شود امور عجیبہ او

وَلَا تُسَامُ عَلَى الْاِكْثَارِ بِالسَّامِ
و خریداری کردہ نمیشود آن عجائبات را ببسیاری آنہا بملالت

روح را سازد معطر بوی آن مشک تتار — عقل حیران از غرائبہائے او آمد بکار
قلب را لذت دہد تکرار حرفش باربار — نیست از بہر عجائبہای او حد و شمار

کی خریدارش ملال آرد ز کثرت زین بہار

روح اوسکے بوی خوش سے معطر عجب ہوا — حیران کردی عقل کو پاکیزہ یہہ ادا
لذت ہو دلکو دونے تو جتنا پڑھے سوا — گنتے مین آتے اوسکے عجائب نہین ذرا

ان بہتون سے ملول خریدار ہووے کیا

روح معطر اس تہون تہیون کیا کم مشک و عنبر دا — ہے رمز عجائب اوسدے عقل نہ اتہے سردا
لذت بخشے دل نون جان جان اوسنون قاری پہردا — گنے نجان عجائب اوسدے انت نہ حد و حصر دا

بہتے دیکھہ خریدار اوسدا اکدے ملال نکردا

عَشِقْتُ نَغْمَةَ قَارِيهَا فَظَلْتُ لَهُ — فَهَيَّجَتْ شَجَنِي شَوْقًا فَجُلْتُ لَهُ
عاشق شدم نغمہ خوانندہ اورا پس از حد مشتاق شدم برای او — پس برانگیخت احزان من از روی شوق پس جولان نمودم سوی غیر
بَلَابِلُ الشَّوْقِ اَبْلَانِي فَمِلْتُ لَهُ — قَرَّتْ بِهَا عَيْنُ قَارِيهَا فَقُلْتُ لَهُ
بلابلہای شوق فرسودہ ساختم را پس مائل شدم بی ذوق او — روشن شد بسبب تلاوت او چشم خوانندہ او پس گفتم او را

لَقَدْ ظَفِرْتَ بِحَبْلِ اللّٰهِ فَاعْتَصِمِ
البتہ بتحقیق بہرہ ور شدے برسن وصال خدا تعالی پس چنگل در زن بدو

نغمہ قاری شنیدم دی چو از سر رفت ہوش — شوق ما غالب شدہ چون کردم آن آواز گوش
ہمچو بلبل مست گشتم گفتمش امیر د کوش — سر در شد چشمش بدو گفتم ورا باد ات نوش

رشتہ وصل حق ست این ست زن منشین خموش

سنتا تہا مین جو پڑھتا تہا قاری خوشنوا — لذت سے شوق غلبہ کیا مست ہو گیا
اوسکے طرف مین دیکہکے قربان یون کہا — ٹہنڈی ہے تیری آنکہہ خوشحال ہے لگا

وصل خدا کا رشتہ تیرے ہاتھہ پکڑے جا

سن آواز قاری دا ابینون ہویا شوق سوایا
ہویا بیتا محبت کولون اوسنون کول بٹھایا

ہڑ کے بہاہ اندر دی شوقون اکھیان نیر وہایا
قاری دی اکھ ٹھنڈی ہو وے اوسنون آکھ سنایا

پکڑ ایہہ رسا وصل خدا دا اہتھ ہے تیرے آیا

أَعْطَاكَ رَبِّي مَا لَمْ تُحْصَ مِنْ حُسْنَى
داده ترا پروردگار من آنچیز یکه در شمار نمی آید از نکوئیہا
لَقَدْ فَلَحْتَ بِهَا فِي النَّشْأَتَيْنِ إِذَا
البتہ رستگار آئی از طفیل او اندر دو جہان اکنون

فَإِنْ تُدِمْ أَوْ مُرِيدَ آدَابِ قِرَاءَتِهَا
پس اگر لازم گیری باد بہای قراءت خواندن اورا
إِنْ تَتْلُهَا خِيفَةً مِنْ حَرِّ نَارِ لَظَى
اگر بخوانی آن آیات را از ترس گرمی آتش دوزخ

أَطْفَأْتَ حَرَّ لَظَى مِنْ وِرْدِهَا الشَّبِمِ
فرو کشتی گرمی دوزخ را از آب آن آیا تہا کہ سرد است

داد حقت نیکوئیہا ئیکہ نا ید در شمار
در دو عالم از طفیلش بینک آئی رستگار

گر ورا خوانی با آداب قراءت روزگار
گر ورا خوانی ز بیم دوزخ و آن گرم نار

باز کشتی آتشش زین آب سرد و خوشگوار

حقنے وہ خوبیان دین تجھے جو نہون شمار
دونون جہانمین اوسکی بدولت ہو رستگار

لازم ادب سے پڑہنا جو پکڑی تو اوسکا یار
ہیگا اگر تو پڑہتا اسے بہر بیم نار

دیگا بجہا وہ پانی جو اوس کا ہے خوشگوار

خوبی حقنے اجیہے بخشی تدہی سگنے نجائے
دوہان جہانان واسطے اوسدے تون چھٹکارے پائے

جیکر اوسنون پڑہین اجیہا جو ادب پہرہن دے آئے
ڈر دوزخ دی آگ نہین پڑہ دا جیکر اوسی بہرائے

سر دوزخ نون پانی ٹھنڈا اوسدا کرو کہائی

طُوبَى لِدَارِسِهِ قَدْ طَابَ فُوهُ بِهِ
خوشخبری است برای خوانندۂ او تحقیق پاکیزہ شدہ دہن او ببرکت قرآن
فَمَنْ يُلَازِمْ مُدَارَسَةً تُوَجَّهُ بِهِ
پس آنکس که لازم گیرد خواندن او را تاج خواہند نہاد بر سرش ببرکت قرآن

فِي الْحَشْرِ وَالنَّشْرِ حَقًّا عَزَّ فُوهُ بِهِ
در حشر و نشر تحقیق خواہند دانست او را بسبب عزت قرآن
كَأَنَّهَا الْحَوْضُ تَبْيَضُّ الْوُجُوهُ بِهِ
گویا که آن آیات کریمہ حوض کوثر است کہ سفید میگردند رویہا بدو

مِنَ الْعُصَاةِ وَقَدْ جَاؤُوهُ كَالْحُمَمِ

از عاصیان و در حالیکہ آمدند آن عاصیان بر حوض مانند انگشتہا اند

حافظش را صد بشارت گشت پاک او را دہان
ہر کہ لازم گیرد او را تاج و رشد چون شہان

قدر او در حشر از رفعت بدانند این و آن
ہست گویا حوض قرآن رو سفید آیند زان

عاصیان پس زانکہ با رنگ سیہ رفتہ دران

مژدہ ہو پڑہنے والیکو منہہ پاک اوس سے ہو
دایم پڑہے تو تاج رکھے سر پہ حشر کو

اوسکے طفیل حشر مین پائیگا آبرو
گویا ہے حوض ہوتے ہین اوس سے سفید رو

سب مجرمون کے کوئلے سے پاس لائے جو

ہو مبارک پڑہنے والی پاک موہنہ اوس سے ہووے
تاج دہسیس جو ہمیشہ اوسنون پڑہ پڑہ رووے

عظمت نال سنجاپے جدون محشر وچ کہلووے
گویا وہ ہے حوض منور عاصیان دا موہنہ دہووے

جٹا کو کہاوے کالیان آئی جو اوس وچ یووے

وَكَالْقَسِيمِ لِرَوْحِ الْوَصْلِ عَاجِلَةً
و مانند قسمت کنندہ است برائے راحت وصل بجلدی
وَكَالدَّلِيلِ لِنَيْلِ الْخُلْدِ مَنْزِلَةً
و مانند رہبر است برای رسیدن منازل خلد و جنان

وَكَالْهُدَاءِ الْفَوْرِ الْحَقِّ هَرْوَلَةً
و مانند راہ نمانندہ است برائے دریافت حق شتابان
وَكَالصِّرَاطِ وَكَالْمِيزَانِ مَعْدِلَةً
و مانند صراط است و ہمچون میزان از روی عدل کردن

فَالْقِسْطُ فِي غَيْرِهَا لِلنَّاسِ لَمْ يَقُمِ
پس عدل از غیر ایشان در میان مردم رواج نخواہد یافت

ہمچو قاسم بہر وصل حضرت مولا عیان
ہمچو رہبر کو رساند سوی ماوی و جنان

ہمچو ہادی سوی امر حق شتابان و دوان
چون صراط و ہمچو میزان دان بعدل و امتنان

عدل قایم غیر از نیہا نیست بہر مردمان

گویا کہ بانٹتا ہے نعیم وصال کا
گویا بہشت جانیکو ہے راہبر بلا

گویا کہ راہ حق کا دکہاتا ہے جلد سا
میزان اور صراط سا ہے عدل مین بجا

عدل اوس بغیر خلق مین قایم نہین ہوا

نعمت وصل دی وچ محبان او ہو ونڈ و کہائی

راہ خدا دا اترت و کہا کر شوقون پکڑ دوڑائی

نعمت خلد دی نون ایہہ رہبر او تک جا پہنچائے ۔ مثل صراط تے بینزاندی ہن عدل دی وچ سوائے

سوا دا نہاندی وچ لوکاندی عدل نہ ہرگز آئے

لَهَا غَرَائِبُ لَيْسَ الْعَقْلُ يُحْصِرُهَا ۔ يَلِذُّ فَهْمُ الْمَعَانِي مَنْ يُكَرِّرُهَا
در آنہار اغرائبای اند کہ عقل شمار نمی تواند کرد آنہارا ۔ لذت میدہد فہمیدن معانیش آنکسیرا کہ تکرار می نماید آن ابیات را

يُحَارُ فِي نَظْمِهَا مَنْ رَاحَ يُبْصِرُهَا ۔ لَا تَعْجَبَنْ لِحَسُودٍ رَاحَ يُنْكِرُهَا
حیران کردہ میشود در نظم کلام آن آنکسی کہ بیند او را تامل ۔ تعجب مکن از شخصی کہ پر حسد ست در حالیکہ منکر آن ابیات است

تَجَاهُلًا وَهُوَ عَيْنُ الْحَاذِقِ الْفَهِمِ
از جہت تجاہل نمودن و حال آنکہ او بہتر زیرک ست و نیک دریابندہ است

کی کند حصر عجائبہای او عقل سلیم ۔ قاریش از فہم معنی لذتی یابد عظیم
میکند بیندہ را حیران این در نظیم ۔ منگر اندر منکر او از تعجب کان سقیم

از تجاہل آرد انکارش اگر باشد فہیم

اعجوبی اوسکے عقل نہین سکتی کر شمار ۔ لذت سمجہہ معانی کی دے جو پڑہے ہزار
حیران ہو حسن نظم سے اوسکے فصیح یار ۔ متکر تعجب اوسکا جو منکر ہو کوئے خوار

جہل اپنے سے اگرچہ ہو دانا و ہوشیار

لہن کولون ہن عجائب اوسدے بہت سوائی ۔ فہم معانی لذت بہتے وچ تکرار وکہائے
نظم عجائب دیکہنے والے جا حیران بنائے ۔ نہین تعجب حاسد اوسدا منکر ہو جو آئے

جہل کولون ٹورے وچ جہاندی بہتے عقل کہائے

قَدْ يَغْتَبُ الْجَارُ خَيْرَ النَّاسِ مِنْ حَسَدٍ ۔ قَدْ يُبْغِضُ الشَّخْصُ عَيْنَ الْفَرْجِ مِنْ كَمَدٍ
گاہی غیبت مینماید ہمسایہ بہترین مردم را بسبب جوش حسد ۔ بیشک مبغوض میدارد شخصی نہایت خوشی را از سبب غلبہ درد

لَا يَنْظُرُ الْبَلَهُ غَيْرَ الْعَيْبِ مِنْ أَحَدٍ ۔ قَدْ تُنْكِرُ الْعَيْنُ ضَوْءَ الشَّمْسِ مِنْ رَمَدٍ
نمی بیند مردم کج فہم سوای عیب از ہیچ کسی ۔ تحقیق انکار مینماید چشم روشنی آفتاب را بسبب درد گرفتن

وَيُنْكِرُ الْفَمُ طَعْمَ الْمَاءِ مِنْ سَقَمٍ
وانکار میکند دہان مزہ آب را بسبب بیماری

از حسد سازد گلہ ہمسایہ نیکو خلق را ۔ خود گرفتار محن مبغوض داند فرحہا
ننگرد سفلہ جز از عیب جہان سر تا بپا ۔ نور خورشید از رمد در چشم باشد بد نما

می نماید آب شیرین تلخ از مرض و بلاء

ہمسایہ بھی حسد سے کرے نیک کا گلہ ۔ سکتا نہین وہ دیکہہ خوشی ہو جو دل جلا
احمق جہان سے دیکہے ہی کیا عیب کے سوا ۔ لگتا رمد سے بد ہی یہہ خورشید کا ضیا

پانی ہو میٹھا تلخ لگے مرض سے برا

حسد دی ماری کرے ہمسایہ نیک دے بہی بریائے ۔ خوشی نون دیکہہ نہ سگدا جیہر بڑی مصیبت آئے
لگدی بڑی کمینی تائین اچھے گل پرائے ۔ اکہہ نون درد تہین سون بہادی سورج دے روشنائے

مٹھا پانی مرض والے نون مونہہ دے تلخائے

يَا مَنْ أَمَدَّ لِبَذْلِ الْخَيْرِ رَاحَتَهُ ۔ يَا مَنْ أَشَاعَ لِمَنْ يَرْجُو شَفَاعَتَهُ
ای آنکہ دراز فرمودہ برا خرچ کردن مالہا کف دست مبارک خود را ۔ ای آنکسیکہ عام فرمودہ برای ہر کسیکہ امید نماید بخشش خود را

يَا مَنْ تَبَدَّى لِعُشَّاقِهِ مَلَاحَتُهُ ۔ يَا خَيْرَ مَنْ يَمَّمَ الْعَافُونَ سَاحَتَهُ
ای آنکسیکہ ظاہر فرمودہ از برای عاشقان خود حسن نیکو بہا صورت خویش را ۔ ای بہتر کسانیکہ قصد کردہ طالبان احسان فضای مبارک او شان را

سَعْيًا وَفَوْقَ مُتُونِ الْأَيْنُقِ الرُّسُمِ
در حالیکہ دوانند پیادہ و در حالیکہ سوار اند بر پشت مادہ شتران اشتر کنند

ای نمودہ دست خویش از بہر بخششہا دراز ۔ ای در فیض و کرم بر اہل حاجت کردہ باز
ای جبین دلکشایت قبلہ اہل نیاز ۔ ای بہی کامدہ پیش صحن تو محتاج باز

یا پیادہ نیز بر پشت شترہائے دراز

ای وہ کہ بذل مال ہے دنرات تیرا کام ۔ ای وہ امیدوارون کو تیرا ہے فیض عام
ای وہ کہ حسن تیرے کے عاشق ہوئی تمام ۔ ای وہ کہ جلد آتے ہین محتاج سنکے نام

دوڑے ہوئی سوار بھی اونٹونپہ شاد کام

ایہہ او وہ کوئی جو مالہ دینہ یان ہتہ دراز فرمایا ۔ کوئی امیدوار تیرے تہین گیا نہین اجایا
ایہہ وہ کوئی جو حسن تیرے نی جگ وچ شور مچایا ۔ ایہہ جنگا خلق دا جو در تیری سبہہ سوالی آیا

یا پیادہ تی دا جیان اوپر جو کردمان بند بہ سوایا

وَمَنْ هُوَ الدَّوْلَةُ الْبُشْرىٰ لِمُفْتَقِرٍ
وای آنکہ او دولت خوشخبری دہندہ است برای ہر فقیر حاجت مند
وَمَنْ هُوَ النُّصْرَةُ الْعُلْيَا لِمُنْتَصِرٍ
وای آنکہ او تائید و فتح آسمانی است برای ہر یاری گیرندہ

وَمَنْ هُوَ الْغَايَةُ الْقُصْوىٰ لِمُنْتَظِرٍ
وای آنکہ او نہایت مقصود دلی است برای ہر انتظار کشندہ
وَمَنْ هُوَ الْآيَةُ الْكُبْرىٰ لِمُعْتَبِرٍ
وای آنکہ او است آیت کبریٰ برای ہر اعتبار کنندہ صلی اللہ علیہ وسلم

وَمَنْ هُوَ النِّعْمَةُ الْعُظْمىٰ لِمُغْتَنِمٍ
وای بہتر کسیکہ او است صلی اللہ علیہ وسلم دولت بزرگ برای ہر کسیکہ او را غنیمت شمارد

ایکہ دولت بہر محتاجان توئی مژدہ رسان
وزپئی یاری طلب فتح سماوے زاستنان

ویکہ ہستی مقصد اعلیٰ برای طالبان
وی برای معتبر ذات تو اعجازی کلان

وی برای مغتنم تو نعمت عظمیٰ اعیان

ای ذات تیری دولت خوش بہر سائلان
یاری طلب کیواسطے تائید آسمان

ای حسن تیرا غایت مقصود عاشقان
ای معتبر کیواسطے تو آیت کلان

وی مغتنم کیواسطے تو نعمت گران

ای فقیر دی کارن توہین دولت فیض رسانی
یاری منگن والی کیتے فتح توہین آسمانے

عاشقان کیتے غایت مطلب توہین جان جہانی
واسطے اعتبار کرندی دے توہین وڈی نشانی

واسطے لٹن والے دی تو نعمت وڈی آسانی

لَمَّا دَعَاكَ إِلَيْهِ الْحَقُّ مِنْ كَرَمٍ
ہر گاہ کہ بخواند بسوی خویش ترا حقتعالےٰ از سبب کرم عام خویش صلعم
أَعْطَاكَ مَا كَلَّ عَنْهُ الْوَهْمُ مِنْ نِعَمٍ
عطا فرمود شما را آنچیزی از نعمتہا کہ حیران ست وہم در ادراک آنہا

جَمْعُ الْمَلَائِكِ قَدْ صَحِبُوكَ كَالْخَدَمِ
جماعت فرشتگان ہمراہ گردیدند شمارا صلی اللہ علیہ وسلم مانند خدمت گاران
سَرَيْتَ مِنْ حَرَمٍ لَيْلًا إِلَى حَرَمٍ
سیر فرمودی از حرم مکہ در شب تا حرم بیت المقدس

كَمَا سَرَى الْبَدْرُ فِي دَاجٍ مِنَ الظُّلَمِ
مانند شب رفتن ماہ چہاردہم در شب تاریک از تاریکیہا

خواند سوی خود ترا چون ایزد ما از کرم
با تو بخشید آنچہ اندر وہم ناید از نعم

قدسیان گشتہ دوان اندر رکابت چون خدم
سیر کردی از حرم در شب عجب سوی حرم

ہمچنانکہ سیر بدر اندر شب تار سے ظلم

حقنے بلایا اپنے طرف تجھکو کر کرم
آئین نہ وہم مین جو تجھے وہ دئیں نعم

خادم کیطرح ساتھ ملک ساری تہی بہم
لیکر حرم سے سیر کیا شب کو تا حرم

جیا ہو سیر چاند کا راتو ہمین ایکدم

جدون حقنے کرم تہین تینون اپنے طرف بلایا
اوہ کجھہ دتس لطفون تینون وچ شمار نہ آیا

نوکران وانگ فرشتے دوڑن تون سوا سد ہایا
حرم مکے تہون اقصیٰ تائین راتین سیر کرایا

جیون رات اندھیری دے وچ چاند نون پکڑ چلایا

وَصَلْتَ بِاللّٰهِ مِنْ أَفْضَالِهِ صِلَةً
واصل گشتی با حقتعالےٰ از افضال او اتصال بزرگ
سَاقُوا إِلَيْكَ مِنَ الْفِرْدَوْسِ رَاحِلَةً
راندند بسوی شما از جنت الفردوس سواری براق صلے اللہ علیہ وآلہ واصحابہ وسلم

مَرَّ الْبُرَاقُ عَنِ الْأَفْلَاكِ عَاجِلَةً
بگذشت براق از ہمہ آسمان ہا بجلدی تمام
وَبِتَّ تَرْقىٰ إِلىٰ أَنْ نِلْتَ مَنْزِلَةً
و شب گذراندی کہ میرفتی بالا تا آنکہ یافتی رتبہ را صلی اللہ علیہ وسلم

مِنْ قَابَ قَوْسَيْنِ لَمْ تُدْرَكْ وَلَمْ تُرَمْ
از مقدار دو کمان منزلی کہ ادراک کردہ نمیشود و طلب کردہ نمیشود آن منزل را

یافتی از فضل حق باذات حق وصلی عجب
بہرت آوردند از جنت براقی را بشب

از فلک بگذشتہ مرکب ہمچو برق اندر تعب
رفتہ بالا بجدی یافتی فضل و قرب

ہمچو قرب دو کمان نی درک گشت و نی طلب

ذات خدا سے فضل سے واصل تو جا ہوا
لائی براق خلد سے اسواری کو تیرا

گذرا براق چرخون سی جلدی مین جون ہوا
ایسا ہوا بلند کہ پائی ہے تونے جا

قرب کمانون سے نہ سمجھہ لے نہ مانگے جا

واصل نال خدا دی ہویون فضل خدا وکہائی
تیری کارن جنت تہین اک عجب براق لیائی

گذری جلد آسمانان کولون جان اوہ قدم اوٹھائے
جھڑ دا گیون بلند تو اتنا تا اوہ رتبے پائے

قرب کمانان کولون ناکوئی لبھندا نان ورت منگیا جائی

ہی فرزیان ۹

قَدْ أَوْصَلَتْكَ مَوَاهِبُ الْعَطَاءِ بِهَا — قَدْ خَصَّكَ اللّٰهُ فِي كَشْفِ الْغِطَاءِ بِهَا

بدرستی رسانیده ترا موہبت ہای بخشش حقتعالی بدان مقام — تحقیق خاص فرمود ترا حقتعالی بکشادن پرده دران محل بزرگ

وَفُزْتَ حَقًّا بِإِنْعَامِ اللِّقَاءِ بِهَا — وَقَدَّمَتْكَ جَمِيعُ الْأَنْبِيَاءِ بِهَا

وفایز گشتی تحقیق بنعمتہای لقای حقتعالی بدان موسمی — ومقدم ساختند ترا همه پیغمبران بسبب آن منزلت

وَالرُّسُلُ تَقْدِيمَ مَخْدُومٍ عَلَى خَدَمِ

و ہمہ رسولان ہمچون مقدم ساختن مخدوم کرده شده بر خدمت کنندگان

کرده واصل باخودت ایزد ز انعام وعطا — خاص فرمودت درین انعام با کشف غطا

یافتی تحقیق از داد ار تشریف لقا — پیشوایت برگزیده جمله قوم انبیا

هم رسل مانند تقدیم شہی بر بندها

پہنچا دیا ہی حقنے عطا سے تجھے وہان — حقنے کیا ہی خاص تجھے وصل دی نہان

دولت لقا کی تجھکو ملی مفت رائیگان — آگے تہی آپ پیچھے تہی سب انبیا روان

جون آگے ہو شہنشہ و پیچھے خدم دوان

بخشان خدیان تینون سُڈّکی او تہی جا پہنچایا — خاص کیتا تینون ربّ نے او تہا پرده کہولکیا

انعام لقا خدا دا تینے خوش ہو کے پٹنک پایا — سبھہ نبیان تے رسولان تینون اگی لایا

جینوین بادشہان نون اگے کردی خدم ورعایا

مَشَوْا فَقُدْ أَمَامَكَ سِيرَتْ الْبُرَاقِ بِهِمْ — أُسْرِيَتْ حَتَّى تَسَابَقَتْ الْوِثَاقُ بِهِمْ

رفتند پیش تو پیاده وراندی تو براق را سواره بایشان — سیر کرانده شدی تا حدیکه سبقت برده بر ایشان در جا رسیدن

وَسُقْتَ حَتَّى تَجَاوَزْتَ الْمَسَاقَ بِهِمْ — وَأَنْتَ تَخْتَرِقُ السَّبْعَ الطِّبَاقَ بِهِمْ

وراندی مرکب را تا حدیکه بگذاشتی جای راندن را بایشان — و تو می پاریدی هفت طبق آسمان را از میان ایشان

فِي مَوْكِبٍ كُنْتَ فِيهِ صَاحِبَ الْعَلَمِ

در جمعی عظیم از ایشان که بودی دران موکب صاحب نشان

پیش تو جمله پیاده تو سواره بر بر اق — سیر کردی تا که سبقت برده اندر وثاق

رانده خوش تا که بگذشتی تو از حد مساق — زود بگذشتی زنه اطباق این نیلی رواق

در سپاہی که بدی صاحب نشان وطمطراق

آگے پیادی سب تہی تو تہا راکب براق — کرتا ہوا تو سیر وہین پہنچا جا وثاق

مرکب چلا کے قطع کیا تو نے سب مساق — طی کر گیا تو چرخ کے جملہ جو تہے طباق

لشکر سے جنمین تیری نشان کا تہا طمطراق

اگے تیری سبھہ پیادے تو براق چلایا — سیر کرندیان لامکان پر تینون رب پہنچایا

حد چلانون تہین تون لنگھیا رتبہ قرب دا پایا — سبھہ آسمانان چیر کے اوپر تون ہین جلد سدہایا

لشکر وچ سے جہنڈا تیرا تیں اقدر سوایا

تَرَكْتَ فِي السَّيْرِ مَا صَحِبُوكَ مِنْ رُفُقٍ — وَجُزْتَ وَحْدَكَ مِثْلَ الشَّمْسِ فِي أُفُقٍ

بگذاشتی در سیر آنکسانی را که همراه تو بودند از رفیقان — وگذر فرمودی تنها مانند خورشید در کرانه آسمان

رَقِيتَ فِي مَوْعِدِ اللُّقْيَا بِمُسْتَرَقٍ — حَتَّى إِذَا لَمْ تَدَعْ شَأْوًا لِمُسْتَبِقٍ

بالا رفتی در مکان وعده دیدار بآن حد بلندی — تا آن وقتی که فرو نگذاشتی پیش شدن از برای پیش شونده

مِنَ الدُّنُوِّ وَلَا مَرْقًى لِمُسْتَنِمِ

از جہت نزدیک شدن بدانجا و نگذاشتی بالائی برای بالا رونده

ہمرہان ایک قلم بگذاشتی در ره روان — بر افق چون مهر تنها تاختی نور افگنان

رفته بر موعد دیدار بالا خوش چمان — تا فرو نگذاشتی پیشی پی پیشی کنان

هیچ از قرب ونه بالای پئے بالا روان

رستے مین چہوڑ سبکو تو جا پہنچا لامکان — تنہا برنگ خور کے کیئے قطع آسمان

جا پہنچا جای قرب وتعلی مین تو وہان — چہوڑے نه جای قرب کے اور نہ کی درمیان

پیشی مین اور بلندی مین چہوڑا نه کچهه نشان

راه دی اندر سٹہه گیون تون اپنی ساتہی سارے — سورج وانگون گذر کیتا تون کہلا چرخ کنارے

اوه بلندی پائی تون نی حقنے کم سنواری — قرب دی اندر جا ہور اندی تدهه تہدی پیارے

اوچی وچ نہ والی کیتے چہد ہیا کچهه نان باری

بِنِعْمَةِ الْوَصْلِ فَرْدًا أَصْبَحْتَ مُسْتَلِذًا — وَصَلْتَ شَأْوًا بَدَا نَيْلُهُ لَمْ يَصِلْ مُنْفِذٌ

رُفِعتَ حتّٰی لِکُلِّ صِرتَ مُستَنبِذٌ
بنعمت وصال تنہا گشتی لذت یابندہ صلی اللہ علیک و علی آلک و اصحابک وسلم
بلند کردہ شدی تا بجدیکہ مرجملہ عالم را گشتی پس پشت افگندہ

خَفَضتَ کُلَّ مَکَانٍ بِالاِضَافَةِ اِذ
رسیدہ جائیکہ با دراک آن مکان نمیرسد نفوذ کنندہ
پست فرمودی ہر مکانرا بقیاس آن مقام کہ یافتی تا وقتیکہ

نُودِیتَ بِالرَّفعِ مِثلَ المُفرَدِ العَلَمِ
ندا کردہ شدی بہ بلند ساختن مثل بلند کردن یگانہ را کہ مشہور عالم است

یافتی از وصل تنہا التذاذ و زنعم
رفتہ بالا و پس افگندہ جملہ خدم
دیدہ جائی کہ درک او محال ست از فہم
پست کردی ہر مکانرا با اضافت زان حرم

خواندہ چون گشتی برفعت ہمچو مفرد از علم

خوانِ وصال سے تجھے تنہا ہی حظ ملا
پہنچا جہان کو او نچا تو اتنا وہان ہوا
پہنچا وہان کہ عقل ہی جملہ کی نارسا
پہنچا جو تہا مکان اضافت سے کردیا

مفرد علم سا رفع سے تجھکو بُلا لیا

نعمت وصل دی تہین اکیلا تو نے حظ اوٹھایا
پتھہ دی پیچھی سبھہ نون ستیا اتنا رتبہ پایا
جتھے وہم نہ پہنچی ہرگز اوتھے قدم ٹکایا
ہر مکان نون اوسدی نسبت نیوان کر وکھایا

وانگن مشہور یگانی اوچا تینون جد ہہ بلایا

وَصَلتَ شَأوًا عَلٰی عَن مَوصِلِ البَشَرِ
رسیدہ جائی کہ برترست از رسیدن آدمیان
مَا حَالَ مِن حُجُبٍ رُفِعَت عَنِ البَصَرِ
آنچہ درمیان بود ند از حجابہا برداشتہ شدند از چشم
رَأَیتَ مَن جَلَّ عَن وَصفٍ وَعَن خَبَرٍ
دیدہ ذاتی را کہ برترست از وصف کردن و از خبر دادن
کَیمَا تَفُوزُ بِوَصلٍ اَیِّ مُستَتِرٍ
تا آنکہ بہرہ ور شدی بوصال کدام وصال کہ کامل ست باستتار

عَنِ العُیُونِ وَسِرٍّ اَیِّ مُکتَتِمٍ
از چشمہا و رازی عظیم الشان کدام راز کہ کامل ست در اکتتام

رفتہ جائیکہ بالاہست از وہم جہان
آنچہ بود از پردہ ہا برداشتہ شد از میان
دیدہ آنرا کہ بیرون ست از وہم و بیان
تا شوی فایز بوصلی وہ چہ وصلی پس نہان

از نگاہ و دیدہ رازی چہ رازی بے نشان

پہنچا ہی تو وہان کہ نہین پہنچا کوئی وہان
اوٹھوائے سب نظر سی جو پردے تھے درمیان
دیکھا اوسے کہ وصف سی برتر ہے اور بیان
تا پہنچی جا کے وصل کو کیا وصل پس نہان

آنکھون سی دیکھا راز کو کیا راز بے نشان

جتھی پہتون آدمیان تہین اوہ بلند مکانی
اوٹھہ گئے جو پردے آہے حایل درمیانی
ڈٹھو اوسنون جو بہت سی اوچا کہون خبر بیانی
تا وصال تھیو ہے کیہا بہت وصال نہانی

انکھیان تہین اتے راز جتو ہی کیہا بی نشانی

اُعطِیتَ مَا جَلَّ عَن وَصفٍ وَعَن دَرَكٍ
دادہ شدی آنچیزیرا کہ بزرگ ست از وصف و از ادراک
وَصَلتَ مَا لَم یَصِل مِن خُصَّ مِن مَلَكٍ
رسیدہ آنجا کہ نرسیدہ آنجا کسی کہ خاص کردہ شدہ از فرشتگان
مَضَیتَ کَالبَرقِ مِن عَرشٍ وَمِن فَلَكٍ
گذشتی مانند برق جہندہ از عرش و از آسمانہا
فَخَرتَ کُلَّ فَخَارٍ غَیرِ مُشتَرَكٍ
پس جمع فرمودی ہر چیزیرا کہ فخر کردہ شود بدو کہ نیست اشتراک دادہ شدہ در او

وَجُزتَ کُلَّ مُقَامٍ غَیرَ مُزدَحَمٍ
و گذشتی ہر مقامی را کہ نیست در وی انبوہی کردہ شدہ

دادہ گشتی آنچہ بالاہست ز ادراک و بیان
رفتہ جای کہ آنجا کس نرفت از قدسیان
از فلک و ز عرش بگذشتی تو چون برق جہان
فخرہا دیدی بری از اشتراک این و آن

تیز بی انبوہ بگذشتنی تو شاد از ہر مکان

برتر جو وہم و درک سی تہا وہ دیا گیا
پہنچا وہان جہان کہ فرشتون کا پر جلا
عرش اور فلک سی برق کے مانند تو چلا
ہر فخر تجھکو بے خلش غیر کے ملا

تنہا تو ہر مکان سے خوش گذرا بر ملا

اوہ کجھہ ملیا تینون اوتھان وصفون بہت سوایا
پہتون اوتھان کوئی فرشتہ اوتھان مول نہ آیا
بجلی وانگون عرش و فلک تہین جلدی لنگ سدہایا
سبھو فخر تون لدہا کلیان کوئی شریک نہ پایا

ہر مکان تہین کہلا لنگہون نا ہا غیر دا سایا

وَتَمَّ اَقسَامُ مَا حُیِّیتَ مِن رُتَبٍ
و تمام گردید قسمہا چیزی دادہ شدی بشما از مرتبہا گوشہا
وَدَقَّ اَنوَاعُ مَا اُولِیتَ مِن نُخَبٍ
و باریک ست انواع چیزیکہ پیشکش شما کردہ شدہ از تحفہ ہای چیدہ

وَجَلَّ مِقْدَارُ مَا اُوْتِيْتَ مِنْ رُتَبٍ وبلند قدر ہست چیزیکہ والی کردہ شدہ شمارا از مرتبہ ہا		وَجَدَّ اَصْنَافُ مَا اُدْنِيْتَ مِنْ قُرُبٍ وبزرگ ہست اصناف چیزیکہ نزدیک کردہ شدی تو آن از قربہا

وَعَزَّ اِدْرَاكُ مَا اُوْلِيْتَ مِنْ نِعَمٍ
وقریب نیست رسیدن جن و انس وتمام موجودات چیزیرا کہ دادہ شدہ اید شما از نعمتہا

ہست باریک آنچہ دادہ شد بتو از تحفہ ہا عالی از قدر ہست رتبہ کو شدہ با تو عطا		شد تمام آنچہ بتو گفتند نوع مرحبا پس بزرگ ہست از حد وصف و بیان قرب شما

برتر از ادراک بر تو ہست انعام خدا

نازک وہ تحفہ ہین جو دئی حقنے تجھکو عام عالی وہ رتبے ہین جو ہوئے تجھپہ اختتام		جو مرحبا تجھی تھی وہ تجھکو ملی تمام جو قرب آپکا ہی بلند اوسکا ہی مقام

نادر ہی درک سے جو کیا حق نے احترام

بہت عجایب تحفے تینون لطفون حق تہین آئے رتبے بہت بزرگ جو مولا او نہان تدہی بخش فرمائے		تمام تجھی حقنی فصلون تینون آگہہ سنائے قرب بہت اوہ خاصے رب دے جونون او تہان پائے

نعمتان لہن کنون اوہ باہر جو حقنے قدر ودہائے

بَعَثَ الْاِلٰهُ الْهُدٰى كَيْ يَطْمَئِنَّ لَنَا فرستاد حقتعالی ہدایت را تا اطمینان بخشد بما بُشْرٰى لَنَا مَعْشَرَ الْاِسْلَامِ اِنَّ لَنَا مژدہ ہست برای ما گروہ اسلام تحقیق ہمین ہست کہ مارا		اَلْكُفْرُ لَمَّا جَنٰى فِيْ اَنْ يَضِنَّ لَنَا کفر ہرگاہ کہ جنایت نمود درین امر کہ رنج رساند مارا فَاسْعَوْا اِلٰی رِضَاهُ عَدْوًا كَيْ يَحِنَّ لَنَا پس بدوید سوی رضای اوتعالی تا رحم آورد بر ما

مِنَ الْعِنَايَةِ رُكْنًا غَيْرَ مُنْهَدِمٍ
از عنایت حق جای ہست محکم کہ نیست خراب شوندہ

دین فرستاد از عنایت حق برای ما شتاب ای گروہ مومنان مارا بشارت کز ثواب		کفر شد چون درپی این کو دہد مارا عذاب تاکہ رحم آید بسر پوئید سوی آن جناب

ہست جا از لطف ایزد کو نخواہد شد خراب

حق نے رسول بھیج دکھایا رہ ہدا		غالب جہانپہ کفر کا اندھیر اجب ہوا

ای مومنو بشارہ ہمین حق نے دیدیا		چاہو اوسیکو رحم کرے تمپہ تا خدا

اپنے کرم سے رکن جو قایم رہے سدا

راہ ہدایت بھیج پیغمبر حق نے اساں دکھایا ہو بشارت مومنو حقنے سانون چاوڈوایا		رنج دتا جدہہ کفر نے سانون ایک اندھیر مچایا اوسدی طرف کرو سبھہ زاری تا ہو رحم سوایا

ہک رکن عنایت اپنے دا جو کدی نجا سے ڈہایا

فِي النَّشْاَتَيْنِ فَلِحْنَا مِنْ تَبَاعَتِهٖ اندر ہر دو جہان رستگار شدیم بسبب متابعت حضرتؐ لَمَّا دَعَى اللّٰهُ دَاعِيْنَا لِطَاعَتِهٖ ہرگاہ کہ خواند حقتعالی خوانندہ مارا از برای بندگی اوؐ		نَرْجُو النَّجَاةَ بِحَشْرٍ مِنْ شَفَاعَتِهٖ امید میدارم نجات را فردای حشر بسبب شفاعت آنحضرتؐ اُنْظُرْ اِلٰى مَا وَصَلْنَا مِنْ اِطَاعَتِهٖ ببین بسوی ہرچہ نعمتہا رسیدیم از فرمانبرداری آنحضرتؐ

بِاَكْرَمِ الرُّسُلِ كُنَّا اَكْرَمَ الْاُمَمِ
بہ بہترین پیغمبران باشیم ما نیز بہترین امتہا

رستگار از تبع او آئیم اندر دو سرا داعیِ ما را لطاعت چونکہ فرمودہ خدا		از شفاعت در حشر داریم امید نجا خوش رسیدیم از اطاعتہای امرش تا کجا

اکرم رسل ہست اکرم از امم باشیم ما

دونو جہان ہمین ملین جو پیروے کرین داعی ہماریکو جو کہا رب خافقین		امید ہے چھڑاوی وہ شافع ہو کل ہمین دیکھہ اوسکی پیروی مین ملے کیا ہین دولتین

اکرم رسل کا وہ ہے ہم اکرم امم کے ہین

کر متابعت اوسدی جہتی آسان دو نہان درگاہان نبی سادی نون جدہ حق نے کرکے کرم نگاہان		ہی امید شفاعت کرکے بخشے کل بنا ہان مینا اسین فرمان جدہ اوسدا درجہ تہیا او تہاہان

اکرم رسل بنایا کیتا اکرم امم اسا نہان

نُكِّسَتْ رُؤُوْسُ صَنَادِيْدٍ لِشَوْكَتِهٖ سرنگون گشتند سرداران عرب پیش دبدبہ آنحضرتؐ وَرَاعَتْ قُلُوْبَ الْعِدَا اَنْبَاءُ بَعْثَتِهٖ		جَمَاعَةُ الْكُفْرِ قَدْ ضَعُفَتْ لِقُوَّتِهٖ گروہ کفر تحقیق سست گردید برا ظہور قوت دین اوؐ تَزَلْزُلًا لِظُهُوْرٍ مِنْ نُبُوَّتِهٖ

لرزیدند او شان برای ظاهر گردیدن نبوت آنحضرت ﷺ / ترسانید دلهای دشمنان از خبر مبعوث شدن آنحضرت ﷺ

كَنَبْاَةٍ اَجْفَلَتْ غُفْلًا مِنَ الْغَنَمِ

مانند ترسیدن بزی که میگریخت در حالیکه آن بز غافل بود از گوسفند

شد گروه کافران از قوتش سست و تبه / سربلندان سرنگون از شوکتش گشته همه

کافران لرزان نبوت ظاهر ایشان بی بنه / بعثتش ترسان نموده دشمنان را قاطبه

چون بزی کو مانده تنها در بیابان از رمه

قوت کو دیکھکر گئے کافر ضعیف رو / شوکت کو دیکھ خود سرونکی سر ہوئی فرو

ایک زلزلہ اونہین تھا نبوت کے روبرو / اعدا کے دل تھی کانپتے بعثت سنی تھی جو

جو بھیری جنگلون مین اکیلی رمہ سے ہو

قوت اوسدی کافران نون سے ضعف نی ڈرو کہاوے / اوچی سر ہوئی سبھہ نیوین شوکت مار ڈراوے

دیکھہ نبوت زلزلی اندر کافراندا دل آوے / دشمن وا دل بعثت اوسدی ڈر تھون بہت کنباوے

بکڑی جیون جنگل وچ کلھے اجڑ تھون گھبراوے

ظُهُوْرُهٗ اَوْقَعَ الْكُفَّارَ فِيْ وَعَكٍ

ظهور آنحضرت صلی الله علیه وآله واصحابه وسلم افگنده کافران را در تب

رُدُّوْا اَذِلَّاءَ مَخْذُوْلِيْنَ فِيْ هَتَكٍ

رد کرده شدند در حالیکه خوار بودند و فرو گذاشته در هتک عزت

سَالَتْ دِمَاؤُهُمْ كَالسَّيْلِ فِيْ سِكَكٍ

روان گردید خونهای ایشان مانند سیل آب در کوچها

مَا زَالَ يَلْقَاهُمْ فِيْ كُلِّ مُعْتَرَكٍ

همیشه بود آنحضرت ﷺ که کارزار میکرد بایشان در هر مکان جنگ

حَتّٰى حَكَوْا بِالْقَنَا لَحْمًا عَلٰى وَضَمٍ

تا که مشابه شدند آن کفار در جنگ سید ابرار ﷺ در حالیکه بر سر نیزه ها بودند گوشتی را که آویخته است قصاب بر تخته

کافران را در تب افگنده ظهورش دائما / بازگردیدند در ذلت اسیر و هم فنا

شد روان خونهای شان در کوچه ها چون سیلها / میشود شان را بهر میدان ملاقی در وغا

تا شده کفار چون لحم معلق بر قنا

اوسکی ظہور سے ہوا کفار کو بخار / مخذول ہو اسیر ہوئے اور قتیل و خوار

کوچون مین خون اونکا چلا جیسا ہو بحار / ملتا تھا جا کے اون کو نبی کر کے کارزار

برکاف

کافر تھی جیسا گوشت دے قصاب ٹانگ کر

کافران نون جدہ ظاہر ہویا اک برانجار چھڑایا / قید بھی کیتا لٹ بھی لیتا بھڑکی مار ونجایا

کوچیاندی وچ خون اونہاندا چھلان وانگ وہایا / ہر جنگ وچ مرنیدا چھڑ کراوہ بخت بلند سوایا

اینوین کافر سانگان پر جیون گوشت قصائی لٹکایا

حَلَّتْ بِهِمْ ضُعْفًا مَا يَسْخَطُوْنَ بِهٖ

نازل گردید باو شان از ضعف آنچیزیکه خشم میگرفتند از آن

غُلُّوْا فَلَمْ يَجِدُوْا مَنْ يَلْجَاُوْنَ بِهٖ

زنجیر کرده شدند پس نیافتند کسی که التجا برند بسوی او از برای خلاص

اِذَا اُصِيْبُوْا جَوًى اَحْيًا يُجَارُوْنَ بِهٖ

وقتیکه رسیده میشدند بزخمی فریاد میکردند بسبب آن زخم

وَدُّوا الْفِرَارَ فَكَادُوْا يَغْبِطُوْنَ بِهٖ

دوست میداشتن گریختن را پس نزدیک بودند که آرزو میکردند به سبب گریختن بدو

اَشْلَاءَ شَالَتْ مَعَ الْعُقْبَانِ وَالرَّخَمِ

حالت اعضا که بالا رفته با کرگسان و پرنده های سریع اسیر

آنچه زو بگریختندی آمده در پیش شان / گشته مغلول و ندیدند از کسی روی امان

نیم بسمل گشته میکردند زاری فغان / خواهش شان بد گریز از دست فوج تیغ زنان

پر اگر بودی پریدن با عقاب و کرگسان

پہنچا اونہونکو وہ کہ ڈر اونکو تھا اوسکا وآہ / ہو کر کے قید پھر نہ ملی بھی کہین پناہ

ہو زخمی کرتے تھی وہ الم سے فغان و آہ / مطلب تھا اونکا ملتا جو اون کو گریزگاہ

اوڑتی عقاب و کرگسون سے پر جو پاتے راہ

آئی پیش اونہانون ضعفون جو کجھہ سے ان بھاندے / بدہی ماری کوئی نہ لبھے جا اوہ آن چھراندی

لگدی زخم اونہانون جدون درد کنون کرلاندے / دوست رکھیندے نس نون گر ہوندا کدم واندی

پر جو پاندی نال عقابان کرگسان اوڑ کی جاندی

لَمَّا رَاَوُا السَّيْفَ لَمَّاعًا وَحِدَّتَهَا

هرگاه که دیدند شمشیر را درخشان و تیزی آنرا

وَعَايَنُوا الْقَتْلَ مَخْذُوْلًا وَشِدَّتَهَا

و بچشم سر بدیدند کشته شدن در حالت خواری و سختی آنرا

ذَهَلَتْ عُقُوْلٌ وَلَا يَرْجُوْنَ رِدَّتَهَا

گم شدند عقلها و امید نمیدارند باز آمدن آنها را

تَمْضِي اللَّيَالِيْ وَلَا يَدْرُوْنَ عِدَّتَهَا

میگذرند شبها و نمی دانند کافران شمار آنها را

مَا لَمْ تَكُنْ مِنْ لَيَالِي الْأَشْهُرِ الْحُرُمِ
مادامیکه نبود آن شبها از شبهای ماهی که حرام ست قتال در آنها

تیزئی ورخشندگی تیغ تادیدند زار
عقل زانها رفت وامید رجوعش در فرار
کشته گردیدن ز دست غازیان مخذول وخوار
بگذرد شبها نمیدانند کفارش شمار

تانباشد از شعبان ماه منع کارزار

دیکهی چمکتی تیغ جو تهے تیز وتابدار
هوش اوڑ گئے اونهونکی نهین پهرتی زینهار
اور مارا جانا اپنا وه میدانین هوکی خوار
راتین گذرتی جاتی هین جانین نه وه شمار

جبتک نه هون وه ماه حرامون سے آشکار

جدهو ٹهونے چمکدیان تهکیهان غازیدیان تلواران
نٹهی عقل امید گیوں نے بهل گیان سبهه ساران
خوار هو کس قتل دی سختی اتی چوطرفون ماران
راتین گذرن لیک نجانن کافر کچهه شماران

جبتک ماه حرام دیان راتین هون نه وچ گذاران

مَدَّ الصَّحَابَةُ فِي الْأَحْزَابِ رَاحَتَهُمْ
دراز فرمودند اصحاب کرام در جنگهای دشمنان دستهای خود را
تَظَاهَرُوا بِشَجِ الْأَعْدَا بِسَمَاحَتِهِمْ
ظاهر فرمودند زخمی نمودن سرهای دشمنان جوانمردی خود را
إِذْ قَدْ رَأَوْا فِي الْمَغَازِي اسْتِرَاحَتَهُمْ
زیرا که دیدند رضی الله تعالی عنهم در جنگها راحت وآرام خویشرا
كَأَنَّمَا الدِّينُ ضَيْفٌ حَلَّ سَاحَتَهُمْ
گویا که دین اسلام مهمانی ست که فرود آمده ست در خانهای مسلمانان

بِكُلِّ قَرْمٍ إِلَى لَحْمِ الْعِدَى قَرِمِ
بهر مهتری بسوی گوشت دشمنان بغایت حریص

کرده بهر جنگ واصحاب جمله دستها
کرده در جرح عدو ظاهر همه دست سخا
چونکه در جنگ عدو دیدند فتح واعتنا
بود گویا دین مهمان آمده در هر سرا

سوی لحم دشمنان از حد حریص اندر غذا

پهیلایا بهر جنگ صحابه نے هاتهه کو
زخمی کئے دکهاکی سخا اپنے سب عدو
بڑهتی جو دیکهی جنگ مین تهی اونکے آبرو
گویا که مهمان تها دین آیا روبرو

دشمن کا گوشت کهانیکی تهی او نکو آرزو

جنگانوچ صحابه نی سبکی دست دراز اوٹهایا
مارکے دشمن دین دی جنگ نون چا اپنا جود وکهایا
رتبه بڑهتا جنگانوچ جدهه سبهه نی آپنا پایا
گویا دین سبهی مهمان هو کی گهر اونهاندی آیا

گوشت عدودی کهاوندا اوه سے مشتاق سوایا

يَمْضِي النَّبِيُّ بِأَبْطَالٍ مُقَادِحَةٍ
گذر میفرماید حضرت صلی الله علیه وسلم با جوانان شکننده
يَمُرُّ فِي سَوْدَدٍ بِالنَّفْسِ سَامِحَةٍ
میگذرد با سردارانی که بنفسهای خود سخاوت کنندگانند
يَفُوزُ فِي كُلِّ مَيْدَانٍ بِرَابِحَةٍ
فایز میشود در هر میدان صلی الله علیه وسلم بنفع ونصرت وغنیمت
يَجُرُّ بَحْرَ خَمِيسٍ فَوْقَ سَابِحَةٍ
میکشد دریای جنگ را که کاین ست بر اسپان خوش رفتار

تَرْمِي بِمَوْجٍ مِنَ الْأَبْطَالِ مُلْتَطِمِ
که می اندازد آن بحر موج را که ثابت ست از دلیران که بغایت برهم میخورد

میرود حضرت بمیدان با شجاعان بکمال
بگذرد با سخیا با روح در راه وصال
می شود منصور ورابح از غنیمهای حلال
میکشد بر اسپها دریای جنگ واشتعال

کو زند موج از دلیران هیجا در قتال

لیجاتا هی وه ساتهه دلیران دین پناه
هین ساتهه وه که جانکو دیدین خدا کی راه
پاتا هے فتح نفع دی میدان مین آله
دریای جنگ کهینچی وه گهوڑ دینه وه که واه

مارے هے خوب موج دلیران جان خواه

نبی بهادران نالی پهردا جو توڑن لشکر سارا
اوه سردار جو راه خدا دی ڈیون نفس نیارا
فتح وغنیمت هر میدانون لهندا شاه سهارا
جنگ دا دریا کهوڑیان اوتی کهچدا بهتا بهارا

موج بهادران دی وچ اوسدے گردی دهون اندهارا

أَشْجِعْ بِهِمْ مِنْ أُسُودِ الدِّينِ مُنْتَخَبِ
چه بهادراند ایشان چیده رضی الله عنهم از شیران دین
فَمَا لَهُمْ غَيْرَ نَصْرِ الدِّينِ مِنْ أَرَبِ
پس نیست اوشانرا ابجز از یاری دادن دین هیچ مقصدے
سُيُوفُهُمْ أَحْرَقَ الْكُفَّارَ مِنْ لَهَبِ
تیغهای شان رضی الله عنهم سوخته ست کافرانرا از زبانه ها
مِنْ كُلِّ مُنْتَدِبٍ لِلَّهِ مُحْتَسِبِ
از هر اجابت کننده مر خدا اجر چشم دارنده

يَسْطُو بِمُسْتَأْصِلٍ لِلْكُفْرِ مُصْطَلِمِ

حملہ میکنند درحالیکہ از بیخ برکنندہ ہستند کفر را درکشیدن

اندلیرانیکہ شیرانند در دین منتخب
سوختہ شمشیر ایشان کافران از لہب
نیست ایشان را بغیر از انتصارِ دین ارب
از شجاعانی کہ گشتہ جملہ بند محتسب

حملہ آور بیخ کافر میکنند اندر حرب

اللہ رے دلیر کہ ہین شیر دین تمام
تلوار اونکی نے ہین چلائے عدو لئام
جز نصر دین کوئی بہی اونکو نہین ہے کام
اشجع وہ ہین کہ جان دین اپنی خدا کی نام

اوکہڑائی بیخ کفر کی حملے کئے جو عام

واہ واہ مرد بہادر جیہڑی دین دی شیر تمامی
تلوار اونہاندی چلائی سبھہ کافر جو حرامی
یاری دین دی باجہہ اونہانون ہو نہ قصد مدامی
حق دی حکم دی من والی حقدی کرن غلامی

بیخ کفر دی حملی نالے پٹدی سرور نامے

لَا یحصِرُ الوَصفُ مِن اَقصیٰ مَنَاقِبِہِم
تَظَاہَرَ الفتحُ طُرًّا مِن مَوَاکِبِہِم
حصر نمیتواند کرد وصف از غایت منقبت ایشان رضی
ظاہر گردیدہ ست فتح تمام از لشکر ایشان رضی اللہ عنہم
کَم حَرَّکُوا السَّیفَ ضَربًا فِی مَحَارِبِہِم
حَتّٰی غَدَت مِلَّۃُ الاِسلَامِ وَہِیَ بِہِم
چند جنبانیدہ اند شمشیر ہارا از روی زدن در میدانہای جنگ خویش رضی
تا این غایت کہ گشت ملتی کہ اسلام است وحال آنکہ آن ملت بدیشان رضی

مِن بَعدِ غُربَتِہَا مَوصُولَۃُ الرَّحِمِ
از پس آنکہ غریب وبیچکس بحالش میل نمی نمود وصل کردہ شدہ خویشی او

کی تواند عقل تعداد مناقبہای شان
فتح یکسر از جماعتہای شان گشتہ عیان
چند بگذشتند در میدانہا تیغ افکنان
تاکہ آمد دین حق پس زانکہ بودہ ناتوان

رحم او واصل بخویش واقربا شاوی کنان

عقل اونکی وصفونکا نہین کرسکتی کچھہ شمار
نصرت اونہین کے حملون سی ہی یکسر ہے آشکار
میدانونمین وہ گذرے ہین تلوار بار بار
تا دین ہوا ہے گرچہ تہا اول ضعیف زار

خویش اقرباسی ملکے کیا جوبن اور سنگار

وصف اونہاندی شان فخردی گنتی وچ نہ آئی
فتح اونہان تہین ہر میدانین ظاہر ہو سہائی

وچ میدانان کرکے قوت کتنی تیغ چلائی
تا اونہان تہین ہوئی شریعت نال توفیق خدائے

غربت پچہون گندہی ہوئی نال قبیلے بہائی

فَاُیِّدَ الدِّینُ فِی الاِعلَانِ مِن سَبَبٍ
مُشَیَّدٍ وَوَثِیقٍ غَیرِ مُنتَہَبٍ
پس تائید کردہ شدہ دین در ظاہر شدن بلندی سببی
کہ محکم است ومستحکم است ونیست یغما کردہ شدہ
اَبدَت عَرُوسُ الہُدیٰ فِی رَونَقٍ عَجَبٍ
مَکفُولَۃً اَبَدًا مِنہُم بِخَیرِ اَبٍ
ظاہر گردید عروس ہدایت در رونقی عجیب
کفیل دادہ شدہ آن ملت را از پیش ایشان بہترین پدر

وَخَیرِ بَعلٍ فَلَم تَیتَم وَلَم تَئِمِ
وبہترین شوہر پس یتیم وبی شوہر نماند

دین موید گشت در اعلان باسباب عظیم
پختہ کار آمد نگردد کہنہ نی گرد سقیم
شد عروس اہتدا ظاہر باسامان نعیم
یافتہ زانہا پدر ترتیب فرما مستقیم

شوہری ہم خوش نہ گردد بیوہ نی گاہی یتیم

منصور دین ہوا ہے سبب سی جو تہی قوی
پختہ وہ ہے کہ دیکھیگا ہرگز نہ کہنگی
دلہن ہدا کی کا ہوا سامان پے طوی
باپ اوسکی سر پہ ہے یہہ ہمیشہ ہی مستوی

نی رانڈ ونی یتیم ہو دولہا ہے ایسا ہی

دین نے ظاہر ہوون دی وچ لدہی سبب علاوی
محکم بہتا ناہون کہنہ تان نٹر تاجاوے
کوڑمی ہدادی ظاہر ہوئے کر کی سوہی ساوی
اونہان تہون باپ ہے اچہا لدہا دائم کری سہائی

خاوند بہی یتیم نہووے نان وت رانڈ سداوی

مَلَائِکُ الحَقِّ قَد جَاؤُا اَمدَادَہُم
فِی الحَربِ جَاءَ جُیُوشُ النَّصرِ خَادِمَہُم
فرشتگان حقتعالی نازل شدند در انحال کہ مدد ایشان بودند در جنگہا
در جنگہا آمد لشکر فتحہا در حالیکہ خادم ایشان بود رضی اللہ عنہم
فِی کُلِّ فَجٍّ یَصِیرُ الحَقُّ قَادِمَہُم
ہُمُ الجِبَالُ فَسَل عَنہُم مُصَادِمَہُم
در راہ میشود حق پیش رو ایشان رضی اللہ تعالی عنہم
آن لشکر ہست مانند کوہہا پس سوال از ایشان جا با کوفتن ایشان با جماعت را

مَاذَا رَأیٰ مِنہُم فِی کُلِّ مُصطَدَمٍ
چہ چیز دیدہ اند از ایشان رضی اللہ عنہم در ہر جا کوفتن

شد ملائکہای حق شانرا ندیم اندر وغا
در مسالکہا بود داد ارشاد شانرا پیشوا
ہمچو خادم آمدہ فتح و نصر خدمت نما
کو بہا ہستند پرس از صدمہ شان جابجا

کوچہا دیدند زیشان رعب اندر صدمہ ہا

اوتری فرشتے جنگ مین یاری سے لئے ہزار
حق آگی آگے اونکی نہا جسطرف جائین کار
نصرت تھی خادمونکی طرح گرد پھرتی یار
ہین کوہ پوچھہ صدمے تو اوسے بکار زار

کیا اون سے دیکھا حملو نمین کافر نے باربار

یاری کانر اونہاندی جنگ وچ اوتر فرشتی آئے
اگی اگی حق اونہاندی جت ول قدم اونہائی
جتھی جاؤن فتح اونہاندی خدمت کرو کہا
ہس پہاڑ پچھہ اونہان تھون جنہا صدمے اونہاندے جائے

ہر ہر صدمی دی وچ کافر لاگہان جانون مار ونجائے

فَاِنَّ فِیۡکُلِّ مُعۡتَرَکٍ لَہُمۡ لَبَدًا
پس تحقیق در ہر میدان جنگ ایشانرا ز قوتی ہست چندان کہ
فَسَلۡ تَبُوۡکًا وَسَلۡ اَبۡوَا وَسَلۡ صَعۡدًا
پس باز پرس از جنگ تبوک و پرس از حال ابوا و سوال کن از ام صعد
خُذُوۡا الۡاَسۡیَافِہِمۡ قَلۡبَ الۡعِدٰی غُمَدًا
گرفتند از برای شمشیر ہای خویش دلہای دشمنان از غلاف
فَسَلۡ حُنَیۡنًا وَسَلۡ بَدۡرًا وَسَلۡ اُحُدًا
پس باز پرس از معاملہ حنین و پرس ماجرای بدر و تفحص نما از واقعہ احد

فُصُوۡلُ حَتۡفٍ لَہُمۡ اَدۡہٰی مِنَ الۡوَخَمِ
فصلہای مرگ بودہ مر کافرانرا کہ سخت تر بودہ از وبا

ہست در ہر معرکہ شانرا ز حق قوت مدام
از تبوک و ہم ز ابوا پرس و ز صعد اہمام
ساختند از بہر شمشیر از دل اعدا نیام
وز حنین و بدر پرس و ز احد ای نیکنام

کافرانرا از وبا ہم بودہ موتی سخت و عام

قوت ہی جنگ مین اونہین حقسے ملے تمام
پوچھو تبوک اور ابوا صعد سے لیکے نام
تیغونکی واسطے کیا اعدا کا دل نیام
پوچھو حنین و بدر و احد جنین ای ہمام

کافر کو ہیضہ سے تھی بہت موت سخت و عام

ہر ہر جنگ دی وچ پھر غازیان قوت غضب کہائے
پوچھہ تبوک تی ابوا صعد وچالی کیونکینی لڑائے
تیغ دی کارن دل دشمن دی نون جیر میان بنائے
پوچھہ حنین تی بدر احد دا حال نیارا بھائے

کافران نون سی موت وبا تھین سخت تی عام سوائے

حَمِیَّۃُ الۡکُفۡرِ مِنۡ ضَرۡبَاتِہِمۡ بَرَدَتۡ
دلاوری کافران از ضربہای شان سرد گردیدہ
صَفُرَتۡ وُجُوۡہُ الۡعِدٰی خَوۡفًا اِذَا جُرِدَتۡ
زرد شدند روہای دشمنان از روی خوف چون کشیدند ایشان
نَفۡسُ الۡعِدَا مِنۡ سَنَا اَسۡیَافِہِمۡ خَمَدَتۡ
نفسہای دشمنان از روشنائی برقہای تیغ ایشان فرو نشست
اَلۡمُصۡدِرِی الۡبِیۡضِ حُمۡرًا بَعۡدَ مَا وَرَدَتۡ
بیرون آرندہ شمشیر ہای سفید را سرخ گردیدہ بعد از در آمدن آن تیغہا

مِنَ الۡعِدَا کُلَّ مُسۡوَدٍّ مِّنَ اللِّمَمِ
از دشمنان ہر سیاہی را از قطعہ ہائے موی سیاہ

نخوت کفر از دم شمشیر شان گردیدہ سرد
چون کشیدہ تیغ بیرون روی اعدا گشت زرد
روح اعدا پست شد از برق تیغ اندر نبرد
تیغ را نانی کہ کردہ بیض رنگگون چو ورد

از اعادی رفتہ چون در ہر سیاہ از مو جیکرد

ہاتھون سی اونکی نخوت کافر ہوئی ہوا
کہینچی جو تیغ دیکھہ عدو زرد رخ بنا
تیغ اونکے نے کیا نفس کافران فنا
دیتی تھی وہ سفید کو کر سرخ خوب سا

جب دشمنون کی بالونکی سیاہی مین جا ڈہا

سبھہ دلیری کافراندی ایک پل وچ مار ہٹائی
مونہہ تھیونی پیلے سادی جدہ کہنچی تیغ لڑائی
کافران دی ساہ ٹھنڈی کیتی جب تیغ دی چمک وکھائے
چٹے نون کر دیندی رتا کہچی اوہ کرکی زور دکھائے

کافران تھین ہر کالے والان دی وچ بکر وہائے

وَالۡجَامِعِیۡنَ مِنَ الۡاَغۡنَامِ مَا شُرِدَتۡ
و فراہم کنندگانند از غنیمتہا آنچہ پراگندہ شدہ ہست
وَاللَّاعِبِیۡنَ بِضَرۡبٍ لِلۡعِدٰی فَتَکَتۡ
و بازی کنندگانند بضربہای کہ دشمنانرا پارہ پارہ ساخت
وَالرَّامِیِ السَّہۡمِ فِیۡ قَلۡبِ الۡعِدٰی اشۡتَبَکَتۡ
و تیر اندازانند کہ تیرہای ایشان در سینہ ہای اعدا مشبک شدہ اند
وَالۡکَاتِبِیۡنَ بِسُمۡرِ الۡخَطِّ مَا تَرَکَتۡ
و نویسندگانند بقلمہای نیزہ خط را کہ نگذاشت

اَقۡلَامُہُمۡ حَرۡفَ جِسۡمٍ غَیۡرَ مُنۡعَجِمِ
قلمہای شان طرفی را از ہیچ جسم بغیر نقطۂ ضرب

جمع سازان از غنائم آنچہ بد رو در فرار
تیر زن مردان کہ دلہای عدو کردہ فگار

لعب سازان از عدوی خود برآورده دمار — نیزه زنها چون قلم خطها نوشته آشکار

جسمهای کافران نگذاشته بے نقطه زار

کرتی ہین جمع جمله غنائم کو غازیان — تیرون سی تن عدو کا سراپا کیا خزان
دشمن کا مارنا اونہین ایک کہیل ہے بیان — نیزو نکی کر قلم وه لکہین خط خوش عیان

چہوڑی نه کافرون کی بدن کچہہ بھی بی نشان

جمع کر بندی سبہہ غنیمت جو نتہاسی یاد وڑیا — مار کی تیر نشانی وانگن دشمن وا دل تروڑیا
کہیدیان اتی ہدیان دشمن اوہنان پکڑ تروڑیا — لکہدی خط اوہ بہت عجایب قلم نیزیان تہین جوڑیا

بدن تمامی دشمن دا بے نقطه منہ ہون نچہوڑیا

فَنُصْرَةُ الْحَقِّ فِي الْهَيْجَا تُبَرِّزُهُمْ — وَالْحَقُّ فِي كُلِّ مَيْدَانٍ يُعَزِّزُهُمْ
پس یاری حقتعالی اور ہر میدان بیرون میبرد ایشانرا رضہ — وکرد کار سبحانه در ہر میدان عزت ونصرت می بخشد ایشانرا رضہ
عَيْنُ الْعِنَايَةِ مِنْ رَبِّي تُجَهِّزُهُمْ — شَاكِي السِّلَاحِ لَهُمْ سِيمَا تُمَيِّزُهُمْ
چشم عنایتی از پروردگار من کار سازی میکند سامان ایشانرا — کشیده سلاح مر ایشانرا علامتی ہست که ممتاز مینماید از غیر

وَالْوَرْدُ يُمْتَازُ بِالسِّيمَا مِنَ السَّلَمِ
وحال آنست که گل ممتاز میگردد بعلامت از درخت خاردار

نصر حق شانرا بود در جنگ اعدا یار غار — حق دهد عزت بمیدان شان ز فتح وافتخار
میشود چشم عنایت کار ساز شان چو یار — اسلحه پوشیده از سیما شجاعت آشکار

گل برنگ و بوست ممتاز از درخت خاردار

میدانمین یار غار اونہین فتح حق سی ہو — میدانمین حق نے فتح سی دی اونکو آبرو
ہے کار ساز عین عنایت کے مو بمو — ہتیار باز ماتہے سی پیدا ہے غلبه گو

گل کو کرے سلم سے بھی ممتاز رنگ و بو

یاری حقدی ہر میدان وچ اوہنانون آن گہرایا — حق نے قدر اوہنا ندا دیکر فتح ونصر وہایا
اکہ عنایت نظر تہین سبہو جا سامان بنایا — واه ہتیار ومتہی نی کیا خوب سنجان کرایا

متہے نالی گل کندیان تہون وچ سنجان دی آیا

بَذْلُ النُّفُوسِ لِنَيْلِ الْبِرِّ فَخْرُهُمُ — قَدْ عَزَّ عِنْدَ مَلِيكِ الْعَرْشِ قَدْرُهُمُ
صرف کردن جانہا برآی یافتن ثواب فخر ایشان ہست رح — تحقیق گرامی ہست پیش مالک عرش قدر ایشان رضی الله عنہم
يُزَلْزِلُ الْجَبَلَ الْمَنْصُوبَ صَبْرُهُمُ — تُهْدِي إِلَيْكَ رِيَاحُ النَّصْرِ نَشْرَهُمُ
از جا جنباند کوه مستحکم را بافشردن ایشان در جنگ دشمن — ہدیه میفرستد بسوی تو بادہای یاری خبرہای خوش ایشان

فَتَحْسِبُ الْوَرْدَ فِي الْأَكْمَامِ كُلَّ كَمِي
پس پنداری شگوفه در غلافہا ہر دلیری از دلاوران

بذل نفس اندر ره خیرات فخر شان ہست صاف — شد گرامی قدر ایشان پیش ایزد بی خلاف
کوه را کند و خوش از جا صبر شان اندر مصاف — نشر شان سویت رساند بوی نصر اندر تحاف

ہر بہادر را تو پنداری شگوفه در غلاف

ہے فخر اونکا دہی مولا مین دینی جان — بہاری ہے حق کے سامہنی قدر اونکی اور شان
کوه گران او کہاڑین کہڑی ہو رہین جہان — خوشبو اونہو نکی فتح کی بودی تجہی عیان

جانے شگوفه پردے مین تو ہر دلیر و ہان

راه خدا تی جان دا دیون فخر اوہنا ندا سارا — اگی خدا دی قدر اوہنا ندا بہاری بہت پیارا
روه نون جا تہون ہٹ کدہن جس جاتی یار ان غرا — بوا وہنا ندی تیتہون دیندی فتح دا خوش ہبکارا

وچ غلاف شگوفه جانین ہر دلیر نیارا

فَلَنْ تَرَى مِنْ شُجَاعٍ مِثْلَهُمْ أَبَدًا — فِي حَمْلَةٍ صَيَّرَتِ الْأَعْدَاءَ مُضْطَرِبَا
پس نخواہی دید کسی را از دلیران مانند اوشان ہمیشه رضہ — در یک حمله ساختند دشمنانرا سراسیمه وپراگنده
عَلَى السُّرُوجِ تَرَى اسْتِحْكَامَهُمْ عَجَبًا — كَأَنَّهُمْ فِي ظُهُورِ الْخَيْلِ نَبْتُ رُبَا
بر زینہا خواہی دید مستحکمی اوشان رضی الله عنہم بطور عجب — چنانستی که ایشان در پشت اسپان روئیده بر پشت اسپ

مِنْ شِدَّةِ الْحَزْمِ لَا مِنْ شِدَّةِ الْحُزُمِ
از جہت نہایت دانائے از جہت سختی تنگ

تو نخواہی دید ہمچون شان دلیری در جہان — ساختند از حمله کفار را بیجا نشان
بینی اندر خانه زین طرفه استحکام شان — گو نیا در پشت اسپان رسته اند آن سروران

ازکمالِ عقل فی از سختی تنگ ومیان

ثانی اونہون کا کوئی بہادر کہان ملے — ایک حملی مین ہزار ہون دشمن تو مارلے
زینون بین ہین وہ شیر عجب طور سی پہبے — گویا کہ بیٹہہ اسپ پہ وہ جہاڑہین اوگے

فرطِ بہادری سے نہ سختی تنگ سے

ویکہین کوئی نہ اونہان جیہا وچ دلیری نامے — ہمی حملیون لپپا کیتی کافر سے حرامی
زینان دی وچ بیٹھے محکم عجب وہ شیر تمامی — گویا بیٹھہ گہوڑیان وچ اوگی ابہہ درخت دوامی

سختی عقل نے دانش تہین نان تنگ دی سختی خامی

كَمْ أَوْهَنُوا اللُّحُومَ الْأَشْقِيَا خَرْقًا — وَحَرَّقُوا هُمْ بِقَتْلِ الْأَصْدِ قَاحَرْقًا
چندین سست نمودند گوشتہای بدبختان از روی شگافتن — وسوختند آنہا بسبب کشتن دوستان سوختنی سخت
فَكُلَّمَا الْمَعُوا مِنْ سَيْفِهِمْ بَرْقًا — طَارَتْ قُلُوبُ الْعِدَىٰ مِنْ بَاسِهِمْ فِرَقًا
پس ہرگاہ روشن نمودند از شمشیر خویش برق را — پرید دلہای کافران از جہت سخت ترسیدن از جماعت اسلام

فَمَا تُفَرِّقُ بَيْنَ الْبَهْمِ وَالْبُهَمِ
پس فرق نمیکند آنہا در دلیر و در بچۂ گوسفند

چند جسمِ اشقیا را کردہ پارہ از میان — سوختند از قتل اخوان سینہ ہای کافران
برق سان رخشان چو بیرون آمدہ شمشیر شان — گشتہ پران کافران را دل زتن از بیم جان

در دلیر و بچۂ بز فرق کردن کے توان

کفار کے بدن دئے سب ٹکڑی کر اوڑا — مارے جو دشتہ دار جگر سب دئے جلا
چمکائی برق تیغ تو کافر کا دل ڈرا — کافر کا اون کی رعب سی تہا دل یہہ کانپتا

فرق دلیر و بچۂ بز اونے کب کیا

کر کی جرأت کافراند اسبہہ کپ ٹکڑاس وکہایا — مار کی دوست تی خویش قبیلہ جگر تمام جلایا
بجلی دانگون تیغا کہدہ کی میان تہین جد چمکایا — اوڈی دل سبہہ خصماندی خوف نے پکڑ ڈرایا

بکروتی تے بہادروچ اونہان فرق نظر نہین آیا

فَمَنْ أَمَدَّ بِهِ قَدْ زَالَ عُسْرَتُهُ — وَمَنْ يَلُذْ بِنَدَاهُ دَامَ يُسْرَتُهُ

ہس ہر کی

پس ہر کس کہ مدد خواست با نحضرت رفت تنگی او — وآنکس کہ پناہ جوید بجودِ او ہمیشگی گشت توانگری او
وَمَنْ تَصَدَّىٰ بِهِ قَدْ زَادَ قُدْرَتُهُ — وَمَنْ تَكُنْ بِرَسُولِ اللّٰهِ نُصْرَتُهُ
وآنکس کہ چنگل زدہ در آنحضرت زیادہ گشت قدرت او — وکسی کہ باشد برسولِ خدا یاری ومنصور شدن او

إِنْ تَلْقَهُ الْأُسْدُ فِي آجَامِهَا تَجِمِ
اگر کارزار نمایند او را شیران در بیشہ ہای خود ساکن میگردند

ہر کہ جست از وی مدد الحق شد از تنگی رہا — ہر کہ با جودش پناہد گشت دایم پر غنا
ہر کہ چنگل زد بدو قدرش فزون شد در علا — ہر کہ باشد با رسولِ حق بکون نصرت ورا

رام گردد شیر گر پیش آیدش در بیشہ ہا

جسنے مدد لی شاہ سے تنگی گئی تمام — جو سایل اوسکا ہے وہ غنی ہو گیا مدام
دامن جسینی پکڑا بڑھی اوسکی قدر عام — نصرت جولی رسولِ خدا سی ہے شادکام

جنگل مین شیر اوسکی جو پیش آئی ہووی رام

جو مدد اوسی تہون چاہی تنگی گئیس ساری — جو سوالی شاہ دا ہوندا سو کہیان عمر گذاری
دامن جسنی اوسدا ہاتھہ پایا پس قدر نیاری — جیندی نال رسول خدا دے ہوندی جگ وچ ہر دم یاری

جنگل وچ گر شیر بہی ملیس کرتا تابعداری

هُوَ الْمَفَاخِرَةُ الْعُظْمَىٰ لِمُفْتَخِرٍ — بِهِ عَنِ الْفَقْرِ يَنْجُو كُلُّ مُفْتَقِرٍ
اوست صلی اللہ علیہ وسلم فخر عظیم برای ہر فخر کنندہ — بدولت او از فقر نجات می یابد ہر فقیر نادار
فَلُذْ بِهِ حَيْثُ مَا يَغْشَاكَ مِنْ عُسُرٍ — وَلَنْ تَرَىٰ مِنْ وَلِيٍّ غَيْرِ مُنْتَصِرِ
پس پناہ گیر بذات کریم او ہر وقتی کہ درپوشد ترا تنگی — دہرگز نخواہی دید ہیچ دوستی را نیا بندہ یاری

بِهِ وَلَا مِنْ عَدُوٍّ غَيْرِ مُنْفَصِمِ
با نحضرت و نہ ہیچ دشمن را از ہم پارہ نہ شوندہ

اوست بہر افتخار مفتخر فخرِ جسیم — ہر فقیر از دولت او شد غنی رستہ ز بیم
بر بدرگاہش نہ گر ساز دت عسرت سقیم — تو نخواہی دید یاری خواہ را نا مستقیم

فی عدوی کو نگشتہ از کرامانش دونیم

ہے ذات اوسکی فخر لئے طرفہ افتخار — مفلس اوسی کی جود سے ہوتے ہیں مالدار
بہاگ اوسکی سمت گر تجہی مشکل ہی ہو یار — دیکہیگا تو نہ خالی اوسی سے امیدوار

اوسکا عدو نہ پائیگا جو ہو نہ اوس سے خوار

فخر کرن دی والے کارن اوہو فخر سوایا — اوسی بدولت فخر نو لہندا ہر کنگال نہایا
پناہ اوسی دی تہوے وکہان جیکر تدھی ستایا — ویکہسین نان تون یار مسنگدا جو ہر سفت اجایا

ناکوئی دشمن اوسدا اوجو بکرنہ مار وکہایا

اَلدِّيْنُ أُسِّسَ مِنْ أَقْوىٰ أَدِلَّتِهِ — لَمْ يَجْتَرِءْ مَلَكٌ فِي خَوْضِ خَلْوَتِهِ
دین محکم کردہ شدہ از دلیلہای قوی آنحضرت صلعم — جرأت نمیداشت فرشتہ در درآمدن خلوت آنحضرت
عَزَّتْ تَوَابِعُهُ فِي ضِمْنِ عِزَّتِهِ — أَحَلَّ أُمَّتَهُ فِي حِرْزِ مِلَّتِهِ
غالب و معزز شدند تابعانش در ضمن عزت و غلبۂ آنحضرت — درآورد امت خود را در حصار ملتش صلی اللہ علیہ وسلم

كَاللَّيْثِ حَلَّ مَعَ الْأَشْبَالِ فِي أَجَمِ
ہمچون جای دادن شیر کہ فرود آمدہ با بچہ ہای خود در بیشہ

از دلائلہای محکم گشت دین او بلند — کی ملائک جرأت اندر خلوت او میکنند
اہل ملت عزتی در ضمن اعزاز وی اند — امت خود را میان حرز ملت خویش فکند

بچہ ہا شیران بدانسان کہ بہ بیشہ آورند

اوسکی قوی دلیلونسی ہے دین قوی ہوا — خلوت مین اوسکی جاوی ملک کہ نہین یہہ جا
تابع عزیز عزت اوسیکی سے ہو رہا — امت کو اپنی دین کے حرز مین وہ لیگیا

جیسا کہ شیر بچون کو جنگل مین لے چہپا

دین دی نہیہ قوی دلیلان اوسدیان بختی بلیئے — کیا توفیق فرشتی نون جو اوسدے خلوت آئے
اوسدی عزت تہین سبہہ پیرو بہی عزیز سدہائے — اپنی دین دی کوٹ وچالی اُمّت نون خوش لیائے

جیونین شیر بچیان نون لیکر جنگل وچ جہپائے

كَفَاكَ بِالْعِلْمِ فِي الْأُمِّيِّ مُعْجِزَةً — فَلَنْ تَرَىٰ عِدْلَهُ فِي الْكَوْنِ مِنْ جَدَلِ (sic)
کافی ست معجزات او ترا از برای عمل گردن ازحکام عدل — پس ہرگز نخواہی دید ہمسنگ او در جہان از نعمتہا

أَنْعِمْ بِهِ لِقِوَامِ الدِّيْنِ مِنْ أَصَلٍ — كَمْ جَدَّلَتْ كَلِمَاتُ اللهِ مِنْ جَدَلٍ
چہ خوب ست آن اعجاز برای قایم نمودن دین ہدایت از اساس — چند جنگ کنندہ ست کلمات حقتعالی بسبب غلبہ از شدید الخصومت

فِيهِ وَكَمْ خَصَمَ الْبُرْهَانُ مِنْ خَصِمِ
در شان آنحضرت و چندین خصومت کنندہ برہان خدا تعالی از غلبہ او در خصومت

معجزاتش ہست از بہر عمل کافی ترا — ہیچ از نعمتہا نیابی بدل او در دہرہا
ہست نعم الاصل آن از بہر اثبات ہدا — چند دشمن را کہ جدلی کرد آیات خدا

بہر حضرت چند را غالب شد از برہان صفا

کافی ہے شرع اوسکی تجہی عمل کو تمام — نعمت بدل اوسیکی نہین کوئی خاص و عام
دین ہدا کا اصل ہے کیا خوب یہہ کلام — کتنی مخالفون سی کر آیات نے خصام

حضرت لئے وہ خصم پہ غالب ہوئے مدام

عمل دی کارن شرع اوسیدی کافی تینون ساری — اوسدے جیہی کوئی نہ لہیں نعمت جگو ج بہاری
دین دا منہد یہہ ہی محکم ڈادہا معجز اوسدے کاری — کلمیان حقدیان کتنی خصمان جنگ او نہاندی ماری

واسطی اوسدی غالب ہوئی کتیان دتی خواری

عَجِزْتُ عَنْ عَدِّ مَا أُوْلِيْتَ مَنْقَبَةً — عَلَوْتَ عَنْ كُلِّ مَنْ فِي الْكَوْنِ مَرْتَبَةً
عاجز گردیدہ ام از شمردن چیزی کہ دادہ شدہ از اوصاف — بلند رفتہ از ہرکہ اندر جہان ہست از روی مرتبہ
أَفْعَالُكَ دُوْنَ مَهَامِ الرُّشْدِ قَاطِبَةً — كَفَاكَ بِالْعِلْمِ فِي الْأُمِّيِّ مُعْجِزَةً
عطا فرمودہ شمار آپروردگار من بجامع جملہ نیکیہا تمام — کافی ست ترا عالم بودن در شخصی کہ قلم نرفتہ از روی معجزہ بودن

فِي الْجَاهِلِيَّةِ وَالتَّأْدِيْبِ فِي الْيُتُمِ
در زمان جاہلیت و با مودب ساختن در زمان بی پدر بودن

عاجزم از اینکہ اوصاف تو آرم در شمار — از جہان و از اہل عالم رفتہ بالا ہزار
خود کلید جملہ نیکیہا بدادت کردگار — معجزہ کافی ہست علم موہبت آموزگار

در جہالت در یتامت ہم ادبہا بے شمار

عاجز ہون وصف تیری کہان کر سکون ادا — ساری جہان سی عاجز بڑہکے ملا تجہکو مرتبہ

سب نیکیونکی امر تجہی حق سی ہین عطا
کافی ہے اجی ہو کی تجہے علم معجزا

ناخواندون مین یتیم ہوا داب خوب سا

عاجز گنن تی ہان جو منصب تینون حق ڈوائے
سبھی امر خنگیری تینتہون ظاہر حق کرائے
سبہہ مخلوق جہان تہین نیدی ودڈ قدر ودہائے
کافی ہے ایہہ معجزہ جوان بہریان تینون علم سکہائے

جاہلاندی وچ وچ یتیمی دتی ادب سوائے

مِنْ كُلِّ مَنْ فِي الْوَرَىٰ صِدْقًا أُمِيلُ بِهِ
از ہر کہ در جہانست اخذ وی صدق میل نمایم بسوی او

نِعَمَ الْجِنَانِ طُفَيْلِيًّا أُشِيلُ بِهِ
نعمتہای بہشت در حالت بودن طفیلی می بردارم ببرکت او

فَكُلُّ ذُلٍّ عَرَانِي قَدْ أُزِيلُ بِهِ
پس ہر خواری کہ لاحق میگردد تحقیق زایل مینمایم اورا بمدحیکہ

خَدَمْتُهُ بِمَدِيحٍ أَسْتَقِيلُ بِهِ
خدمت کردہ ام آنحضرت را بمدحی کہ طلب عفو میکنم بسبب او

ذُنُوبُ عُمْرٍ مَضَىٰ فِي الشِّعْرِ وَالْخِدَمِ
گناہان عمری کہ گذشتہ ست در شعر گفتن وخدمت اہل دول

از جمیع اہل عالم مایلم سویش ز دل
از طفیلش بالنعیم خلد گشتم متصل
ہر چہ مشکل آیدم گردد ز جودش مضمحل
مدح کردم حضرتش اورا کہ تا گردد بجل

ذنب عمری صرف شعر وخدمت اہل دول

مائل مین صدق دل سی ہون عالم سی شاہ کا
اوسکی طفیل جنت اعلی مجہے ملا
جو مشکل آئی کرتا ہون اوستی مین حل سدا
مدح تجے کیا کہ ہون عفو عمر کے خطا

جو شعر وخدمت امراہین دے گنوا

سبھ جہان تہین دلون صدقون میل اوسی مول اسیری
اوسی طفیل بہشت دی نعمت مینون ملی گنہیری
یاری اوسدی منگ کنوائی خواری تی سبھ ویری
مدح مین اسدی کیتی تا ہو بخش عمر اوہ بہیڑی

جو شعر تی خدمتگاری شاہان جہلان وچ نبیڑی

فَأَوْقَعَانِي بِمَا جَلَّتْ مَصَائِبُهُ
پس انداختند این ہر دو مرا اندر چیزیکہ بزرگ اند مصیبتہای او

وَأَنْزَلَانِي إِلَىٰ مَا ضَلَّ صَاحِبُهُ
وَأَرْمَيَانِي بِمَا عَظُمَتْ نَوَائِبُهُ
وفگندند مرا بآن امری کہ کلان ہستند حادثات او

إِذْ قَلَّدَانِي مَا تُخْشَىٰ عَوَاقِبُهُ

وفرود آوردند مرا بسوی آنچیز یکہ گمراہ گشت صاحب آنچیز
تا وقتیکہ قلادہ ساختند در گردن من آنچیز را کہ ترسیدہ شود عاقبت آنچیز

كَأَنَّنِي بِهِمَا هَدْيٌ مِنَ النَّعَمِ
چنانستی کہ من باین ہر دو حیوانی ہستم از جنس چہار پایان

ہر دو افگندند اندر ظلمت عصیان مرا
در ہبوط آوردہ از افعال زشت و ز ہوا
با کلانتر از مصیبتہا رہین اندر بلا
زانکہ طوق انداختند از آنکہ خوف ست وغبا

گوئیا ہستم با نہا من ز جنس چارپا

دونونی مجہکو ڈالا ایک آفات مین پہنسا
گمراہیون مین پہینک کے مجہکو تبہ کیا
ڈالا اوسی مین جو کہ ہے ایک حادثہ بڑا
ڈرجسمین عاقبت کا دیا طوق وہ پہنا

گویا کہ اون کے ساتھ ہون حیوان چارپا

سینون وڈی مصیبت اندر اونہان جاہ پہسایا
جیہڑا صاحب ہوندا گمرہ اوتہان آن لہایا
جتہان حادثی بہاری وڈی اونہان سٹ دکہایا
جسدی اوڑک خوف بتیرا او ہو طوق پہنایا

گویا دوہان نالی مین سان جنس حیوان بنایا

النَّفْسُ أَمَّارَةٌ حَتْمًا عَلَىٰ جَفَا
نفس بسیار امر کنندہ بدیہا تحقیق بر من جفا نمودہ ست

فَمَا تُخَالِفُهُ فِيمَا دَعَىٰ إِثْمًا
پس مخالفت نکردم اورا در آنچہ خواند مرا بسوی او از روی گناہ

أَضَعْتُ عُمْرِيَ فِي الْآثَامِ وَا أَسَفَا
ضایع نمودم عمر خویش را در گناہان بسیار افسوس

أَطَعْتُ غَيَّ الصِّبَا فِي الْحَالَتَيْنِ وَمَا
پیروی کردم گمراہی جوانی را در دو حالت و نہ

حَصَّلْتُ إِلَّا عَلَى الْآثَامِ وَالنَّدَمِ
جمع آوردہ شدم مگر بر گناہان وندامت ہا

نفس امارہ نمودہ حیف بر من صد جفا
عمر ضایع کردہ ام افسوس در جرم وخطا
تابع او گشتہ ام در ہر چہ خواند از جہا
تابع جہل طفولیت شدم حالین را

جز گناہ وجز ندامت ز ونشد حاصل بما

ہر لحظہ نفس بد نی کیا مجہپہ ایک جفا
افسوس عمر جرم مین ضایع ہوئی سدا
مینے کیا وہی جو کہ اوس بد نے تہا کہا
پابند لڑکپن کا مین دو حال مین رہا

حاصل سوا گناہ و ندامت کے کچھ نہ تھا

سرکش نفس نے میری اوپر بہاری ظلم کمائے — ہویا نہ مین مخالف او سدا جو گناہ کرائے
دینہہ عمر دی حسرت زاری وچ گناہ گنوائے — دو ہین حال نگرین والی سینے توڑ پہنچائے

گناہ اتے شرمساری باجہون حاصل پلی پائے

قَدْ ضَرَّنِي النَّفْسُ جِدًّا فِي جِسَارَتِهَا — فَمَا تَدَارَكْتُ شَيْئًا مِنْ شِرَارَتِهَا
تحقیق ضرر داد مرا نفس بسیار در دلیری کردن او بر گناہان — پس تدارک نتوانستم نمود چیزی را از شرارتہای او
وَلَا تَجَاوَزْتُ شِبْرًا مِنْ اِشَارَتِهَا — فَيَا خَسَارَةَ نَفْسِي فِي تِجَارَتِهَا
وگذر نکردم مقدار یک بالشت از اشارتہای وی — پس ای زیانکاری نفس من در تجارتہای خود

لَمْ تَشْتَرِ الدِّيْنَ بِالدُّنْيَا وَلَمْ تَسِمِ
نخریدآن نفس بد آخرت را بدنیا و خریداری نکرد

از غرور این نفس بد مارا ضرر ہا داد و درد — من نکردم از شران بد تدارک در نبرد
ہیچ نہ نمودم تجاوز از اشارتہاش فرد — آہ از نقصان نفسم در تجارتہا چہ خورد

دین را نہ گرفت بادنیا خریداری نکرد

مجہکو غرور نفس نے ایذا دیئے ہین کیا — اوسکے شرونکا مجہ سی تدارک نہ کچھ ہوا
اوسکی اشارتوں سی نگذرا مین ایک ذرا — اس نفس نی خسارہ تجارت مین کیا دیا

دنیا سی دین نجاہا خریدار کب ہوا

نفس نے میںون کر دلیران اور ک چاء دبویا — ہویا نہ دار واوسدی شرداد ہبا مولن دہویا
جتہے اوسنی چاء کہلایا اوتہی مین کہلویا — ہی ہے گہاٹا نفس میری دا مال تجارت کہویا

دنیا دی نہ دین نون لینس گاہک مول نہ ہویا

فَلَا تُذَرْ عَالِيًا مِنْهُ بِسَافِلِهٖ — لَا تُبْدِلَنْ نَاقِصًا مِنْهُ بِكَامِلِهٖ
پس مگذار بلند را از وکہ آخرت ہست بعوض پست اوکہ دنیا ہست — بدل مکن ناقص را از و بدادن کامل او
تَقِيْلُ مَا دَامَ مِنْ تَتِمَّتِهٖ بِآفِلِهٖ — وَمَنْ يَبِعْ آجِلًا مِنْهُ بِعَاجِلِهٖ
اقالہ سیکنی آنرا کہ دایم می ماند بخورشید او با فرو روندہ او — وکسی کہ بفروشد نفع آیندہ را از دین بہ نفع حالی از دنیا

يَبِنْ لَهُ الْغَبْنُ فِي بَيْعٍ وَفِي سَلَمٍ
ظاہر می شود او را زیانکاری در فروختن و در سلم

مگذار از عالی برای سافل ای مرد خدا — بذل کامل را مکن با ناقص از جہل و خطا
میدہی دائم فرو گردندہ گیری در بہا — وانکہ آجل را بحالی میفروشد از عمے

غبن در بیع و سلم روزی شود ظاہر ورا

عالی کو تو چہوڑیو ہیچی کو لیکے جان — ناقص کے بدلی مت دی تو کامل کو رکہہ دہیان
فانی لئے تو توڑی نہ باقی کو کیون ندان — آیندہ دیکی لیوی جو حالی اوسی سے مان

معلوم ہو گا بیع وسلم مین اوسے زیان

چہوڑ بلند اوسی تون نیوان کیونکر تون ہین لیندا — ناقص لیکی کامل ہتہون اپنی کیون وچیندا
لبن والا قابو کرکے دائم ہتہون سٹیندا — جو کوئی آیندہ اوس تہون حالی نال وچیندا

ظاہر ہوسی وچ گہندیان جو نقصان کریندا

بِهٖ شِفَائِيْ عَمَّا حَلَّ مِنْ مَرَضٍ — بِهٖ نَجَاتِيْ مِمَّا غَشَّ مِنْ قَرَضٍ
ببرکت اوست شفای من از آنچہ حلول نماید از مرضہا — بطفیل اوست نجات من از آنچہ پوشیدہ است مرا از بار قرض
بِهٖ خَلَاصِيْ غَدًا فِي مَعْرَضِ الْعَرَضِ — اِنْ اٰتِ ذَنْبًا فَمَا عَهْدِيْ بِمُنْتَقِضٍ
بشفاعت اوست خلاصی من فردا در مکان عرض حساب — اگر آوردہ ام گناہان را پس نیست پیمان من شکنندہ

عَنِ النَّبِيِّ وَلَا حَبْلِيْ بِمُنْصَرِمٍ
از جانب حضرت و نیست رشتہ من منقطع شوندہ

در مرضہا از طفیلش روز بیم گردد شفا — ہم ز بار قرض من از دولتش گردم رہا
باشفاعت وار ہاند او مرا روز جزا — گر گنہ کردم نشد بشکستہ عہدم ہیچ جا

از جنابش رشتہ ام نی منقطع از وی جدا

ہی اوسی سے میرے جملہ امراض کی شفا — ہو گا یہہ بار قرض میرا اوسے سب ادا
میری نجات حشر شفاعت سی مانگیگا — لایا گنہ تو عہد نہین میرا ٹوٹتا

حضرت سی اور نہ رشتہ میرا منقطع ہوا

برکت اوسدے اچھا کیتا مرض جدون پل آئے
حشر دی دینہہ اوسی تہیۃ جہڑے سی انت ہیلائی

بار قرض تہین اوسد دولت مینوں ہو رہائے
عہدہ تھن والا میرا نوڑی ہان گنسا ہے

حضرت تہین نان وہاگا میرا کیتا اوس تہوں سائے

لِاَنَّهُ مُنْتَهىٰ قَصْدِيْ وَاُمْنِيَتِيْ
زیرا کہ او نہایت مقصود من ہست وغایت امید من ست

اَرْجُوْبِهٖ دَفْعَ ضُعْفِيْ مِنْهُ تَقْوِيَتِيْ
امید میدارم ببرکت او دفع ضعف خویش از دست قوت من

هُوَ الْمَنَاطُ لِتَفْرِيْحِيْ وَتَهْنِيَتِيْ
اوست محل اعتماد برای شادی من وخوشی من

فَاِنَّ لِيْ ذِمَّةً مِنْهُ بِتَسْمِيَتِيْ
پس بدرستی که برای من عہدیست ازانحضرت بسبب نام نہاده شدن من

مُحَمَّدًا وَهُوَ اَوْفَى الْخَلْقِ بِالذِّمَمِ
باسم محمد صلی الله علیه وسلم وانحضرت وفا کننده ترین مخلوق ست بعهد ها

انتہای قصد واقصای مرادم زانکہ اوست
فرح وشادیہای ما را خود محل آن نیک خواست

دفع ضعف وقوت احوال من امید زوست
چو مسمی گشته ام من ذمه وار بہا بدوست

با محمد باوفا تر از ہمہ ان نیکر وست

جملہ مقاصد ونکا میر ہے وہ منتہی
کیون خوش نہون کہ ہے وہی میرا تو آسرا

او سے ہے دفع ضعف بہی اور زور سب میرا
ہے ذمہ وار وہ میری ہر بات کا سدا

ہمنام ہون وہی ہے وفادار خلق کا

اوڑک مطلب نے امید میرے دا اوستہون مینون سہارا
میری خوشی دا اوس تہون سامان ہویا میرا سارا

ضعف دا دارو اوہو قوت دا بھی اوستہون مینون بہارا
میرا ہے ذمہ وار اوہو جد رکھیا نام ہمارا

نال محمد سبہہ جہان تہین اوہ وفا وچ نیارا

فَدَ اَنَّهُ فِيْ كِلَا الدَّارَيْنِ مُسْتَنَدِيْ
پس ذات مبارک او در ہر دو جہان تکیه گاه من ست

عَلىٰ شَفَاعَتِهٖ فِي الْحَشْرِ مُعْتَمَدِيْ
بر محض شفاعت او شان در روز قیامت اعتماد من ست

فَمَنْ سِوَاهُ مَلَاذِيْ سَيِّدِيْ سَنَدِيْ
پس کیست سوای ایشان جای پناه من سردار من تکیه گاه من

اِنْ لَّمْ يَكُنْ فِيْ مَعَادِيْ اٰخِذًا بِيَدِيْ
اگر نباشد آنحضرت در زمان باز گشتنست گیرنده دست من

فَضْلًا وَّاِلَّا فَقُلْ يَا زَلَّةَ الْقَدَمِ

از روی احسان واگر نگیرد دست من پس بگوای کس لغزید پایت

تکیہ پس در ہر دو عالم ذات والا یش مرا
کیست کو فریاد ما را در رسد جز مصطفیٰ

ہست امیدم کہ شافع گردد م روز جزا
گر نگیرد در قیامت دست من افسوسہا

فضل سازد ورنہ گویم حسرتا لغزید پا

دونو جہان میں تکیہ تو لا ہے شاہ کا
اوسکی سوا ہے کون کوئی میرا دوسرا

محشر کو ہے امید شفاعت سے دی چھٹرا
محشر مین ہاتھہ میرا وہ لیگا ہے آسرا

فضلو نہی ورنہ رونگا رہتا قدم میرا

دو ہہان جہانان ذات اوسی دی تکیہ گاہ ہے میرا
اوسدے ذات ورائین جگ وچ اسرا امیر المیرا

اوتی شفاعت اوسدی روز حشر دی آسرا ہے بہتیرا
پکڑ میرا ہتہ محشر دیوچ اوہ کرسی تربت نبیرا

فضلون جی وت نان کری کہہ تلکیا پیر ہے میرا

فَاِنَّ مِنْ جُوْدِكَ الدُّنْيَا وَضَرَّتَهَا

فَاِنَّ مُحْيِي الْوَرٰى لُطْفًا نَسَائِمُهُ
پس بدرستیکہ زنده نمائی عالم از روی پاکیزگی نسائم وصال اوست

لِكُلِّ مَنْ فِي الْوَرٰى اَبْدٰى مَرَاحِمَهُ
برای ہرانکہ در جہان ہست ظاہر فرمود انحضرت رحمتہای خود را

هُوَ الشَّفِيْعُ لِمَنْ يَخْشٰى جَرَائِمَهُ
اوست شفیع برای ہر آنکسی کہ میترسد از گناہان خویش

حَاشَاهُ اَنْ يُحْرَمَ الرَّاجِيْ مَكَارِمَهُ
منزه گردانید آنسرور را حقتعالی ازانکہ محروم کرده شود امیدوار آن

اَوْ يَرْجِعَ الْجَارُ مِنْهُ غَيْرَ مُحْتَرَمِ
باانکہ باز گردد زینہار برنده از انحضرت در حالیکہ محترم نماند

شد ز لطفش زنده سازیکجہان وج وصال
اوست شافع بہر جملہ عاصیان بی قیل وقال

بر ہمہ عالم رسانده عام فیضان نوال
چون شود نا امید ز و امیدوار آمد محال

یا کہ باز آید امان خواه جنابش پر ملال

زنده کری ہے مردونکو وه بخش کر وصال
ہے وه شفیع اونکا جو مجرم ہون بد فعال

اہل جہانکو نعمتین اوستے ملین کمال
بی آس اوستی راجی ہو یہہ امر ہے محال

یا خود امان خواه پھری اوستے پر ملال

جنید اگر دی جگ نوں ان اوسدے وه خوشبو وصالی
سبہہ جہان نون شامل ہویا رحم ہے اوسدا عالی

ازروی

اوہ شفیع جوڑ داجرہون ہووبن بہت بیحالی
حق پناہ دیوی جو خالی اوس تہون بہر سوالی

یا پناہ دی منگن والا اوس تہون آوی خالے

شَمِمْتُ مِنْ ذِكْرِهِ حَقًّا رَوَائِحَهُ
شمیدہ ام از ذکر آنحضرتؐ تحقیق خوشبوہای اورا
وَحِينَ أَوْعَيْتُ فِي قَلْبِي نَصَائِحَهُ
واز وقتیکہ نگاہداشتہ ام در دل خود نصیحتہای آنحضرتؐ را

رَأَيْتُ مِنْ حُبِّهِ صِدْقًا لَوَائِحَهُ
دیدہ ام از دوستی آنحضرتؐ از روی صدق لائحہای جمال مبارکش را
وَمُنْذُ أَلْزَمْتُ أَفْكَارِي مَدَائِحَهُ
واز آنروز کہ لازم گردانیدہ ام فکرہا خود را ستایش آنحضرتؐ

وَجَدْتُهُ لِخَلَاصِي خَيْرَ مُلْتَزَمِ
یافتم آنحضرتؐ از برای مخلصی خود بہترین لازم گیرندہ

بوی خوش حقا شمیدم من زباغ ذکر او
چون نصائحہای او در دل کشیدم تو بتو
دیدم از حبش ز مہر روی خوبش نور وضو
تا کہ لازم کردہ ام بر خویش مدح آن نکو

یافتم بہر خلاص خویش خوش تائید زو

سونگھی مین اوسکی ذکر سے بو اپنی یار کی
پند اوسکی سنکی دلسی ہی جب اعتبار کی
جب نی دکھائی آنکی صورت نگار کی
جب سی کہ مدح یار کی لازم شعار کی

پایا خلاص اپنے لئے خوش مبار کی

ذکر پیارے دی نہین سنی بو اوسیدی پائی
اوسدی پند نصیحت سنکی دل وچ جدہ ٹکائی
جبے اوسدی صورت اوڑک ہنیون آن وکہائی
جدہ سی وصف شہنشہ دی وچ مین اپنی فکر لگائی

اچھی طرح اوسینے میری خوفون جان چھڑائی

تَسَلَّ نَفْسَكَ بِهِ هَمًّا إِذَا اضْطَرَبَتْ
تسلی بخش بکرم او نفس خود را وقتیکہ بیقرار گردد از غم
إِذَا تَوَسَّلْتَهُ الْيُسْرُ اقْتَرَبَتْ
ہرگاہ کہ وسیلہ گیری اورا آسانی اندر کارہا نزدیک گردد

فِيكُلِّ دَاءٍ إِذَا اسْتَشْفَيْتَ بِهِ بَرَئْتَ
در ہر مرض وقتیکہ طلب شفا نمای از و ببرکت او بجواہد گردید آن مرض
وَلَنْ يَفُوتَ الْغِنَى مِنْهُ يَدًا تَرِبَتْ
و ہر گز فوت نگردد بی نیازی از و دستی را کہ بخاک رسیدہ است

إِنَّ الْحَيَا تُنْبِتُ الْأَزْهَارَ فِي الْأَكَمِ
از برای آنکہ باران می رویاند شگوفہ ہا را در پشتہ ہا

چون غم آید دہ بذات او تسلی نفس را
گر وراگیری وسیلہ یافتی فوراً ہنا
ہر مرض با او چو جوئی رود آید شفا
مفلس امید ور را فوت کی گردد غنا

زانکہ از باران شگوفہ روید اندر پشتہ ہا

گر مضطرب ہی دلکو تسلی دی اوسے یار
عسرت مین تجھکو عیش کے دکہلائیگا بہار
لے گر وسیلہ درد و مین پائی شفا ہزار
محروم اوسکی جود سے ہوگا نہ خاکسار

باران سی ہوتی پشتو مین پیدا ہی سبزہ زار

لی تسلی اوسدے نال جدہ غم تدہی آوے
تنگی دی وچ عیش دکہاوی سبہہ غم دور کراوی
مرض دی وچ جے سورین اوسنون ترت صحت دکہلاوے
نان غنا اوسی تہون وکجین جو غریب اوسی ول جاوے

سینہ دی نال دہماندی اوپر جہدی ہر جا ساوے

أُرِيدُ غُفْرَانَ رَحْمَانِي لِمَا سَلَفَتْ
میخواہم بخشش پروردگار خود برای آنچہ گذشتہ است از گناہان
وَأَنْ أُبَشَّرَ بِالْفِرْدَوْسِ إِذْ حُسِبَتْ
و اینکہ بشارت دادہ شوم بدخول فردوس چون حساب کردہ شود نفس

وَأَنْ أَمُوتَ بِإِيمَانٍ إِذَا اخْتَتَمَتْ
و اینکہ بمیرم با ایمان ہرگاہ کہ ختم گردد حیات من
وَلَا أُرِدْ زَهْرَةَ الدُّنْيَا الَّتِي قَطَفَتْ
و نمیخواہم منافع دنیاوی آنکہ برچیدہ

يَدَا زُهَيْرٍ بِمَا أَثْنَى عَلَى الْهَرِمِ
دو دست زہیر شاعر بسبب آنکہ ثنا گفت بر ہرم بن ہشام

خواہم از درگاہ حق عفو گنہ یا سیدا
ہم بشارت در حساب از خلد جنت دہ مرا
ختم بر ایمان شود عمر من از فضل خدا
من نخواہم نفع دنیائی کہ چید آنرا عطا

خود زہیر از دست خود چون بر ہرم گفتہ ثنا

مانگو خدا سی میری گناہون سی درگذر
وقت حساب مژدہ جنت دو آن کر
ایسا نسی موت ہو میری جب ختم ہو عمر
مین مانگتا نہین نفع دنیوی مگر

پایا زہیر وصف مین جیسا ہرم سے زر

سبہہ گناہ میرے تون لطفون حق کنون بخشاوین
آن بہشت دی تون خوشخبری وقت حساب سناوین
ختم ایمان دی نال کرم تہین میری عمر کراوین
نہین مین چاہند انفع دنیادی جینوین گئے زمانین

وصف زہیر ہرم دی کرکی لیتے روک رکانوین

وَقَعتُ فِي مَهلَكٍ حَاطَ الشَدُوذُ بِهٖ — اَحَاطَنِي قَلَقٌ عُدِمَ النُّفُوذُ بِهٖ

افتادہ ام در جای ہلاکتی کہ احاطہ نموہ اندازہ ہر سو امرہای مشکلہ بدو — از ہر طرف گرفتہ مرا دلتنگی کہ گم کردہ شدہ است راہ بیرون رفتن از و

يُهِينُنِي بِخِلَافِ مَنْ اَعُوذُ بِهٖ — يَا اَكرَمَ الخَلقِ مَالِي مَنْ اَلُوذُ بِهٖ

اہانت می نماید مرا بر خلاف آنکسی کہ پناہ میبرم بدو — ای گرامی ترین مخلوقات نیست از برای من کسیکہ التجا برم بدو

سِوَاكَ عِندَ حُلُولِ الحَادِثِ العَمَمِ

جز ذات مبارک شما وقت فرود آمدن حادثہ عام تام

ماندہ ام در ہلکی وز ہر طرف صد ہا فساد — ہر کرا خواندم بزاری بر سر من پا بنہاد

غرق اندر چاہم و گم کردہ راہ امداد و داد — نیست در عالم کسی یا پیم پناہی ای جو لو

جز شما وقتیکہ بر سر حادثہ عام فتاد

اک تہلکے بری میں ہوا ہوں مین مبتلا — جسسے پناہ مانگوں وہ الٹا دی دل جلا

بھاری بلا میں حیف کہ مین آن کر پھنسا — ای اکرم جہان نہیں کوئی بھی آسرا

بن تیری جبکہ سر پہ پڑے حادثہ بڑا

ہیم ہلاکت دی وچ آیاں مشکلیان بہاریاں گاری — منگاں جیں تہوں جا پناہ مین اوہ الٹا دیندا خواری

تنگی گہیر یم راہ نکوی لبہندا وردان ماری — ای خیگا خلق دا کوئی نا نہیں جس تہوں منگان یاری

تدہ سو اجب سر پر آئی حادثہ مشکل بہاری

عَجِزتُ مِن كَثرَةِ الاَوزَارِ يَا سَنَدِي — اِشفَع اِلَى اللّٰهِ غَدَاةَ الحَشرِ حَقًّا لِي

عاجز گردیدہ ام از بسیار گناہان ای سردار من مر — شافع شو بسوی حقتعالی فردای حشر تحقیق از برای من

اُنظُر اِلَى حَالِ مُضطَرٍّ بِلُطفٍ خَفِيّ — وَلَن يَضِيقَ رَسُولَ اللّٰهِ جَاهُكَ بِي

نظر رحمت فرما بسوی حال مضطر از لطف پنہانی — و ہرگز تنگ نمیشود ای فرستادہ خدا یتعالی شرف تو بسبب شفاعت

اِذَا الكَرِيمُ تَجَلّٰى بِاسمٍ مُنتَقِمٍ

وقتیکہ بسیار کرم کنندہ ظاہر گردد بمقتضای اسم منتقم

گشتم از فرط گناہان خوار و عاجز سیدا — شو شفیع پیش حق فردا کہ تا بخشد خطا

پرچشم

چشم رحمت سوی حال پر ملالم برکشا — گم نہ گردد از شفاعت کردنم قدر شما

چون کریم آید باسم منتقم جلوہ نما

فرط گناہ سی ہوا عاجز ہوں میری جان — مضطر ہوں حال دیکھہ میرا لطف سے نہان

شافع بحشر میری لئے ہو کہ ہو امان — شافع جو ہو میرا نہ تیری رتبی مین زیان

ہو منتقم کریم دی جلوہ جو کل جہان

بہوں گناہ تہوں عاجز ہویا ہر دم کدہاں آہین — حال پریشان اوپر کیجن لطفوں کرم نگاہین

کر شفاعت وچ قیامت اگ تہوں دی پناہین — میری شفاعت کردیاں قدر نگہٹسی کجہہ بہی تیرا سائین

ہو منتقم تجلی کرسی آپ کریم جتہاں نہین

هَبْ لِعَينِي رُحمًا مِنكَ قُرَّتَهَا — وَلِلجَبِينِ مِنَ الاَنوَارِ غُرَّتَهَا

بخش فرما چشمان مرا از رحم خویش سردی آنہا از وصال جمال — و برای پیشانی من از انوار رضا سفیدی او

فَاَنتَ شَمسُ كَمَالٍ اَرضِي ذَرَّتُهَا — فَاِنَّ مِن جُودِكَ الدُّنيَا وَضَرَّتَهَا

پس ذات مبارک شما خورشید کمال است راضی فرما ذرہ خود را — پس بدرستیکہ از بخشایشہای شماست این جہان و انباغ او کہ آخرت باشد

وَمِن عُلُومِكَ عِلمَ اللَّوحِ وَالقَلَمِ

و از جملہ دانشہای شماست علمی کہ نبشتہ است در لوح و قلم

بخش چشمم را ز وصل خود سروری سیدا — مہر فضلی نور بخش این ذرہ ناچیز را

ہم جبینم را ز لطف عام انوار رضا — ہست از جودت دو عالم ای مبارک یک عطا

آمدہ لوح و قلم یک علم از علم شما

انکہوں نکو ٹہنڈا کیجو دکہا اپنا خوش جمال — سورج ہی تو مین ذرہ کرم سی دی اب وصال

پر نور ہو جبین بہی میرا کیجیو یوں نوال — دونو جہان ہیں تیرا تو ایک بخشش بے سوال

لوح و قلم اک علم ہیں بہی تجہسی وہ کمال

اکہہ میری نوں سرد بخشیں نور جمال دکہائین — فضل دا سورج توں ہیں راضی فری نوں فرمائین

نور رضا جبین نوں میری فضلوں بخش دوائین — بک بخشش تیری تہوں دنیا آخر ساریاں دونوں جائین

ہک علم تیری عاماں تہین لوح و قلم ہی سائین

لَا تَیْأَسَنَّ بِهَفَوَاتٍ وَاِنْ کَثُرَتْ — فَاِنَّ رَحْمَتَهٗ مِنْ غَضَبِهٖ سَبَقَتْ
هرگز نا امید مشو بسبب گناهان اگرچه بسیار باشند — پس بدرستیکه رحمت وی تعالی شانه از غضب وی سبقت برده
مِنْكَ الْخَطَایَا بِمُدَی الْاَیَّامِ اِنْ سَلَفَتْ — یَا نَفْسُ لَا تَقْنَطِیْ مِنْ زَلَّةٍ عَظُمَتْ
از تو گناهان بگذشتن تمام زمانه اگرچه واقع گشته اند — ای نفس من نا امید مشو از سبب گناهی که بزرگ است

اِنَّ الْکَبَائِرَ فِی الْغُفْرَانِ کَاللَّمَمِ
زیرا که گناهان کلان در جنب مغفرت همچون گناهان خورد اند

هان مشو نا امید گر جرمت برون شد از شمار — رحمتش سابق شده بر جوش غضبش بار بار
گر خطاها از تو ظاهر گشته خود صدها هزار — نا امید ای نفس از رحمت نگردی زینهار
زانکه آمد وقت بخشش او کبائر چون صغار

قطع امید فرط گنہ سے نکر میان — رحمت ہے پیشدستی غضب پر ہے کرتی یہان
مانا تیری گنہ نہین رکھتی حد و کران — ای نفس تو نہ ڈریو اگر جرم ہے کلان
ہین وقت جوش عفو کبیری صغیری سان

نا امید نہو گناہان کارن توڑی ہون گنہیرے — رحمت اوسدی غضب کنون بھی بہتی ہو اگیری
ساری عمر گذاری جیکر وچ گناہ بکھیری — ای نفس امید بخشیندین جرمون توڑے ہسنی وڈیری
وڈی چھوٹیان وانگن کنسی بخشن ویلے تیری

اَرْجُو الْاِلٰهَ مِنَ الْاَسْوَاءِ یَعْصِمُهَا — وَمَا اسْتَطَابَ مِنَ الْخَیْرَاتِ یُلْهِمُهَا
امید میدارم از ذات حقتعالی که از بدی نگاهدارد آن نفس را — وآنچه نیکو و پاکیزه است از نیکوئیهای در دل افکند او را
فَمَنْ سِوَاهُ لِهٰذَا النَّفْسِ یَرْحَمُهَا — لَعَلَّ رَحْمَةَ رَبِّیْ حِیْنَ یَقْسِمُهَا
پس کیست جز او تعالی را نه برای این نفس که رحم آرد بروی — شاید رحمت پروردگار من وقتیکه قسمت فرماید آن رحمت را

تَاْتِیْ عَلٰی حَسَبِ الْعِصْیَانِ فِی الْقِسَمِ
آید آن رحمت بر اندازه گناهان در قسمت من

دارم امید انکه بخشد از بدیها حق امان — سازدم الهام امر نیکوئیها خوش عیان
کیست جز مولا که بر این بنده گردد مهربان — رحمتش امیدوارم چون کند تقسیم آن

حصه بر قدر گناه خویشتن یابم از ان

رکھتا امید حصے ہون دی بدسی وہ پناہ — الہام میری دلپہ کرے نیکیوں کی راہ
ہے کون اوس بغیر کہ مجھپر کرے نگاہ — امید ہے جو بانٹنی رحمت لگے وہ شاہ
اونہادی حصہ مجھکو ہین جتنی میرے گناہ

ہے امید حق اوسنون جرمون آپ بچا فرماوی — سبھی امر بھلیری اوسنون رحمت نال سکھاوے
کون ہے مولا باجھہ جو بندے اوپر رحم وکھاوے — ہے امید جو رحمت ربدی اوہ جسوقت ونڈاوے
قدر گناہ دی اوپر سبنون وچ حصے دی آوی

قَدْ جِئْتُ بَابَكَ مِسْکِیْنًا بِمُلْتَمَسٍ — فَنَزِّهْ قَلْبِیْ مِمَّا غَشَّ مِنْ دَنَسٍ
تحقیق آمده ام در دروازه تو یا رب درانحالیکه مسکین هستم با آرزوها — پس پاک فرما دلم را از آنچه پوشیده است او را از کدورت گناه
وَاحْفَظْنِیْ بِالْفَضْلِ فِی الدُّنْیَا وَفِیْ رَمْسٍ — یَا رَبِّ فَاجْعَلْ رَجَائِیْ غَیْرَ مُنْعَکِسٍ
و نگاهدار مرا از قرین فضل خود در دنیا و در آخرت — ای پروردگار پس بگردان امید مرا غیر واژگون

لَدَیْكَ وَاجْعَلْ حِسَابِیْ غَیْرَ مُنْخَرِمٍ
نزدیک خود و گردان حساب مرا غیر منقطع

آرزو کن بر درت مسکینی آمد پر زبیم — از کرم فرما دلم را پاک از جرم ذمیم
ده پناهم در دو کون از ظلم و ز نار جحیم — عکس امیدم مفرما از ترحم ای کریم
در جناب خویش وظن من مکن قطع ای رحیم

آیا ہون تیرے در پہ مین ہو کر امیدوار — تن من میرا بدی سی تو کر پاک کردگار
یہان ظلم ہو نہ مجھپہ وہان ہو نہ حر نار — امید میری کا ہو نہ عکس ای خدا شمار
نزدیک تیری قطع نہ میرا ہو ظن بکار

تیری دردی اوپر آیا مین مسکین سوالی — ہر گنہ تی دکھہ تھین فرما پاک میرا دل حالی
اتھان اوتھان حافظ میرا تون ہے میرا والی — میری امید بخالی تین تھون ای رب میرا غالی
قطع نہ ظن میرا ہوتین تھون در گہ تیرے عالی

اَعَاطِیَ الْهَمِّ حِیْفًا وَالْمِحَنَ لَهٗ — فَاَیْنَ غَیْرُكَ عَوْذًا یَطْمَئِنُّ لَهٗ

از ہر طرف گرد آمد غمہای محض و محنتہا او را
پس کجاست جز تو پناہ گاہی کہ آرام گیرد بدو

بِجَاهِ عَبْدِكَ طٰهٰ اَنْ تَحِنَّ لَهٗ
وَالْطُفْ بِعَبْدِكَ فِي الدَّارَيْنِ اِنَّ لَهٗ

بطفیل بندہ مبارک خود آنحضرت کہ رحم فرمای برای او
و مہربانی کن بر بندہ خود در دنیا و آخرت کہ مر آن بندہ را

صَبْرًا مَتٰى تَدْعُهُ الْاَهْوَالُ يَنْهَزِمِ
شکیبائی ست کہ ہر گاہ میخوانند او را امور ہائلہ ہزیمت میگیرد آن صبر

محنت و غم گردہ از ہر طرف او را بیقرار
جز جناب نیست ملجائی ورا در زینہار

از طفیل شاہ احمد بر ملالش رحم آر
لطف در کونین کن بر بندہ خود کردگار

زانکہ صبری دارد او کز ہولہا گیرد فرار

غم اور محنتوں نی لیا مجھکو گھیر آہ
جز لطف تیری اور کہاں بندی کی پناہ

صدقہ حبیب اپنی کا کر رحم یا اللہ
دونو جہانمیں رحم سے کر بندی پر نگاہ

رکھتا ہی صبر دیکھ لے کر ہول بی ہے راہ

ہر طرفوں گھیر یا غم تی محنت جانوان غوطی کھاندا
تیری باجھ اوہ کھیر اجتھے جا دیناہن لبھندا

حضرت دی طفیل رحم کر بھول عیب بد یاندا
دو جہاناں وچ بندی پر ہو رحم کرہاں درماندا

صبر اجیہا رکھدا اوہ ویکھ ہول پئے نس جاندا

وَارْحَمْ وَبَارِكْ وَسَلِّمْ عَنْ مُضَاعَفَةٍ
شَرِّفْ تَحَنَّنْ وَكَرِّمْ فِي مُلَاطَفَةٍ

رحم فرما و برکت فرما و بفرست سلام از دو چندان گردانیدن
شرف بخش و لطف فرما و کرامت دہش در مہربانی فرمودن خود

فَخِّمْ وَمَجِّدْ وَعَظِّمْهُ بِعَاطِفَةٍ
وَأْذَنْ لِسُحْبِ صَلٰوةٍ مِنْكَ دَائِمَةٍ

بزرگی بخش و گرامی سازش و کلانتر ساز او را از مہربانی
و دستوری دہ ابر ہای رحمت را کہ از تست دائم

عَلَى النَّبِيِّ بِمُنْهَلٍّ وَمُنْسَجِمِ
بر حضرت پیغمبر بکمال فرو ریختن و بسیار باریدن

رحمت و برکت تحیات و سلام بیشمار
شرف بخش اکرام فرما لطف کن صد ہا ہزار

عظمت و تفخیم و تعظیم و تمجید افتخار
اذن دہ ابر صلواتی را کہ در لیل و نہار

بر نبی بارد بیا پے ہمچو دریا بار بار

برکت ہو رحم حق بھی ہو سب دو گنا اور سلام
لطف و شرف تحنن و اکرام و فضل عام

تفخیم و مجد و عاطفت و روح و احترام
رخصت ہو جلد ابر صلاتی کو جو مدام

برسے نبی پہ بحر ساں ہر وقت صبح و شام

رحمت برکت تی سلاماں قدر نوں پہنچ سوائے
شرف بزرگیاں بخش وسی نوں جو لکھن وچ آئے

قدر تی مرتبے تی تعظیماں جاو سدا قدر ودہائے
جھڑ صلوۃ دے نوں دیہہ رخصت جو ہر دم مینہہ برسائے

اوپر نبی تی حدتھوں زیادہ دریا موج وگہائے

وَارْضَ رَبِّي لِمَنْ قَدْ سَادَ مِنْ بَشَرٍ
وَاَعْطِهِ الْمَوْضِعَ الْمَحْمُوْدَ فِي الْحَشَرِ

و راضی فرمای پروردگار من مر آنرا کہ سردار ہمہ آدمیان است
و عطا فرما او را مقام محمود در روز حشر ...

وَخُصَّهٗ بِنَعِيْمٍ نِيْفَ عَنْ حَصَرٍ
ثُمَّ الرِّضَا عَنْ اَبِيْ بَكْرٍ وَعَنْ عُمَرٍ

و خاص فرما او را بنعمتہای کہ زیادہ اند از شمار
پس راضی باش از حضرت ابی بکر رض و از حضرت عمر رض

وَعُثْمَانَ وَعَنْ عَلِيٍّ ذَوِي الْكَرَمِ
و از حضرت عثمان رض و از حضرت علی رض کہ ہمہ خداوندان کرم اند

ذوالفقار راضی کن او را کو ست سردار بشر
بخش فرمایش مکان محمود در روز حشر

خاص فرمایش بنعمائی کہ ناید در حصر
پس رضائی خود رسان سوی ابو بکر و عمر

ہم بعثمان و علی آن خاصگان ذوالقدر

یارب خوش اوسکو کیجو جو ہی سید البشر
دی اونکو مولا موضع محمود روز حشر

نعمائی سبکو دیجو کہ افزون ہوں وہ زحصر
پس راضی ادنسی ہو تو ابو بکر اور عمر

عثمان اور علی سے جو ہیں خیر سر بسر

راضی ربا توں سردار البشر نوں کرم کنوں فرمائیں
توں مقام محمود حشر وچ فضلوں چا دو ہائیں

نعمتباں بہتیاں گنتی کولوں خاص اوسی بخشائیں
حضرت ابا بکر تی حضرت عمر نوں رحموں کجھ وکھائیں

حضرت عثمان تی حضرت حیدر سبہہ کر باندی سائیں

وَارْحَمْ مُحِبِّيْهِمْ وَالتَّابِعِيْنَ لَهُمْ
وَمَنْ يَلُوْذُ بِهِمْ وَالْخَادِمِيْنَ لَهُمْ

و رحم فرما دوستان ایشان و فرمانبرداران ایشانرا
و آنرا کہ پناہ گیرد بایشان و خادمان ایشان را رحم

سَلَفًا وَخَلَفًا وَلِلْمُسْتَغْفِرِيْنَ لَهُمْ　　وَالْاٰلِ وَالصَّحْبِ ثُمَّ التَّابِعِيْنَ لَهُمْ

اسلاف و خلفهای ایشان را و آمرزش خواهندگان ایشان را　　و آل و اصحاب پس متابعت کنندگان ایشان را که تابعین باشند

اَصْلِ التُّقٰى وَالنُّقٰى وَالْحِلْمِ وَالْكَرَمِ

که اصل تقوی و پاکیزگی اند و حلم و کرم رضی الله تعالی عنهم

رحم فرما بر محبان و مطیعان سر بسر　　وانکه با ایشان پناهد خادمان ذو القدر

سلف و خلف شان و آنکس مغفرت خواهد وگر　　آل و اصحاب و جمیع تابعین را در اثر

اصل تقوی و طهارت حلم و کرم معتبر

بخش اونکو جو محب و مطیع اونکی ہین اگه　　جو خادمان باب ہین جو اونسی لین پناه

سلف و خلف اونهونکی جو ہو اونکا عفو خواه　　آل و صحابه تابع دین پر کرد نگاه

اصل تقی و رحم و کرم ہین وه مثل ماه

دوستان نون تی فرمانبرداران نون ہین بخشش الٰهی　　خادمان نون تی اونهانون جو اونهان نال اپناہی

وڈی تی اولادتون بھی جیہرا بخش اونهاندا چاہی　　آل صحاب تی تابع جنهان دین دی کوشش آہی

تقوی پاکی حلم و کرم وچ ہی اونهان بادشاہی

مَا اسْتَبْلَجَ الصُّبْحُ مَا اَبْقَى الشَّمْسُ ضِيَا　　مَادَامَ فِي الْقَمَرِ نُوْرٌ وَانْغَلَاسُ مَسَا

تا وقتیکه طلوع کند صبح و تا آنکه باقی ماند برای خورشید روشنائی　　تا آنکه در ماهتاب باشد نور و تاریکی شام

مَا اشْتَدَّ رَحْلٌ لِحُجَّاجِ الْبَيْتِ نَحْوَ مِنَا　　مَا رَنَّحَتْ عَذَبَاتِ الْبَانِ رِيْحُ صَبَا

تا آنکه بسته شود اسباب حج کنندگان بیت الله بطرف منا　　تا آنکه بجنباند شاخهای درخت بان را باد صبا

وَاَطْرَبَ الْعِيْسَ حَادِي الْعِيْسِ بِالنَّغَمِ

و در طرب آورد شتر را حادی اشتر با نغمه ها

تا که باشد صبح طالع تا بمهر اندر ضیا　　تا که باشد نور در ماه و ظلام اندر مسا

تا که بندد حاجی اسباب سفر سوی منا　　تا که جنباند بشاخ بانها باد صبا

هم شتر را حادی آرد در طرب از نغمه ها

جبتک طلوع صبح ہو ہو مہر مین ضیا　　جبتک ہو نور چاند مین اندھیر در مسا

جبتک کہ حاجی رخت کو باندھین سوی منا　　جبتک ہلاوی بان کے شاخون کو آ صبا

اور اشتر و نکو خوش کرے حادی بھی کر صدا

جتهون تائین صبح ہی ابھری سورج وچ روشنائی　　جی تائین نور چن اندر ہو وے شام دے وچ سیاہی

جی تائین حاجی ستر ابدہی واسطی حج منائے　　جی تائین سبھنی وبان لریان و بخنین واہلائی

اوٹھ نون تورن والا کردا خوش نال آواز صدائی

فَاغْفِرْ لِمُخَمِّسِهَا وَاغْفِرْ لِمَادِحِهَا　　وَاغْفِرْ لِطَابِعِهَا وَاغْفِرْ لِاَهَالِيْهَا

پس بخش فرما مخمس کننده این قصیده را و بخش فرما بیا خواننده او را　　و بخش فرما طبع کننده او را و بخش فرما اهل آن مطبع را

وَاغْفِرْ لِبَائِعِهَا وَاغْفِرْ لِشَارِيْهَا　　فَاغْفِرْ لِنَاشِدِهَا وَاغْفِرْ لِقَارِيْهَا

و بخش فرما فروشنده او را و بخش فرما خرید کننده او را　　پس بخش فرما اصل مصنفش را و بخش فرما خواننده او را

لَقَدْ سَاَلْتُكَ يَا ذَا الْجُوْدِ وَالْكَرَمِ

البته تحقیق که سوال نموده ام ترا ای صاحب جود و کرم

بخش فرما بر مخمس حافظش را ای رحیم　　طابعش را اهل مطبع را به بخشا ای حلیم

بائعش را هم خریدار و را بخش ای عظیم　　هم مصنف را و قاری نواز لطف عمیم

کرده ام بیشک سوال آمرزای رب کریم

کر عفو تو مخمس و حافظ کو ای رحیم　　طابع پہ اہل مطبع پہ ہو رحم ای حلیم

بائع پہ مشتری پہ بھی کر رحمت ای عظیم　　منشی پہ پڑھنی والی پہ احسان ہو عمیم

کرتا سوال ہون تجھی کر رحم ای کریم

بخش مخمس کرنیوالی حافظ نون بھی سائین　　چھاپن والی تی مطبع والیان رحم ہون فرمائین

ویچی جو خریدی دوہان بخش تے نفع پہنچائین　　اصل مصنف پڑھنیوالی نون درجی بلند دوائین

من سوال میرا نون لطفون کر کرم مراد بچائین

وَاغْفِرْ لِطُرِّ ذَوِي الْاِسْلَامِ مَغْفِرَةً　　وَاغْفِرْ لِاَهْلِ الْخَطَايَا مِنْكَ مَرْحَمَةً

و بخش فرما برای جمیع اہل اسلام مغفرت عام　　و عفو فرما برای تمام عاصیان از روی رحمت خود تمام گناہان

وَارْفَعْ لِحَمْزَةَ وَالْعَبَّاسِ مَرْتَبَةً　　وَارْحَمْ لِسَيِّدِ الشُّهَدَاءِ مَنْزِلَةً

وبلند فرما حضرت حمزہؓ و حضرت عباسؓ را از روی مرتبہ — ورحم فرمای برای سرداران شہیدان منزلی گرامی راؓ

وَاُمِّهِمَا زَهْرَاءَ زِيْنَتِ الْحَرَمِ
و مادرایشان حضرت زہراؓ را کہ زینت حرم ست

بخش جملہ اہل ایمان را ز انعامت جنان — بر گنہگاران بعفو خود کرم کن دہ امان
حمزہ و عباس را بر درجۂ عالی رسان — حضرت حسنین سرداران شہدا را چنان

ہم بزہرا کو بود زیب حرم رحمت رسان

سب مومنونکو بخشیو رحمت سی تو جنان — دیجو گناہگار ونکو دوزخ سی تو امان
درجہ بڑا دی حمزہؓ و عباسؓ کو وہان — حسنین تہی جو سید شہدا ہون شادمان

زیب حرم ہو حضرت زہرا ہی در جنان

مومنان سبہہ نون بخشین لطفون تیرا بخشن ہارا — بخش گناہگاران نون رحمون تو ہین بخشن ہارا
حضرت حمزہؓ دی عباسؓ نون دیوین فضلون درجہ بہارا — بخش حسنین نون جو سردار شہیدان امت دا جہنکارا

حضرت فاطمہ زیب حرم دا منصب دیوین بہارا

اَلْاٰفُ اَلْاٰفِ تَحْمِيْدٍ لِخَالِقِنَا — مِنَ الْعِنَايَةِ اِذْ سَاقَ الْعَزِيْزَ اِلٰى
ہزاران ہزار حمد ست برای پاک پروردگار ما — از افضالش زیرا کہ آوردہ ست عزیز الدین را سوی
تَخْمِيْسِ بُرْدَةٍ مِنْ طَبْعٍ ذِهِيْنِ غَبَا — جَمَعْتُ خَذْفًا وَدِيْنًا ثُمَّ هِمْتُ اِلٰى
مخمس نمودن قصیدۂ بردہ از طبعی کہ رہین غباوت ست — جمع کردہ ام سفالہا اشتغفرہ پس عزیمت نمودم بسوی

اَنِ ارْتَدَفْتُ مَعَ الْيَاقُوْتِ فِي النَّظْمِ
اینکہ یکجا پیوند کردم یا یاقوت در سلک کشیدن

صد ہزاران حمد بہر خالق ارض و سما — کز عنایت داد توفیقی عزیز الدین را
بردہ را کردہ مخمس او ز طبع پر غبا — جمع کردہ این خذف پارہ ردی و کم بہا

درمیانِ عقد لعل و در کشید از سعیہا

حمد جناب خالق اکبر ہو خوش ادا — توفیق ہی عزیز کو جسنی عطا کیا
بردہ کا خمسہ کر دیا تہی طبع نارسا — جنکر کی او تنی چند خذف پارہ کم بہا

یاقوت و موتیکی ہے لڑی مین پرو دیا

لکھہ ہزاران حمد خداوند نون جو زمین اسمان بنایا — کر کی لطف عزیز الدین نو دتی توفیق کرم فرمایا
طبع سی گہندی بردی دا پر خمسہ لکھہ وکہایا — جنکی ٹھیکریان ماریان کو جہیان ستیان ہن اجایا

لعل تی موتیاندی لڑی وچ لیک پرو سنایا

فَصَلِّ رَبِّيْ عَلٰى مَنْ سَادَ مِنْ بَشَرٍ — وَمِثْلُ اِسْمِيْ عَزِّزْنِيْ اَزَلْ عُسْرِيْ
پس درود فرست پروردگار من بر ذاتی کہ سیادت یافت از آدمیان — و مانند نام من عزیز فرما مرا و دور فرما تنگیم را
وَاحْفَظْنِ طُوْلَ حَيَاتِيْ رَبِّ فِيْ يُسُرٍ — وَلْتَخْتِمَنَّ عَلَى الْاِيْمَانِ مِنْ عُمُرِيْ
و نگاہدار مرا تا درازی حیات من ای کردگار من در فراخی عیش — و البتہ بالضرور ختم فرما بر ایمان کامل دورۂ عمر مرا

اَجِبْ دُعَائِيْ يَا جَوَادُ مِنْ كَرَمٍ
قبول فرما دعای مرا ای صاحب بسیار جود از کرم

بر سپہ سالار رحمتہا رسان از من درود — ہمچو نامم کن عزیز و تنگیم کن دور زود
جملہ عمرم بگذرد در یسر و فضل تو زجود — ختم عمر من بر ایمان کن بنجت آنچہ بود

کن دعایم را قبول از لطف ای رب ودود

بہیجو درود میری سی حضرت پہ اور سلام — تنگی ہو دور ہون مین عزیز ایسا جیسا نام
جاوی گذر یہہ عمر میری عیش مین تمام — ایمان پہ عمر ختم ہو میری زفیض عام

کیجو قبول میری دعا خالق انام

بہیج درود بہون رب میرا اوپر سردار جہانی — کر عزیز مینون نام وانگون تنگی دور پریشانی
خیر و خوشی دی اندر گذری اپنہ میری زندگانی — ختم ایمان دی اوپر ہووے جدہ تہیوی عمران فانی

کر قبول دعا کرم تہین بخش میری نادانی

وَاَرْضِنِيْ وَارْضَ عَنِّيْ خَالِقِيْ كَرَمًا — وَاحْفَظْنِ رَبِّيْ مِنَ الْاَعْدَاءِ مُسْتَلِمًا
و راضی فرما مرا و راضی شو از من ای پروردگار من از روی کرم — و نگہدار مرا ای پروردگار من از ہمہ دشمنان بسلامت
وَاَعْطِنِيْ جَنَّةَ الْفِرْدَوْسِ مُبْتَسِمًا — وَحَيِّنِيْ بِاللِّقَا رَبِّيْ اَصِبْ سَهْمًا
و بخش مرا جنت فردوس در حالیکہ خندان باشم — و زندہ فرما مرا بالقای خویش ای پروردگار من تا برسم نصیبہ کامل را

یاقوت

وَمُدَّنِي مِنْ فُتُوحِ الْوَصْلِ بِالنِّعَمِ
واماد فرما مرا از فتوح وصل خویش بنعمتهای بزرگ

راضیم کن راضی از من شو برحمت ای کریم
دار در حفظِ خودم از جملهٔ اعدا سلیم

درمیانِ جنتم از فضل خندان کن مقیم
دولتِ دیدار بخش از رحمت و لطفِ عظیم

از فتوح وصل ده انعام حقا و نعیم

راضی کر اور راضی ہو مجھسی کرم سے تو
دشمن کی ہاتھون سی تو نگہہ رکھیو آبرو

جنت بین فضل سی جلون مین ہنستا بھیجیو
دولت لقا کی لطف سی انعام دیجیو

وصل اپنی سے دی حصہ مجھے پاؤن آرزو

راضی ہینوں کرنون مین تہوں راضی ہو کرم تہیں سائین
دشمنان کولون رکھین سلامت ہینون دیہہ بنا ہین

کہلد بان ہینوں وچ بہشتا فضلون جاء دوائین
دیہہ لقا کرم تہین مین بہی لطفون حصہ پائین

نعمتان وصل دیان سبہہ ہینون ترت امداد کرائین

وَاجْعَلْ مَلِيكِي وَلِيدِي صَالِحًا رَشَدَا
ونرما ای پروردگار من اولاد مرا نیک و صاحبان رشد

مِنْ كُلِّ شَيْنٍ وَعَيْنٍ حَافِظَنْ أَبَدًا
از ہر عیب و چشم بدضرور در حفظ خود نگاہدار ہمیشہ

وَهَبْ لَهُمْ مِنْ نَوَالٍ عِيشَةً رَغَدًا
وعطا فرما او شانرا از فیض خود عیش صافی از جملہ کدورتہا

وَاغْفِرْ لَهُمْ وَلِطُرِّ الْمُؤْمِنِينَ غَدًا
وبخش فرما او شانرا و جمیع مومنانرا فردای قیامت

وَأَوْصِلْ صَلَوٰتِي عَلَى مَنْ خُصَّ بِالْكَرَمِ
و برسان درود ہای من بر آن ذاتی کہ مخصوص کردہ شدہ ست بکرمہا

نیک دار اندر ساز ابنای مرا اندر جہان
دار از ہر عیب و از ہر چشم بد محفوظ شان

بخش او شانرا از محض لطف عیش بیکران
بخش جا شانرا و جملہ مومنان را در جنان

ہم درود از من بر آن شاہِ کریم ای خوش رسان

اولاد میری کو کر و رحمت سے نیک خو
ہر عیب و چشم بد سی پنہ اون کو دیجیو

بخشو خوشی اور عیش نہ دیکہین وہ غم کبہو
اونکو بہی اور امت حضرت کو بخشیو

صلوات میرے شاہ مکرم پہ بھیجیو

فضل و کرم تہین نیک کر و میری سبہہ اولاد پیاری
ہر عیب و نظر تہون رکہو نگہ کر و خوب اونہاندی یاری

گذری عمر و عیش دی وچ و نجن سبہی کم سنواری
بخش اونہان نون تے امت جو ہی حضرت والی ساری

صلوات میری پہنچا او سبہ جیندا قدر کرم وچ بہاری

تمام شد

مخمس قصیدہ متبرکہ بردہ کہ اسم تاریخش نظم الورع ست از تالیف احقر العباد ابو الرجا محمد الدعو بعزیز الدین جعلہ اللہ کاسمہ بتاریخ ۲۸ شعبان المعظم سنہ ۱۲۹۷ ہجریہ بروز جمعہ بعد از زوال در بلدہ بہاولپور باختتام رسید فتقبل منی انک انت السمیع العلیم وصلی اللہ علی سیدنا محمد و آلہ واصحابہ اجمعین برحمتک یا ارحم الراحمین ؞

الاستغاثة فی جنابہ صلی اللہ علیہ وسلم

بسم الله الرحمن الرحيم

رسول الله حاطِبي البلاء
واقلق خاطري هم وداء

غريب في ديار الغير يبكی
غشاه محنته قلق عناء

مريض قد اذاب الحزن جسمه
سوى الاحزان ليس له الغذاء

كئيب لم يصادف من خليل
تمادى الحزن وانقطع الرجاء

لقد اسود حظه فی البرايا
فيومه مثل ليلته دجاء

اثيم لم يحصل غير اثم
وشاب الراس وانضعف القواء

حزين من فوات الاقربين
لروحه دائما شجن عزاء

فلا ارض تقله من المصائب
وليس تظله قطعا سماء

فلم يعمل فعالا غير جرم
وان حسنا فخالطه الرياء

خزين انقضت فی السعی عمره
ولم يحصل له قطعا مناء

فاجابه كمثله فی انقباض
وللاعداء تصدية مكاء

ثقيل من وفور الدين ظهره   تكاثر داءه عز الدواء
فمن ياسيد الاشراف غيرك   فمنه نجم طالعه يضاء
تفقد كم له نعم الغياث   عنا ياتك لامراضه شفاء
غريب مفلس يرجو نوالك   ليحصل من نداك له الغناء
عن الاولاد والسكنى بعيد   على وجه لذ المريق ماء
من الاسقام جسمه صار بالي   فزال اللحم وانجف الدماء
فما تملك يداه من النقود   رخيص عند افلاسه غلاء
تصبه مكاره لاينتهيها   وخال كفه عما يشاء
فلا يتحمل ذل السوال   ولكن مانع الرزق الحياء
لقد زادت عن الاحصا ذنوبه   وطال الياس وافتقد اللجاء
تمادى الحزن واضطر الجنان   واخرجه عن الوطن الشقاء
لفرقته عن الاولاد يبكى   حزين قد نسته الاصدقاء
فلا خل يواسنه وليس   لامراضه وحزنه انتهاء
عليل ليس ينفعه دواء   على قلبه لقد ضاق الفضاء
اذى لايستقر له قراء   وعن اسوائه انكشف الغطاء
علت مما اصاب اجيج قلبه   بحيث ليس يطفئه البكاء
يمنى الموت مما قد اضره   وليس له لهاز ادسواء
يخاف من مصائب يوم حشر   وما عمل له الا الرجاء
من الالطاف انظر نحو عبد   فاحسانك له نعم الحماء
بالطافك من الهلكات ينجو   من الله خلاصه ان تشاء
فارحم مذنبا ليس له الزد   فرحمتكم لكربته النجاء
وامدده لكى يصل بطيبه   ويحصله من العيش الهناء
واعط له ترابا مس نعليك   ليحصل عينه منه الجلاء

واسئل رب خلق جمع شمله   ويستر فعله رحم رضاء
فذاتك رحمة للعالمين   وللعاصى شفاعتك الغطاء
وعززه بطيف من جمالك   لكى صدره بطلعتكم يضاء
وشفعه غدا عند الاله   ليحصله من اليسر الرخاء
واسئل ربنا من محض لطفك   ليعطيه منى وهو البقاء
ومايتهيه من لذات دنيا   شفاء مكثة ورع هداء
وامددني بلطفك حين نزع   ليسكن روعتى ويمط اذاء
ومانويه فى سكنى لحود   عطاء امنته روح ضياء
ومايرجيه فى عرصات عقبى   جنان رحمته حور لقاء
وان يصلح لاو لادى بكرمك   ويغنيهم ومالهم الرجاء
وان يجمع لهم شملى سريعا   وان يغفر لهم ولى الرضاء
فارحم ياشفيع المذنبين   وحصله بلطف مايشاء
فانت ملاذنا منكل سوء   وانت لداءنا نعم الدواء
وما اعطاك يزهو عن فهوم   وعما فى الحدوث لك العلاء
فانت شفيعنا المخصوص بالعز   وانت لضعفنا لطفا قواء
على احوالنا انت الرحيم   وانت ملاذنا ولك الوفاء
ندنك من بجور الدهر اذى   من الديان خص لك العطاء
لقد اعطاك ربي كل خير   وزيد عن البيان لك الثناء
فلم يحصل لموسى روية الحق   وخص من الكريم لك اللقاء
ترحم ياحبيب الله لحالي   فانت شفيعنا وبك النجاء
صلوت الله ياخير البريه   يدوم عليك ماطلع الذكاء
على آلك واصحابك جميعا   مع التسليم ماظلم المساء
اتاك المسرف الجاني حبيبي   علته النفس غرته الهواء

فنحی فی الفسق والاھواء عمرہ   وخال کفہ عما ساء

فانظرہ لکی یتحی عزیزا
ویغشی ذنبہ رحم رضاء

قطعہ تاریخ از مؤلف ہذا

عزیزا از پئے انتفاع انام   بتخمیس بردہ نمود اہتمام
چو مطبوع شد گفت تاریخ او   دبیر خرد تحفۂ خاص و عام

۱ ۳ ۰ ۱

ایضاً

چونکہ تخمیس بردہ شد مطبوع   از پی لعت مصطفی طلبان
سال طبعش عزیز ہمہ دان   گفت جام حیات تشنہ لبان

۱ ۳ ۰ ۱

ایضاً

خمسۂ بردہ کو بنعت رسول   نور افشانست ہمچو خاور مفت
گشت طالع ز مطبع حسنی   ملکش مشرق کرامت گفت

۱ ۳ ۰ ۱

خاتمۃ الطبع

الحمد للہ والمنہ کہ یہہ کتاب بعون ملک الوہاب باہتمام مؤلف ہذا در شہر شوال المکرم سنہ ۱۳۰۱ ہجریہ مطبع حسنی واقع بمبئی مین زیور طبع سے آراستہ ہو کے ہدیہ شائقین ہوئی اور کتاب ہذا داخل بہی رجسٹر ہے لہذا کوئی صاحب بغیر اجازت اس احقر کے قصدا سکے چہاپنے کا نکرین بامید نفع نقصان نہ اوٹھاوین

تاریخ سن طبع عبد الغنی خطیب عفی عنہ

شکر خدا مخمس بردہ درین زمان   مرغوب طبع ہر کہ و مہ لا کلام شد
از بہر سال طبع غنی چون نمود فکر   ہاتف زغیب کرد ندا خوش کلام شد

۱ ۳ ۰ ۱

قیمت ورق آنہ ۱۰ ار

